

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Çiğdem ÖKTEM

**TÜRKİYE'DE OKÇULUK SPORUNUN RİSK
YÖNETİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2011

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Çiğdem ÖKTEM

TÜRKİYE'DE OKÇULUK SPORUNUN RİSK
YÖNETİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Evren AĞYAR

Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2011

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Çiğdem ÖKTEM'in bu çalışması, jürimiz tarafından Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Tennur YERLİSU LAPA

Üye (Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Erten AĞYAR

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hıbruk ÇERİZ

Tez Konusu: Esk. isim: Türkiye'de Okulculuk İçerisinde Spor Kulüplerinin Risk Yönetimi Açısından İncelenmesi
Tezin Yeni Adı: Türkiye'de Okulculuk Sporunun Risk Yönetimi Açısından İncelenmesi.

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi : 22/08/2011

Mezuniyet Tarihi : 24/08/2011

Prof. Dr. Mehmet ŞEN
Müdür

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	ix
SUMMARY.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM RİSK ve YÖNETİMİ

1.1. Risk ve Riskin Tanımı.....	4
1.2. Risk Yönetimi.....	7
1.3. Risk Yönetimi Süreci.....	8
1.3.1. Riskin Planlanması.....	10
1.3.2. Riskin Değerlendirilmesi.....	11
1.3.2.1. Risklerin Belirlenmesi.....	14
1.3.3. Risk Azaltma.....	15
1.3.3.1. Riskten Kaçınma.....	16
1.3.3.2. Riskin Üstlenilmesi.....	16
1.3.3.3. Riskin Kontrol Edilmesi ve Azaltma.....	17
1.3.3.4. Transfer Etme.....	19
1.3.4. Risk İzleme ve Kontrol.....	19
1.3.5. Riskin Finanse Edilmesi.....	20
1.3.5.1. Risk Finanse Etme Teknikleri.....	21

İKİNCİ BÖLÜM SPORDA RİSK VE YÖNETİMİ

2.1. Spor Yönetimi.....	23
2.2. Sporda Risk Yönetimi.....	24
2.3. Sporda Risk Faktörleri.....	28
2.3.1. Sakatlanma Riski.....	28
2.3.1.1. Genel Sağlık ve Fiziki Durum.....	28
2.3.1.2. Psikolojik Faktörler.....	29
2.3.1.3. Sahanın Fiziki Koşulları.....	29
2.3.1.4. Koruyucu Giyim ve Malzeme.....	29
2.3.2. Antrenman İle İlgili Riskler.....	30
2.3.3. Tesis İle İlgili Riskler.....	30
2.3.4. Güvenlik ve Çevresel Faktörler.....	31
2.3.5. Alışkanlıklar İle İlgili Riskler.....	33
2.3.6. Şiddet İçeren Davranışlar.....	33
2.3.6.1. Kitle Yönetimi.....	34
2.3.7. Finansal Riskler.....	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM OKÇULUK

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM VE BULGULAR

4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı.....	40
4.1.1. Araştırmanın Amacı.....	40
4.1.2. Araştırmanın Kapsamı.....	40
4.1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	40
4.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	40
4.2. Araştırmanın Yöntemi.....	40
4.2.1. Yöntem ve Model.....	40
4.2.2. Evren ve Örneklem.....	41
4.2.3. Veri Toplama Aracı.....	41
4.2.4. İstatistiksel Analiz.....	41
4.3. Bulgular.....	42
TARTIŞMA.....	88
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	96
KAYNAKÇA.....	99
EKLER.....	104
Ek-1 Sporcular İçin Risk Değerlendirme Anketi.....	104
Ek-2 Antrenörler İçin Risk Değerlendirme Anketi.....	106
ÖZGEÇMİŞ.....	108

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. :Risk Planı.....	20
Tablo 4.1. : Çalışmaya katılan sporcuların demografik özellikleri.....	42
Tablo 4.2. : Çalışmaya katılan sporcuların okçuluk sporunu yapma sürelerinin ortalaması.....	42
Tablo 4.3. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların Milli takımda yer alma durumları.....	43
Tablo 4.4.: Çalışma grubunda yer alan sporcuların Milli takımda yer alma sayıları.....	43
Tablo 4.5. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların BESYO mezunu olup olmamaları.....	43
Tablo 4.6. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların meslekleri.....	44
Tablo 4.7. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların antrenör belgeleri olup olmaması.....	44
Tablo 4.8. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların antrenörlük yapmayı düşünüp düşünmedikleri.....	44
Tablo 4.9. : Sporcuların risk içeren durumlarla ilgili ifadeleri.....	45
Tablo 4.10. : Çalışmaya katılan antrenörlerin yaş ortalaması.....	47
Tablo 4.11. : Çalışmaya katılan antrenörlerin demografik özellikleri.....	47
Tablo 4.12. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin daha önce okçuluk yapmış olma durumları.....	48
Tablo 4.13. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin Milli takımda yer alma durumları.....	48
Tablo 4.14. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin Milli takımda yer alma sayıları.....	48
Tablo 4.15. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin BESYO mezunu olup olmamaları.....	49
Tablo 4.16.: Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin meslekleri.....	49
Tablo 4.17. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin risk içeren durumlarla ilgili ifadeleri.....	50
Tablo 4.18. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	52
Tablo 4.19. : “Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	52
Tablo 4.20. : “Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	53
Tablo 4.21. : “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	53
Tablo 4.22. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	54
Tablo 4.23. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	54

Tablo 4.24. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	55
Tablo 4.25. : “Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	55
Tablo 4.26. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	56
Tablo 4.27. : “Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması.....	56
Tablo 4.28. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	57
Tablo 4.29. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	57
Tablo 4.30. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	58
Tablo 4.31. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	58
Tablo 4.32. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	59
Tablo 4.33. : “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	59
Tablo 4.34. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	60
Tablo 4.35. : “Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	60
Tablo 4.36. : “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	61
Tablo 4.37. : “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	61
Tablo 4.38. : “Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması.....	62
Tablo 4.39. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	62

Tablo 4.40. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	63
Tablo 4.41. : “Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	63
Tablo 4.42. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	64
Tablo 4.43. : “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	64
Tablo 4.44. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	65
Tablo 4.45. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	65
Tablo 4.46. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	66
Tablo 4.47. : “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	66
Tablo 4.48. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	67
Tablo 4.49. : “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	67
Tablo 4.50. : “Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	68
Tablo 4.51. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	68
Tablo 4.52. : “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	69
Tablo 4.53. : “Antrenman ya da müsabakalarda sahadaki olumsuzluklara anında çözüm bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	69
Tablo 4.54. : “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	70
Tablo 4.55. : “Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması.....	70

Tablo 4.56. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin milli takımda yer almış olmalarına göre karşılaştırılması.....	71
Tablo 4.57. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması.....	71
Tablo 4.58. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması.....	72
Tablo 4.59. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması.....	72
Tablo 4.60. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması.....	73
Tablo 4.61. : “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması.....	73
Tablo 4.62. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması.....	74
Tablo 4.63. : “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil Durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması.....	74
Tablo 4.64. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	75
Tablo 4.65. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	75
Tablo 4.66. : “Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	76
Tablo 4.67. : “Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	76
Tablo 4.68. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	77
Tablo 4.69. : “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	77
Tablo 4.70. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	78
Tablo 4.71. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	78
Tablo 4.72. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	79

Tablo 4.73. : “Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	79
Tablo 4.74. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	80
Tablo 4.75. : “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	80
Tablo 4.76. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	81
Tablo 4.77. : “Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	81
Tablo 4.78. : “Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	82
Tablo 4.79. : “Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	82
Tablo 4.80. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	83
Tablo 4.81. : “Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	83
Tablo 4.82. : “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	84
Tablo 4.83. : “Antrenman ya da müsabakalarda sahadaki olumsuzluklara anında çözüm bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	84
Tablo 4.84. : “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	85
Tablo 4.85. : “Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması.....	85
Tablo 4.86. : Sporcuların Risk Derecelendirme Matrisi.....	86
Tablo 4.87. : Antrenörlerin Risk Derecelendirme Matrisi.....	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Kaynak - Olay - Etki İlişkisi.....	5
Şekil 1.2. Risk Yönetim Süreci.....	9
Şekil 1.3. Risk Değerlendirme Matrisi.....	13

ÖZET

Yapılan çalışmanın amacı Türkiye okçuluk spor kulüplerindeki sporcu ve antrenörlerin algıladığı riskleri ve bu risklerin düzeyini belirlemek, risk yönetiminin önemini vurgulamaktır. Ayrıca çalışmada sporcu ve antrenörlerin algıladıkları riskler ve düzeylerinin belirlenen değişkenlerle ilişkisi araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini 2010-2011 sezonunda okçuluk sporuyla ilgilenen sporcu ve antrenörler oluşturmaktadır.

Bu çalışma amacına göre tanımlayıcı, verilerin toplanış yöntemine göre anket çalışması, verilerin toplanma zamanına göre ise kesitsel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Veri toplama aracı oluşturulurken daha önce diğer branşlarda risk algılaması ile ilgili olarak sporculara ve antrenörlere yapılan çalışmalar ve uygulanan anketler incelenmiştir. Gök (2006) ve Çobanoğlu (2008) tarafından voleybol ve futbol branşlarında yapılan çalışmalarda kullanılan Risk Değerlendirme Anketi incelenmiş ve bireysel sporun doğasına uygun bir biçimde düzenlenerek geliştirilmiştir. Araştırma tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 2-4 Nisan 2011 tarihleri arasında Antalya'da yapılan 2. Kahraman Bagatır İlkbahar Okları Türkiye Şampiyonasına katılan sporcu ve antrenörlere risk değerlendirme anketi uygulanmıştır, katılımcıların gönüllü katılımı sağlanmıştır. Hem sporculara hem de antrenörlere uygulanan anketin birinci bölümünde demografik bilgilerine, mesleki bilgileri ve okçuluk sporuna ilişkin sorular yer almaktadır. Sporculara uygulanan anketin ikinci bölümü risk içeren durumların düzeyinin değerlendirilmesi istenen 25 ifadeden, antrenörlere uygulanan anketin ikinci bölümü ise 20 ifadeden oluşmaktadır. Ankete 85 kadın ve 90 erkek olmak üzere toplam 175 sporcu ve 28 antrenör katılmıştır. İstatistiksel analizde frekans dağılımları ve chi kare analizlerinden yararlanılmış, SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda sporcuların algıladıkları riskler ve düzeylerinin cinsiyete, okçuluk yapma sürelerine, BESYO mezunu olup olmamalarına, Milli Takımda yer almış olmalarına ve Milli takımda yer alma sayılarına göre, farklılık gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Risk, Sporda Risk Yönetimi, Okçuluk, Risk Değerlendirme

SUMMARY

EVALUATION OF TURKEY ARCHERY SPORT CLUBS IN TERMS OF RISK MANAGEMENT

The purpose of the study is to determine the risks and the level of these risks perceived by sportsmen and trainers in Turkish archery clubs and emphasizing the importance of risk management. Also in the study, the relationship between the risks and their level, and the set variables was searched. The universe of the research is defined as sportsmen and trainers interested in archery in the season of 2010 and 2011.

This study has been designed as descriptive according to its purpose, a survey work according to the data gathering method, and a sectional research in respect of the time of data collecting. Previous studies and surveys on other sport branches have been analysed, while forming the data collecting tool. The Risk Evaluation Survey which was used in the studies of volleyball and football branches by Gök (2006) and Çobanoğlu (2008), has been examined and developed according to the nature of an individual sport. The research has been made in a scanning model. In the study, a risk evaluation questionnaire was applied to the sportsmen and trainers, participated to the 2. Kahraman Bagatir Spring Arrows Turkey Championship, organized between 2 and 4 April 2011 in Antalya. The participation in the survey is voluntary. On the first section of the survey conducted to the sportsmen and trainers, their demographic information, professional information and questions about the archery sport take place. The second section of the sportsmen survey is formed of 25 and the trainer survey is formed of 20 statements which are required for evaluating the level of risk situations.. 85 women and 90 men of total 175 sportsmen and 28 trainers were participated to the questionnaire. In the statistical analysis, frequency distribution and chi-square analyses and SPSS 18.0 package program were used.

As the result of the study, it has been figured that risks their levels perceived by sportsmen, show significant differences according to their gender, the time of performing archery, being a graduate of sport academy or not, being selected for the National Team or not and the number of taking place in the National Team.

Key Words: Risk, Risk Management in Sport, Archery, Risk Evaluation

GİRİŞ

Küreselleşmenin hızla geliştiği dünyamızda, işletmelerin faaliyet gösterdiği ulusal ve uluslar arası çevrede önemli değişimler yaşanmakta; ekonomik, siyasal, sosyal, teknolojik, yasal ve endüstriyel koşullar hızla farklılaşmakta ve işletmeler kıyasıya bir rekabet ortamı içerisine girmektedirler. Böyle bir ortamda, çevresel değişmelere uyum sağlayabilen ve rekabet edebilen işletmeler faaliyetlerine devam edebilirken, çevresel değişmelere uyum sağlayamayan ve rekabete karşı koyamayan işletmeler sonucu iflasa kadar gidebilen finansal başarısızlıklarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Hızlı yaşanan değişimlerle karşılaşan işletmeler aynı zamanda birçok riske de maruz kalmaktadır (Harmankaya, 2011).

Risk, genel anlamda beklenmeyen sonuçlarla karşılaşma olasılığı olarak tanımlanmaktadır. Fıkrıkoca'ya (2003) göre insanların yürüttüğü faaliyetlerin çoğunda o faaliyetin yapısına bağlı bir takım riskler vardır. Hayat, gerek kişiler gerekse kurumlar için risklerle doludur.

Spor çağımızın modern toplumlarında kültürel ve refah düzeylerinin bir göstergesi olarak anlam kazanan ve sosyal hayatın tüm yönlerini etkileyen önemli bir sosyal olgudur (İmamoğlu, 1992, s.1). Sportif faaliyetler, toplumdaki kültürel kaynaşmayı teşvik etmesi, davranış ve ilişkileri istenen düzeye getirmesi, insanların boş zamanlarını değerlendirilmesi, sporun geniş kitlelere yaygınlaştırılması, bedeni ruhi ve fiziki anlamda sağlıklı nesillerin yetiştirilmesinin bir aracı olarak kullanılmaktadır (Yetim, 2001, s.63).

Sporda risk yönetimi, bir spor programındaki güvenlik denetiminden doğabilecek risk faktörlerinin değerlendirilmesidir (Appenzeller ve Lewis, 2000, s.314). Temelde, spor ve rekreasyon program ve hizmetlerinin içeriğinden ortaya çıkan sakatlık, ölüm ve sonradan doğabilecek olası yükümlülükleri azaltmak için risk yönetimini gereklidir (Spengler, Connaughton ve Pittman, 2006, s.3).

Bütün spor branşları ya da rekreasyonel aktiviteler uygun önlemler alınsa bile bir takım riskleri içermektedir ve bunun içinde olan sporcular, antrenörler ve ya

tarafıtarlar malzeme, zemin, ışıklandırma gibi birçok tehlike ile karşılaşılabılırler (Nohr, 2009, s.3).

Bu kişiler bazı risklerin olası etkileri altında çalışırlar. En temel olarak sporcular kaybetme riski ile karşı karşıyadır. Özellikle sporcuların antrenman veya yarışma sırasında karşılaşılabılırler olası riskler çok fazladır ve performansı olumsuz etkileyebilmektedir. Karşılaşılabılırler bazı riskler ise sporcuların sakatlanmasına veya yaralanmasına yol açabilecekte türde risklerdir.

Spor aktiviteleri içerisinde spor kulüpleri de riskle karşı karşıya kalırlar. Yaşanan olumsuzluklar, spor kulüplerinin itibarını düşürebilmekte ve bazı yasal sonuçları bile doğurabilmektedir. Bu nedenle spor kulüp veya kuruluşları, devamlılıklarını sağlamak, varlıklarını korumak ve itibarlarının zedelenmesine engel olmak için olası zararları önlemek zorundadır.

Spor faaliyetlerinde esas amaç başarılı olmaktır. Başarı yönünde riskler olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Esas olarak amaçlara ulaşabilmek için bu amaçları olumsuz etkileyebilecekte riskleri belirlemek ve en aza indirmek büyük önem taşımaktadır. Karşılaşılabılırler risklerin hiç oluşmadan belirlenip gerekli tedbirler alınarak önlenmesi başarı ile doğru orantılıdır. Bunun için uygun bir risk yönetimi mutlaka uygulanmalıdır.

Risk yönetiminin, işletmeler, faaliyetleri ve yatırımları için önemi giderek büyümektedir (Foster, 2008, s.45). Risk yönetimi ile yaralanmaları, zararları ve bunların sporcu, antrenör, yönetici, aktive veya spor kulübüne etkilerini en aza indirmek mümkündür. Kendi spor branşları içinde var olan potansiyel riskler belirlenmeli, ölçümler uygulanmalı, bir risk yönetimi programı geliştirilmeli ve ilgili riskler azaltılmalıdır (Nohr, 2009, s.3). Etkili bir risk yönetimi için riskler planlanmalı, değerlendirilmeli, kontrol edilmeli ve gerektiğinde finanse edilmelidir. Bu şekilde riskle karşı karşıya olan her birey için riskler belirlenebilir, kontrol edilebilir ve etkili bir yönetim sağlanır. Risk yönetimi kapsamında spor kulübünün yöneticileri kadar sporcuların ve antrenörlerin de sorumlulukları vardır ve belirlenen amaçlara ulaşabilmek için bu sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Dünyada bu konuda yapılan çalışmalar ve araştırmalar, her spor kulübünün veya kuruluşun kendi bünyesinde bir risk yönetimi departmanı oluşturmasının önemini vurgulamaktadır (Fuller ve Drawer, 2004, s.349).

Okçuluk temelleri güç, koordinasyon, konsantrasyon ve sabır olan, zor olduğu kadar zevkli bir spor dalıdır. Her spor dalında olduğu gibi okçulukta da sporcunun çalışkanlık ve hırs düzeyi kazanabileceği başarılarla doğru orantılıdır.

Okçuluk bireysel bir spor olmasından dolayı kişinin yetenekleri ile doğru orantılı olarak başarıya ulaşma süresi farklılık gösteren bir spor dalıdır (<http://www.tof.gov.tr/>).

Okçulukta sporcular açık hava yarışmalarında rakipleriyle olduğu kadar hava şartlarıyla da mücadele etmek zorundadırlar. Bu özellikle, gelişim çağındaki sporcuların çevreye karşı duyarlılıklarını artıran ve onları her zaman etrafında olup biteni farkında olmaya iten bir ayrıcalıktır. Salon yarışmalarında ise farklı hedef merkezlerine atış yapabilmek ve her seferinde farklı bir noktada yoğunlaşmak sporcuların odak değiştirme ve konsantrasyon hızlarını geliştirmelerini sağlar.

Ayrıca okçuluk sporunda kullanılan malzemeler çok fazla çeşitlilik göstermektedir ve bu malzemelerin sporcuya uygunluğu, sporcunun hem başarısını hem de fiziksel sağlığını doğrudan etkileyen bir faktördür.

Çalışmanın birinci bölümünde riskin tanımı ve kavramı üzerinde durulmuş, risk yönetiminin önemi ve etkili bir risk yönetimi için izlenmesi gereken süreçler vurgulanmıştır. Risklerle karşı karşıya kalabilecek olanlar sadece sporcular değildir. Sporcuların bağlı oldukları spor kulüpleri de risklerden etkilenirler. Çalışmanın ikinci bölümünde spor kulüplerinin yapısı, spor yöneticilerinin özellikleri ve görevleri konularına yer verilmiştir. Yapılan çalışmanın amacı Türkiye’de okçuluk kulüplerindeki sporcu ve antrenörlerin algıladıkları riskleri ve düzeyleri belirlemek olduğundan çalışmanın üçüncü bölümünde okçuluk sporunun tarihsel gelişimi ve genel olarak okçuluk sporunun yapısı anlatılmıştır.

Son olarak çalışmanın araştırma bölümünde sporcu ve antrenörlerin algıladıkları riskler ve düzeyleri değerlendirilmiş ve bu risklerin belirlenen değişkenlerle ilişkisi araştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

RİSK ve YÖNETİMİ

1.1. Risk ve Riskin Tanımı

1990'ların başında risk kavramı hem kamusal hem de akademik alanlarda göze çarpan bir anahtar kelime olmuştur. Şimdilerde ise risk yönetimi söylevleri geniş çaplı sosyal, politik ve profesyonel alanlara destek olmaktadır. Riskin tanımları çok geniştir. Bazı analistler riski “ölçülebilir belirsizlikler” gibi gerçekçi ya da nesnel şartlarda ifade etmektedirler (Giulianotti, 2009, s.540).

Risk, İtalyanca “risiko” kelimesinden gelmekte ve bir zarar veya kayba neden olabilecek bir olayın meydana gelme olasılığı olarak tanımlanmaktadır. (Baydar, 2000, s.1). Fransızca’da ise “risque”, çekince” anlamına gelmektedir (Tekin ve Zerenler, 2005, s.9). Türk Dil Kurumu’na göre ise risk, “zarara uğrama tehlikesi, riziko” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Eski Yunan'da Arapça'dan alınan ödünç bir sözcük olarak risk, genel olarak olumlu ya da olumsuz etkilere sahip rassal olayları açıklamak için kullanılmıştır (Arman, 1997, s.1).

Geniş bir çerçeve içinde tanımlandığında, planların başarısız olma olasılığı, hatalı karar alma tehlikesi, zarar etme veya kâr etmeme gibi durumları genel olarak "risk" diye adlandırmak mümkündür. Alınacak zararların, yapılan yatırımların ve yürütülen faaliyetlerin gelecekte hangi sonuçları yaratacağının kesin olarak bilinmesi halinde, belirlilik ortamında bulunduğu ve hiçbir riskin söz konusu olmadığı söylenebilecektir. Genelde rastlanan durum, gerçekleşen sonuçların planlanan ya da tahmin edilenlerden, olumlu ya da olumsuz yönde sapma göstermesidir. Genel anlamıyla risk kavramı da bu durumu temsil etmektedir. Gerçekleşen sonuçlarla beklenen sonuçlar arasındaki sapma her zaman olumsuz olmaz, olumlu yönde sapmalar da gözlenebilir. Risk kavramı her iki durumu da birlikte temsil eder (Bolak, 2004, s.3).

Fıkırkoca’ya (2003) göre insanların yürüttüğü faaliyetlerin çoğunda o faaliyetin yapısına bağlı bir takım riskler vardır. Hayat, gerek kişiler gerekse kurumlar için

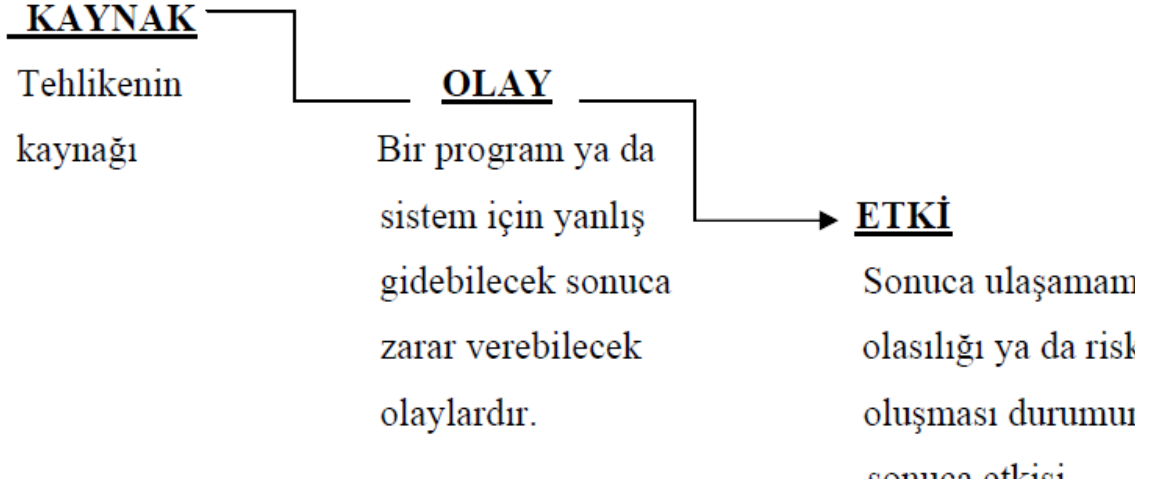
risklerle doludur. Günlük yaşantımızda her tür konuda verilen kararlardan, yönetim faaliyetlerine kadar farklı konularda farklı büyüklüklerde riskler bulunmaktadır.

Risk, gerek belirsizlik gerekse belirsizliğin sonuçları olarak tanımlanabilir. Risk, karar ya da planlama ortamında sonuçların kestirilememesine ilişkin olup, olasılık kavramlarıyla açıklanabilir (Arman, 1997, s.2). Risk ve belirsizlik kavramları karıştırılıp birbirinin yerine kullanılmamalıdır. En basit ifadesi ile kesin olmayan bir durum belirsiz demektir. Riskli durumda olayın meydana geleceği kesin değildir ve riskli olay belirsizlik içerir. Yani risk, belirsizliğin olduğu durumlarda vardır (Atilla, 2010, s. 392). Risk en iyi olarak, bir olayın sonuçlarının ürünü ve ortaya çıkabilecek bir olayın olasılığı olarak anlaşılabilir. Sonuçlar ve meydana gelme olasılığı arttıka risk de artar (Schwarz, Hall ve Shibli, 2010, s.181).

Riskin 3 ana çeşidi, görev riskleri, varlık riskleri ve güvenlik riskleridir. Görev riskleri bir organizasyonun görevlerini tamamlamasını engeller. Varlık riskleri, bir organizasyonun fiziksel varlıklarına zarar verebilir ve güvenlik riskleri güncel verilere ve kişilere karşı potansiyel tehlikedir (Schwarz, Hall ve Shibli, 2010, s.182) .

Riskin kaynağı, riskin meydana gelmesinin temel nedenine işaret eder. Risk kaynağının bilinmesi halinde riskin oluşmasına neden olabilecek davranışlar engellenebilir ve riskin ortaya çıkması nlenebilir. Bir riski tanımlayabilmek için

öncelikle o riski oluşturacak kaynak, olay ve etkilerini belirlemek gerekir.

Şekil 1.1. Kaynak - Olay - Etki İlişkisi (Fıkrıkoca, 2003)

Kimi yazarlar riskle belirsizlik arasında şöyle bir ayırım yaparlar: Sonuçlar konusunda uzmanlar birlikte olasılık dağılımları çıkarabiliyorlarsa risk, uzmanlar bu konuda bir anlaşmaya yaramıyorsa belirsizlik söz konusudur. Bir başka ayırım ise şöyledir: Ayırım istatistiksel ve istatistiksel olmayan olaylara ilişkindir. İstatistiksel olaylar için risk, istatistiksel olmayan olaylar için belirsizlik söz konusu olur. İstatistiksel olaylar yinelenebilir niteliktedir. Ancak pek çok karar durumu tek olup, yinelenebilir nitelikte değildir. Bu nedenle karar vericiler olasılık kurallarıyla tutarlı (istatistiksel ya da nesnel) olan istatistiksel olmayan ya da öznel olasılık değerlendirmeleri yapmak zorunda kalırlar (Arman, 1997, s.2).

Risk algıya bağlı bir anlam taşımaktadır. Riskin bu özelliği onun sınıflandırılmasında ve bölümlendirilmesinde farklılıklar meydana getirmiştir. Her faaliyetin içinde ve her yerde yer alan, bireyleri, kuruluşları, ekonomiyi, sosyal politik hayatı ve çevremizi yakından ilgilendirir. Risk, nitelikleri olan maddi ve gerçekçi oluşu, meydana gelip gelmeyeceği ve ne zaman meydana geleceği belirsiz olması, olayın meydana gelişi ve doğuracağı zararın ileriye yönelik olması ve tehlikenin meşru olması gibi nedenlerden dolayı çok geniş bir çeşitliliğe sahiptir (Bahtiyar, 2008, s. 6).

Risk kaçınılması gereken bir şey midir, göze alınması gereken bir şey midir, yoksa yönetilmesi gereken bir şey midir? Bu soruların cevabı riski nasıl tanımladığımızı ve hangi risk grubunu kastettiğimize bağlıdır.

Eğer riskin tanımı,

- Amaçlar üzerinde belirsizliklerin etkisi,
- Gelecekteki kayıpların oluşma sıklığı ve büyüklüğü,
- Önleyici faaliyetlerle etkisizleştirilebilecek dış veya iç kırılabilirlikler

nedeniyle oluşan zarar, kayıp veya diğer negatif olayların olasılığı veya tehdidi, ise risk kaçınılması gereken bir durumdur diyebiliriz. Diğer yandan her hareket, her karar bir risk demektir. Yani riskin tam olarak engellenmesi mümkün değildir. Bu varsayımın yanına bir de riskin kazanç-kayıp ilişkisini eklendiğinde o zaman riskin kaçınılması gereken değil yönetilmesi gereken bir durum olduğu söylenebilir. Riskten tamamıyla kaçınmak hiç bir şey yapmamak demekse çok yüksek risk algısı da bizi hiç bir şey yapmamaya iter.

(<http://www.sineragroup.com/tr/blog.asp?ID=4&TID=risk%20y%F6netimi&do=tag>)

1.2. Risk Yönetimi

Risk yönetimi, bir işletmenin taşımak istemediği risklerin en uygun risk yönetim teknikleri ve maliyetleri ile işletme için olumsuz etkilerini sınırlandırmak ve sadece taşınan risklerin karşılığında kâr etmesini sağlamak olarak tanımlanabilir.

Risk yönetimini finansal anlamda aşağıdaki gibi tanımlamak mümkündür:

"Risk yönetimi; bir şirketin ticari faaliyetleri nedeniyle, finansal bünyesinde taşıyabileceği döviz, faiz oranı, hisse değeri, hammadde fiyatı riskleri gibi finansal risklerin, şirketin finansal performansı üzerinde yaratabileceği etkilerin ölçülmesi ve bu risklerin kontrol altında tutulmasıdır"(Bolak, 2004, s.81).

Risk yönetimi, varlıkları yönetme, koruma ve muhafaza etme olarak tanımlanmasından dolayı uzun yıllardır işletmeler ve özellikle de sigortacılık ile ilişkilendirilmektedir. Zarar kontrolü, zarar olasılığı, risk yönetimi stratejileri ve risk yönetimi teknikleri işletmeler ve sigorta şirketlerinin her ikisinin de ortak terimleri olmuştur (Appenzeller ve Lewis, 2000, s.313).

Çoğu zaman, doğal olan bazı riskleri alırız. Bir işte tahmin edilemeyen birçok değişiklikler olabilir ve yönetici bununla ilgili hiçbir şey yapamayabilir. Aslında bu tam olarak doğru değildir çünkü bazı yöneticiler alınabilecek riskleri seçebilirler (Brealey ve Myers, 2003, s.305).

Risk yönetimi, olası zararları önlemek için planlama, planı geliştirme ve uygulamadır. Risk yönetimi programının odak noktası bir işletmenin uğrayabileceği olası zararları ve varlıkları korumasının yönetilmesidir. Risk yönetimi, bir işletmeye olası kayıpların her türünde faydası vardır (Dorfman, 1998, s.44).

Risk yönetimi, kişisel yaralanmalar, varlıklardaki hasarlar ya da ekonomik zararlar gibi tehlikelerden doğabilecek zarar olasılığını önleme girişimi sürecidir. Doğadaki riskler yok edilemez fakat iyi bir planlama ile yönetilebilir (Schwarz, Hall ve Shibli, 2010, s.138).

Risk yönetimi ile iki açıdan yarar elde edilir: Birincisi, sorunların oluşmadan önlenmesi ya da sonuca olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesiyle performans, maliyet ve firmanın karlılık hedeflerine ulaşılması, ikincisi; büyük risklerin temel nedenlerini belirleyerek önleme çalışmaları ile atılım niteliğinde kazançlara ulaşmaktır. Yüksek riskli kararlar, risklerin iyi yönetilmemesi durumunda önemli kayıplara neden olmaktadır (Fıkrkoca, 2003, s. 68).

1.3. Risk Yönetimi Süreci

Risk yönetimi süreci, birisi “ne tür olaylar işe zarar verebilir? Ve ne kadar?” sorusunu sorunca başlar. Olası zararları belirleyip analiz ettikten sonra bir sonraki soru” bunları önlemek için ne gibi önlemler alınmalıdır?” dır. Karar verilip uygulandıktan sonra ise risk yöneticisi” doğru bir karar aldım mı? diye sorar. Risk yönetimi üç basamaklı bir süreçtir. İlk olarak belirlemek ve ölçmek, ikincisi bu zararları yönetmek için bir plan geliştirmek ve uygulamak, son olarak ise uygulandıktan sonra planın gözden geçirilmesidir (Dorfman, 1998, s.44). Risk yönetimi kazalardan doğabilecek kayıpların azaltılmasında önemli bir yer tutar (Appenzeller ve Lewis, 2000, s.317) .

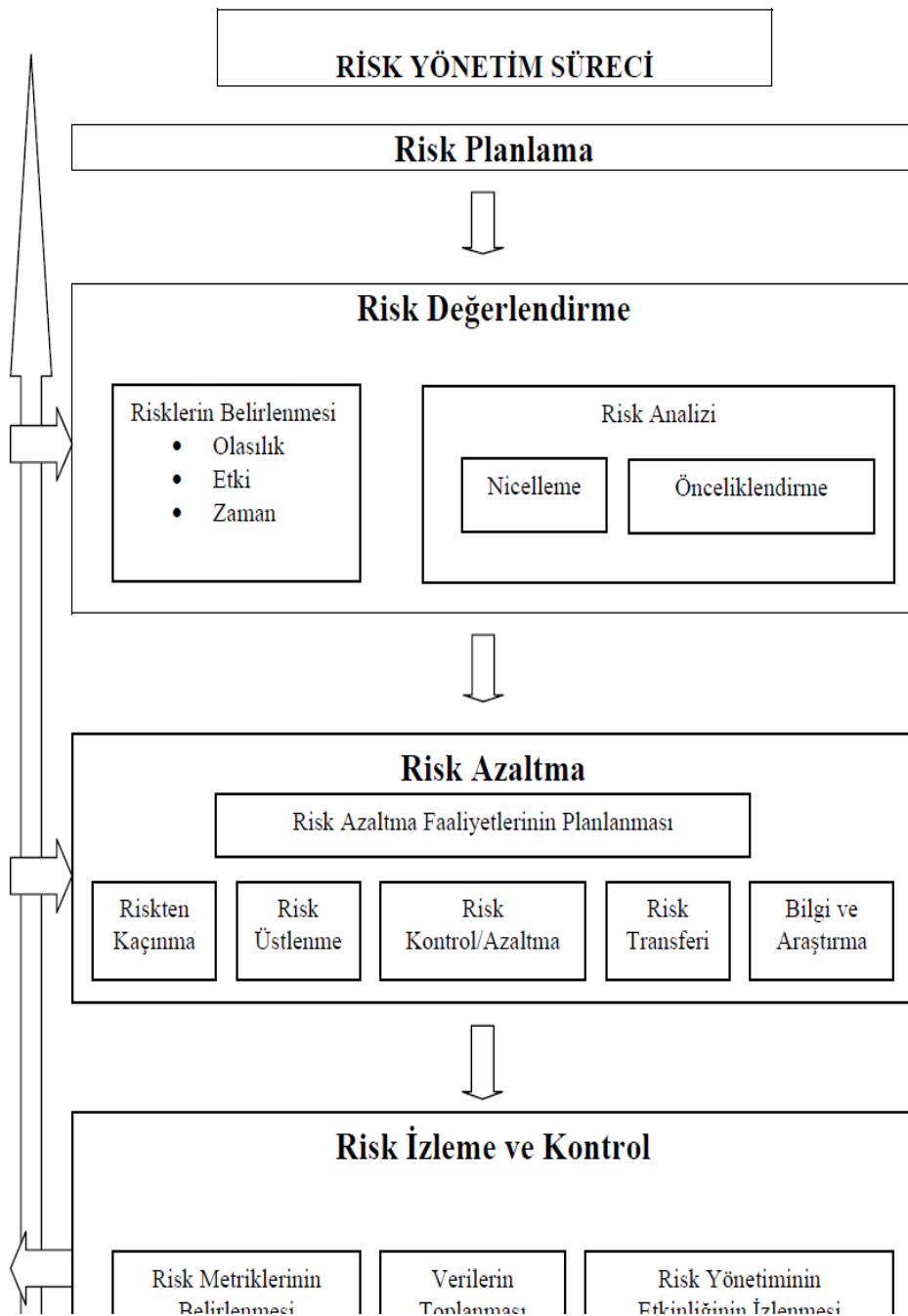
Risk yönetimi aktiviteleri kayıplardan önce, sırasında ve sonrasında meydana gelir. Çoğu planlama kayıp meydana gelmeden önce yapılmıştır. Kayıplar doğal afetler ve diğer tehlikeleri içerir ayrıca kayıplar meydana gelirken de bir önlem gerektirir. Kayıptan sonra risk yöneticisi kayıpları analiz etmeli ve sigorta alacaklarını belirlemelidir.

Risk yönetimi süreci genel olarak aşağıdaki adımları gerektirir: (Dorfman, 1998, s.47);

1. Adım: Potansiyel kayıpları ölçmeli ve belirlemeli
2. Adım: Olası zararları kontrol ve finanse etmek için en etkili metodları seçmeli ve uygulamalı.
3. Adım: Sonuçları incelemeli

Risk yönetimi süreci daha geniş anlamda aşağıdaki şekilde listelenebilir (Appenzeller ve Lewis, 2000, s.317);

1. Organizasyonun temel amaçları ile çatışabilecek kazalardan doğan zararları belirlemek
2. Olası zararlarla ilgili uygun alternatif risk yönetimi tekniklerini gözden geçirmek
3. En iyi risk yönetimi tekniğini seçmek
4. Seçilen bu tekniği uygulamak
5. Risk yönetiminin etkili olmasını sağlamak için seçilen tekniğin sonuçlarını izlemek.

Şekil 1.2. Risk Yönetim Süreci (Fıkrıkoca, 2003)

1.3.1. Riskin Planlaması

Planlama, yönetim sürecinin başlangıç noktasıdır. Başarmak için organizasyonların iyi bir planlamaya ihtiyaçları vardır. Organizasyon için çalışan

kişilerin, ulaşacakları hedefleri, amaçları ve planları olmalıdır. Planlama, hedefleri belirleme ve bu hedeflere nasıl ulaşılabileceğine önceden karar verme sürecidir. Yöneticiler çalışanların işlerini programlar ve aynı zamanda bütçeyi geliştirirler. Planlama fonksiyonunu gerçekleştirmek, güçlü bir kavram ve karar verme yeteneği gerektirir (Lussier ve Kimball, 2004, s.10).

Etkili bir risk yönetimi planı yapmak, bazı önemli kararları vermeyi gerektirir. Verilecek kararın ilki bir risk yönetimi planı tasarlamak ve uygulamaktır. Ahlaki ve yasal sorumluluklar altındaki potansiyel riskleri ihmal etmek mahsurlu olacaktır. Fakat var olan uygulanabilir konular risk yönetimi planı uygulanmadan önce belirtilmelidir. Eğer bir organizasyon planı uygulamaya karar verirse diğer bir takım kararlarda alınmalıdır (Spengler, Connaughton ve Pittman, 2006, s.3).

Bir risk yönetimi planı ile risk yönetimine inisiyatifi ele alan bir yaklaşımda bulunmuş olursunuz. Ayrıca, risk yönetimi planı organizasyonunuza karşı yapılacak hukuki eylemlerde çok değerlidir. Risk yönetimi programı davalara karşı caydırıcıdır ama eğer dava olursa da sorumlu davranıldığına dair bir kanıttır (Peterson ve Hronek, 1997, s.43).

Diğer yararları ise:

- Tüketicilerin güvenliğini artırır,
- Organizasyonun zararlarını azaltır,
- Uygun olan sermayenin daha etkili kullanımını sağlar,
- Telafi edilebilecek zararları belirler,
- Sigorta şirketlerine karşı işletmeyi daha çekici hale getirir,
- Gelecekteki projelerle ilgili belirsizlikleri azaltır,
- Tazminat, zarar ve sigorta miktarlarının takibini sağlar.

Risk yönetimi planı, olası kayıpları engellemek için tasarlanır. Kusursuz bir risk yönetimi planı sadece bütün yaralanmaları ortadan kaldırmaz. Program liderleri bu kayıpları mümkün olduğunca ortadan kaldırmak için risk yönetimi planını sistematik olarak geliştirir ve uygular. Bütün olası zararlar önlenemez fakat önceden sezilebilenlerin önlenmesinde planlama önemlidir (Gray, 1996, s.29).

Risk yönetimi planlama süreci, yapılan iş ile ilişkili riskleri belirlemeyi, risklerin olasılığını ve çeşitliliğini belirlemek için riskleri değerlendirmeyi, her bir risk ile başa çıkmak için uygun yöntemleri seçmeyi, transferi, dağıtmayı, azaltmayı, elde tutmayı ve bu planı uygulamaya koymak için uygun yönetsel prosedürleri uygulamayı içerir (Gray, 1996, s.29).

1.3.2. Riskin Değerlendirilmesi

Risk değerlendirmesinin başlıca amacı, çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumaktır. Kısacası işletmelerin çalışma koşullarındaki her türlü sağlık ve tehlikeyi azaltmak, bu etkileri en aza indirmektir. Ayrıca tüm süreçlerde, riskin büyüklüğünü tahmin etmek ve riske karşı tahammül edilip edilemeyeceğine karar vermektir. Yani işletmelerde olası meslek hastalığı ve kazaların farkına varılmasına yardımcı olmaktır. Bu sayede tespit edilen tehlikelerin ve meydana getirebileceği zararlar üzerinde daha etkili tedbirler alınması sağlanır. Dolayısıyla mevcut önleyici tedbirler ile seçilen çalışma şekli ve üretim yöntemleri, çalışanların sağlık ve güvenliği yönünden korunma düzeyini yükseltmeli ve işyerinin idari yapılanmasının her kademesinde uygulanmalıdır (<http://www.sargemteknik.com/risk.php>).

Risk değerlendirme, işletme veya kişinin maruz kalabileceği riskleri ve zarara maruz kalmayı analiz ve tespit etmektir. Bu nedenle zarara uğramaları azaltmanın yolları göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin bir yüzme havuzu yönetiliyorsa, en büyük risklerden biri insanların boğulmasıdır. Risk değerlendirmesi yaparken tesisin deneyimlerine bakılmalıdır. Daha önce böyle bir olay yaşandı mı? , yada bu ne sebeple oldu?. Bu riski önleyebilmek içinde oradaki cankurtaranların tehlikeyi önleyebilmeleri için daha iyi nasıl çalışmalarını gerektiğini analiz etmek gereklidir (Nohr, 2009, s.5).

Risk değerlendirmede iki yeni yaklaşım ortaya çıkmıştır: buluşsal ve bilimsel yaklaşımlar. Buluşsal yaklaşım niteliksel ve yargıya dayalıdır. Bilimsel yaklaşım ise istatistiksel modellemeyi kullanır. Elliot (2002), risk değerlendirme için bir çerçeve önerir. Bu çerçeve organizasyonların dayanışmasını ve bütün paydaşların analizinin önemini vurgular. İncelenen bazı soru ve sonuçlar aşağıdakileri içerir: (Beech ve Chadwick, 2004, s.422).

1.Karşılaşılan tehlikelerin doğası nedir?

2.İşletmemiz ve diğer paydaşlar üzerindeki potansiyel etkisi nedir?

3. Başarısızlık olasılığı nedir?
4. Önemli işler ve operasyonel hedefler
5. Önemli süreçlerin tanımı
6. Kaynak ihtiyaçları
7. Spor organizasyonuna içten bağlılık ve güven
8. Donanım, acenteye, alıcılara ve diğer acentelerle bağlılık ve güven
9. Hukuki sorunlar
10. Belirlenen tehditlerin sonuçları
11. Temel ve diğer aktivitelerin önceliklendirilmesi
12. Önemli aktiviteleri yinelemek için gerekli minimum kaynak
13. Mevsimsel eğilimler ve kritik zamanlama sonuçları
14. Risk bizim ve paydaşlarımız için kabul edilebilir mi?
15. Riski yönetmek için ne yapılmalı?
16. Ne yapabiliriz?

Bu başlıklar organizasyonun gereksinimlerini karşılamak için uyarlanmış olmalıdır ve kesinlikle farklı olmalıdır. Bazı soruların amacı veri toplayıcıları teşvik etmek ve yöneticilerin riski dikkate almaları ve iş sürecini etkileyen bu geniş kategorilerin nasıl değişebileceğidir.

Risk değerlendirme basamağının hedefi, risk aralığını belirlemek ve tehditlerin etkisinin şiddeti yönünden ve ortaya çıkma olasılığının derecesi için bazı tahminler sağlamaktır (Beech ve Chadwick, 2004, s.423).

Riski yönetmeye çalışırken duruma göre hangi faktör öne çıkıyorsa oradan başlamak gerekir. Bu noktada en verimsiz yaklaşım riski önceliklendirmemek ve her risk olasılığını eşit değerlendirmektir.

İkinci evre ise, belirlenen her bir riskin bireysel katılımcılara nasıl etki ettiğini kararlaştırmaktır. Bu etkinin katılımcıdan katılımcıya nasıl değişiklik gösterdiğini belirlemek önemlidir. Eğer riskler bir bireysel katılımcıya özgü ise içsel risk faktörü ve eğer riskler dış bir faktörden dolayı oluşuyorsa dışsal olarak sınıflandırılabilir. Her iki tip risk de zarara maruz kalma olasılığını veya zararın çeşitliliğini hafifletebilir.

Üçüncü evre her bir katılımcı için risk seviyesini tahmin ve değerlendirmedir. Bu süreçte riskler düşük, orta ya da yüksek gibi ya da olasılık ve tesadüf değerleri doğrultusunda belirli bir durum ve sonuç açısından nitel olarak sınıflandırılabilir. Fakat risklerin seviyesini nitelendirirken bunların kabul edilebilir ya da kabul edilemez olduğuna karar verilmez. Bu yargıya sadece belirlenen standartlar ile risk tahminleri edinerek ve bu risk seviyesinin kabul edildiğini sorgulayarak ulaşılabilir.

Risk değerlendirme süreci sadece risk faktörlerinin neler olduğunu tanımlama, risklerin kimi etkilediğini belirleme, risklerin seviyesinin ne olduğu ve bu seviyelerin risklerin kabul edilen standartları ile nasıl karşılaştırıldığı olarak görülebilir. Risk değerlendirme sürecinin tamamlanması ile risk düzeyleri azalır. Bunun için risk azaltma ölçümlerini göz önünde bulundurmak ve uygulamak önemlidir (Fuller ve Drawer, 2004, s.351).

1.3.2.1. Risklerin Belirlenmesi

Riskler birçok yollarla belirlenebilir:

- Çalışanlarla ve tüketicilerle iletişim kurma
- Rakip kuruluşla iletişim kurma gözlemlene
- Yerel uzmanlarla iletişim kurma
- Yerel gazeteleri, magazinleri ve dergileri takip etme
- Profesyonel toplantı ve konferanslara katılım
- Finansal durumu, davaları, kaza raporlarını ve medya yayınlarını analiz etmek

Risk yönetimi komitesinin her üyesi, işletmenin bölümleriyle ilişkili risklerin belirlenmesine katkı sağlayabilir (Miller, 1997, s.261).

Tedbirli bir yöneticisi, risklerin neler olduğunu ve hangi uygun ölçümlerin gerektiğini bilme beklentisinde olur. İlk olarak yöneticiler, organizasyonel konuları anlamak ve daha ilgili olmak için ön saflardaki eylemlerde yer alırlar. İkinci olarak, çalışanların motivasyonu ve iş tatmini, çalışanların yönetimde yer almalarıyla ve ilgili hissetmeleriyle yükselir. Üçüncü olarak ise, normal riskleri içeren risk durumlarını gözlemlenmede yönetim daha başarılı olur.

Riskler belirlenemezse azaltılamaz. Örneğin, yaralanmaları azaltmak için uyarı levhaları veya kural düzenlemelerine ihtiyaç olduğunu fark etmeden bunların gerekliliği düşünülemez. Bazen zarar olasılıklarını belirlemek basit ve barizdir. Ancak bu durumlar bile birçok davaya yol açabilir. Eğer organizasyonlar insanların hata yaptığı alanları belirleyebilirse hukuki eylemler çok yaygın olmayacaktır (Nohr, 2009, s.44).

Organizasyonun yükümlülük risklerini belirlemek için iç denetimini yapmak yerine kullanabileceği çeşitli seçenekler vardır. Risk yönetim denetimi ve risk değerlendirme konularında uzmanlaşmış bir danışman görevlendirilebilir. Bu danışman bağımsız ve tarafsız bir perspektif kullanarak ve kendi uzmanlık ve deneyimlerinden faydalanarak potansiyel yükümlülük risklerini teşhis edecektir (Nohr, 2009, s.45).

1.3.3. Risk Azaltma

Riskleri en erken aşamada problem haline dönüşmeden önlemek ve öncelikle riskin oluşma olasılığını en aza indirmektir. Amaç herhangi bir kayıp durumunda kaynak ve faaliyetlerin bir anda etkilenmemesine yönelik düzenlemelerin yapılmasıdır (Üzümcü, 2007, s. 47). Riski azaltma stratejisi; riskin olasılığını ve/veya etkisini en aza indirgeyerek, kuruluş açısından riski daha kabul edilebilir hale getirilebilmek için riskin boyutlarını küçültme durumudur (Meulbroek, 2002, s. 9).

Risk azaltma, riskten kaçınmayı, riskin üstlenilmesini, zararı kontrol etmeyi, ayırmayı ve çeşitlendirmeyi içerir. Kaçınma, bir organizasyonun belirli bir aktiviteyi durdurmasını ya da ilk adımda hiç başlamamasını ifade eder. Zararı önleme, zarar sıklığını azaltmak için ölçüm sistemleri uygulanmasıdır. Zararı kontrol etme, zarar çeşitliliğini azaltmak için tasarlanmış bir zarar kontrol tekniğidir. Yedekleme, bir kayıp meydana geldiğinde işin olağan şekilde devam edebileceği serbest görevlere ve malzemeye sahip olmayı ifade eder. Ayırma, bir doğal afet olması durumunda aktiviteleri ya da varlıkları dağıtma anlamına gelir. Çeşitlendirme, her şeyden önce işletme riski ile ilgilidir, ortaya çıkan zararların işletme aktiviteleri ya da varlıklar

arasında yayılması anlamındadır. Böylece bir etkinlik önemli bir zarar görmeyecektir (Nohr, 2009, s.76).

1.3.3.1. Riskten Kaçınma

Riske karşı alınacak bir tedbir söz konusu olup bunun varlığını kabul etmemek olarak tanımlanmaktadır. Riskin ortaya çıkma olasılığını imkânsızlaştırarak belirsizliği eleme yolunu seçmek, risk içeren duruma girmemektir (Harmankaya, 2011).

Bazen zarara açık olma ile baş etmenin en iyi metodu oluşan zararların bütün olasılıklarından kaçınmadır. Riskten kaçınma, risk olasılığının tümüyle elenmesidir. Uygulamada, yeni bir ürün sunmamak, var olan bir ürünün üretimini durdurmak ve ya bazı operasyonlara devam etmemek anlamına gelir.

Bazı riskler kaçınılmazdır. Örneğin, iflas etmek, mali dava riski gibi durumlar bireyler ya da firmalar tarafından kaçınılmazdır. Zarara açık olma çoğunlukla azaltılabilir fakat yok edilemez. Diğerleri için kaçınma sadece mantıklı bir seçenektir. Temel kural, zarar ihtimali ve aynı zamanda çeşitliliği de fazlaysa, kaçınma çoğunlukla en iyisidir ve bazen tek uygulanabilir seçenektir (Dorfman, 1998, s.53).

1.3.3.2. Riskin Üstlenilmesi

Riskin sebep olabileceği zararın küçümsenmesi ya da riske katlanmaktan başka çare görülmediğinden, oluşabilecek zararı kabul etmektir. Diğer bir ifade ile durumu gözlemek dışında bir şey yapmamaktır (Harmankaya, 2011).

Riskin üstlenilmesi, zararın sonuçlarının, zarara uğrama olasılığı olan bölüm tarafından karşılanacağı anlamına gelmektedir. Çoğunlukla riski üstlenme, kasıtlı bir risk yönetimi kararıdır. Yani, riskin üstlenilmesi, olası zararların sonuçlarını bütünüyle anlayıp ve riski üstlenen kişi tarafından karşılanacak sonuçları anlayarak göze alınmasıdır. Fakat bazen risk göze alınır çünkü olası zarar meydana gelmeden önce belirlenmemiştir.

Birçok risk göze alınır çünkü zararların sonuçları diğer başka risk yönetimi kararlarını haklı çıkaracak kadar masraflı değildir. Örneğin, çoğu öğrenci için göze

alınan risk kitaplarının çalınması ya da yanlış yerleştirilmesidir. Eğer bu zarar meydana gelirse, öğrenci yenileme için maliyete katlanır.

Bazen risk göze alınmak zorundadır. Genellikle riskin kasıtlı olarak üstlenilmesi zararın maksimum çeşitliliği nispeten düşük olduğunda ve aynı zamanda sıklığı da düşük olduğunda, istenen bir seçenektir (Dorfman, 1998, s.56).

1.3.3.3. Riskin Kontrol Edilmesi ve Azaltma

İlk olarak risk değerlendirmesi yapılmalı ve daha sonra risk kontrolü olarak tekniklerden yararlanılmalıdır. Amaç, duruma en uygun tekniği ve aracı seçmektir (Nohr, 2009, s.5).

Potansiyel risklere karşı gerçekleştirmeyi planladığınız tekniklere karar verirken alınmış olan önlemleri gözden geçirmelisiniz (Nohr, 2009, s.6).

İlk olarak bir organizasyon risk değerlendirme ya da denetlemeyi tam olarak yapıp, olası riskleri analiz etme fırsatı olduğunda, organizasyon riskleri kontrol etmek için daha iyi bir pozisyonda olacaktır. Risk kontrolü, değişik risk yönetim tekniklerinin yapılabilirliğini gözden geçirmek ve seçmek, uygun olan bir tanesini uygulamaktır.

Risk kontrolünü uygulamak, riski göz önünde bulundurarak bir önlem alıp almamaya bilinçli bir şekilde karar vermektir (Nohr, 2009, s.75).

Zarar Kontrolü

Zarar hakkında mantıklı düşünme, olasılıkları dört farklı sınıfta kategorize ederek başlar:

- 1.Doğrudan mülk kaybı,
- 2.Mülk kaybını takiben doğan ekstra masraflar ve gelirlerdeki düşüş,
- 3.Yükümlülük zararları olarak adlandırılan davalardan doğan zararlar,
- 4.Ölüm, sakatlık ve önemli kişilerin planlanmamış emekliliği gibi nedenlerden doğan zararlar.

Bir zarar oluşmadan önce, ölçümün sadece bir tahmin olduğunu hatırlamak gerekir. Zarar öncesi tahminlerin hepsi hasarın güncel boyutunu ve zarara uğrama olasılığını tam olarak yansıtmaz (Dorfman, 1998, s.47).

Bütün organizasyonlar bir takım masraflara maruz kalırlar çünkü beklenmedik zararlara açıktırlar. Sigorta primlerini ödeme, sigortasız kayıpları karşılama gibi zarara açık olmanın bazılarını gösterir.

Risk yöneticisinin bu maliyetlerin zamanlamasını ve miktarını kontrol etme yetisi vardır. Başarılı bir zarar kontrolü, zarar maliyetlerinin miktarını azaltmaya etki eder. Zarar kontrolü etkili olsa bile bazı zararlar oluşabilir. Etkili bir risk finans programı, karlardaki zararları en alt düzeye indirmeye etki eder.

Zarar kontrolü aktiviteleri zarar masraflarını azaltmak için tasarlanmıştır ve riskten kaçınma, zararı önleme ve zararı azaltma gibi risk yönetimi araçlarını içerir.

Zararı Önleme

Başarılı zarar önleme çalışmaları zarar sıklığını azaltır. Zararı önlemenin en önemli amacı insan hayatını korumaktır. Yani, zarar önleme programında risk yöneticisinin ilk amacı insanların sakatlanması ya da ölüm ihtimalini azaltmak hatta yok etmektir. Büyük işletmeler zararların kaynaklarını belirlemek için zarar kontrol mühendisleri görevlendirirler (Dorfman, 1998, s.53).

Genel olarak, eğer zararın sıklığı fazla ise zarar önleme aktiviteleri zararları baş etmek için bir alternatif olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Eğer zarar önleme çalışmalarının faydaları bu ölçümlerin maliyetinden daha fazla ise, zarar önleme ölçümleri mantıklıdır (Dorfman, 1998, s.54).

Zararı Azaltma

Başarılı zarar azaltma çalışmaları zararın çeşitliliğini azaltır. En iyi zarar azaltma çalışmalarına rağmen, bazı zararlar oluşur. Zarar azaltma çalışmaları, zararların etkisini en aza indirmeyi amaçlar. Zarar çeşitliliği fazla olduğunda ve zarar kaçınılmazsa, zarar azaltma çalışmaları en uygundur (Dorfman, 1998, s.55).

Bir organizasyonun güvenlik yönündeki tutumları sorumlu olunan durumlarda meydana gelen zararlara etki edecektir. Eğer güvenlik talimatları yüksek şekilde öncelikliyse, zararın sıklığı ve çeşitliliği olumlu yönde etkilenecektir. Yetkili kişi

güvenliği, kazanmanın, kar etmenin, rahatsızlığın ve huzursuzluğun üstünde tutar. Personel, güvenliği en önde tutacak şekilde davranmalıdır. (Nohr, 2009, s.78).

1.3.3.4. Transfer Etme

Temelde risk kaynağını azaltmaktan çok riski bir diğer bölüme ya da kişiye aktarmaktır. Bir bakıma risk transferi, riskin paylaşılması demektir (Harmankaya, 2011).

Risk transferi riskin paylaşılmasıdır ve maliyet hedeflerini etkileyebilir. Programın bir bölümündeki riskler diğer bölümlere ya da üçüncü şahıslara dağıtılır (Aydemir, 2001). Faaliyetler veya bulunduğu çevre ve koşullarından kaynaklanan riskler diğer alanlara ya da üçüncü kişilere aktarılır. Risk transferi riskin paylaşılmasıdır ve maliyet hedeflerini etkileyebilir. Risk meydana geldiğinde riskin sorumluluğunu sonunda olası sonuçları üstlenecek kişilere, kontrat yaparak kişinin kendisine ya da sigorta aracılığıyla risk üçüncü kişilere transfer edilir (Gök, 2006, s.44).

1.3.4. Risk İzleme ve Kontrol

Risk izleme belirlenen hedefler üzerinde bilinen ve yeni oluşan risklerin değerlendirilmesini yapmak amacıyla periyodik olarak risk tanımlama ve analiz faaliyetlerinin sistematik olarak kontrol edilmesi sürecidir. Risk izleme sürecinde belirlenmiş eşik değere ulaşılma durumu değerlendirilir. Kontrol; planlara karşı süreci değerlendirmek ve bilinçli olarak durdurmaktır. İzleme ve kontrolün amacı; kulüp yönetim süreçleriyle risk yönetimini bütünleştirmek ve daha iyi kulüp risk yönetimini ve devamlı gelişimini kolaylaştırmaktır. Böylece kuruluş için risklerin devamlı izlenmesi ve rapor edilmesi yeni risklerin bulunmasına ve yönetilmesini sağlar. Risk izlemede esas zamanında, doğru ve geçerli risk bilgisinin açık ve anlaşılır şekilde olmasıdır. Risk planlama aşamasında nelerin takip edileceğini, hangi bilgilerin toplanacağını ve bunların nasıl rapor edileceği belirlenmelidir.

İzleme ve kontrol basamağının çıktısı Risk planı için düzeltmeler ve risk inceleme için yeni hareket konularının listesinin oluşturulmasıdır. Kontrolün bir sonucu olarak risk planını güncellemek gerekir. Risk planı riskleri izlemek için önemli bir araçtır. Riskleri sıralı olarak listeler ve ortak olan risk faaliyet planlarını açıklar. Yönetilmiş, kaçınılmış ya da artık ilgilendirmeyen ya da olmayan riskler risk planından çıkartılır (Gök, 2006, s.51).

Takip edilmeden hedefler gerçekleşmez. Kontrol, hedeflere ulaşıldığını garanti altına almak için bir kabul ettirme ve uygulama sürecidir. Kontrolün önemli kısmı ilerlemeyi ölçme ve gerektiğinde düzeltici önlemleri alma sürecidir. Etkili bir kontrol teknik becerileri gerektirir (Lussier ve Kimball, 2004, s.10).

Tablo 1.1. Risk Planı

Plan Kısmı	Amaç
Geçmiş ve Hedefler	Planın amacını belirle ve hedefleri ifade etmektir.
Risk Yönetimi Sorumluluklar ve Görevler	Risk Yönetimiyle ilgili çalışan ve üyelerin görevleri ve rollerini tanımlamaktır.
Risk yönetim Süreci	Spor kulübü içerisinde takip edilecek risk yönetim planını belirlemektir.
Spor Kulübünde Riski Yönetme İzleme ve gözden geçirme İletişim ve Danışma Raporlama Risk Kayıt Defteri Detaylı İncelemeler	Zamanlama ve sorumlulukları içeren düzenli izleme ve gözden geçirme için süreçleri belirlemek, Zamanlama, yapı ve sorumluluğu içeren daimi ve harici raporlama için süreçler belirlemek, Risk defterinin yapısı ve yerini belirlemek ve risk kayıt defterinin tutulması ve muhafaza edilmesi için bir yetkili belirlemek, Risklerin detaylı incelenmesi hakkında bir yapı oluşturmaktır.
Risk kayıt defteri	Risk kayıt defteri Spor Kulübünün şuan ki risk listesini öncelik sırasıyla içerir. Bu planın dinamik bir kısmı olacaktır ve risk kaydına ilişkin olarak ya da ek olarak içerebilir.
Çalışma ve Yönetim Süreçleriyle bağlantılar	Risk yönetiminin diğer yönetim görevleri ve süreçleriyle nasıl birleştiğini belirlemektir.

(Australian Sports Commission,1999, s. 78)

1.3.5. Riskin Finanse Edilmesi

Risk ve getiri arasında doğru yönlü bir ilişki vardır. Risk arttıkça kâr beklentisi artarken, risk düştükçe kâr beklentisi de düşer. İşletme yönetimi kârı artırma pahasına çok riskli yatırımlarda bulunabilir. Ancak yatırımın başarısız olması durumunda, çok büyük zararlarla da karşılaşılabilir. Bu nedenle finans yöneticileri yatırım kararlarında risk ve kârlılık arasında bir denge kurmalıdır (<http://notoku.com/finansal-yonetimin-amaci/#ixzz1RPGPWmT6>).

Risk finansmanı, iş yürütme sürecinde oluşacak finansal kayıpları destekleyecek kaynakların tüketimini tanımlayan bir terimdir. Finansman, kayıpları dengeleyebilecek kaynakları güvenceye alarak, firmanın günlük operasyonlarının negatif şekilde etkilenmemesini sağlar (<http://www.wisegeek.com/what-is-risk-financing.htm>).

Risk finanse etme, potansiyel zararları karşılamak için fon yaratmanın gerekli olup olmadığına karar vermektir. Organizasyonel risk yönetimi ve finansal amaçları göz önünde bulundurmak önemlidir. Karar almada organizasyonun yönetim kurulu, finansal yöneticisi ve risk yönetiminde yer alan herkes pay sahibidir (Nohr, 2009, s.91).

1.3.5.1. Risk Finanse Etme Teknikleri

Bir organizasyon, organizasyonun finansal durumunu ve hedeflerini göz önünde bulundurarak, hangi risk finanse etme tekniğinin en uygun ve ekonomik olduğuna karar verirken profesyonel risk yönetimi araştırmalarından faydalanır. Zarar sıklığını ve çeşitliliğini tespit etmek amacıyla zarar ve ya kaza geçmişini araştırmak önemlidir. Olası zararların çeşitliliğinin düzeyini ve zararları transfer etme, tutma ya da her ikisinin bir birleşimini yapmaya karar vermek amacıyla muhtemel sıklıklarını analiz etmek önemlidir. Genellikle organizasyon yangınlar ya da doğal afetler gibi yüksek çeşitlilikteki zararları transfer eder. Daha sıklıkla ve muhtemel olan düşük çeşitlilikteki zararlar tutulur çünkü organizasyon bunlarla başa çıkabilir. Orta düzeyde çeşitlilik gösteren zararlar genellikle karışık olarak transfer etme ve tutma olarak sonuçlanır (Nohr, 2009, s.93).

Risk finanse etme, zararların masraflarının ne zaman ve kimin tarafından karşılanacağını tanımlar. Risk finanse etme bazı seçenekleri içerir:

- Risk transferi
- Riski tutma
- Sigorta
- Riskin üstlenilmesi (Dorfman, 1998, s.55).

Risk Transferi

Bir işletme riskleri tutmaktansa transfer etmeyi tercih edebilir. Transfer sigorta olarak ya da sigortasız teknikler kullanılarak yapılabilir. İşletme, bir zarar olması halinde yüksek bir tutar almak amacıyla sigorta şirketine küçük tutarlı primler öder. Sigortasız risk transferi, organizasyonun, bir zararın finansal sonuçlarının hepsini ya da bir bölümünü başka bir tarafa transfer etme metodunu kullanmasıdır (Nohr, 2009, s.92).

Riski Tutma

Bir organizasyon zararları kendi fonundan ödeyerek bir risk finanse etme tekniği olarak riski tutmayı kullanabilir. Bu planlı ya da plansız olabilir. Eğer risk tutma planlı ise, organizasyon maruz kalınan zararları bilerek üstlenir çünkü bu zararı karşılamak için en uygun ve etkili araçtır ya da başka bir seçenek yoktur. Bir doğal afet varlıklarını yok ettiğinde hasarı karşılamak için dağıtılmış bir sigortası ya da finansmanı olmaması gibi, organizasyon, finansman geliştirme planında her hangi bir adım atmadığında riski tutma plansızdır (Nohr, 2009, s.92).

Sigorta

En yaygın risk finansmanı yönetimi araçlarından biri, belirli bir iş projesinin potansiyel zararlarını telafi etmek için sigortadan faydalanmaktır. Burada amaç, riski sigorta sağlayıcısına transfer etmektir. Bu yöntem pahalı olmakla birlikte, proje sırasında meydana gelebilecek büyük bir başarısızlık bile, sözleşme şartlarında yer aldığı takdirde, firmanın diğer varlıklarını kullanmadan, tamamen telafi edilecektir (<http://www.wisegeek.com/what-is-risk-financing.htm>).

Bir spor ve rekreasyon organizasyonunun muhtemelen, genel yükümlülük sigortası, mülkiyet sigortası, gelir sigortası, çalışan teşvik sigortası, sel sigortası, suç sigortası ve malzeme sigortası gibi değişik tiplerde ticari sigortası olması gerekir. Başka birçok tipte ticari sigorta vardır. Sigorta satın almanın alternatif finans tekniklerine göre birçok avantajı vardır. Sigorta belirsizliği azaltır; tazminat idaresi ve risk kontrol hizmetleri sağlar (Nohr, 2009, s.95).

Riskin Üstlenilmesi

Finanse edilmiş riskin üstlenilmesi, bir firmanın kenara para koymasını ya da zarar meydana geldiğinde kullanılacak yatırım fonlarını belirtir.

Bir kurumun riski üstlenmeye veya paylaşmaya karar vermesinde göz önünde bulundurması gereken etkenler şunlardır: (Dorfman, 1998, s.56)

- Finansman seçeneklerinin maliyeti
- Sunulan hizmetlerin kalitesi ve değeri
- Sermayenin fırsat maliyeti

İKİNCİ BÖLÜM

SPORDA RİSK VE YÖNETİMİ

Uygun risk yönetimi uygulamaları yasal sonuçları azaltmada, finansal ve insani zararları önlemede, tesis varlıklarını korumada, şirket devamlılığını sağlamada ve spor tesisinin itibarının zedelenmesini en aza indirmede çok önemlidir. Sahibinden çalışanına kadar spor tesisi yönetim ekibinin bütün üyelerinin tedbirli bir tutum sergileme ve spor tesisi kullanıcıları için oldukça güvenli bir çevre sağlama görevi vardır (Schwarz, Hall ve Shibli, 2010, s.138). Her şeyden önce tesis sahibi ve işletmecisi tedbirli olmalıdır. Müşteriler için güvenli bir çevre sağlamak zorundadır. Bir kaza olayında, organizasyonel plan ve politikalar, sağlanan tedbir standardını değerlendirmek için tekrar gözden geçirilecektir. Spor yöneticileri risk yönetimi uygulamalarının değerini bilir fakat bazen gerekli planlamaları yapmakta başarısız olurlar. Spor yöneticileri, finansal zararları önlemek ve riski azaltmak için öncelik almalıdırlar ve planları uygulamalıdırlar. Spor tesisi yöneticileri riskleri azalmak ve olayların sonuçlarını hafifletmek için etkili bir risk yönetimi programı geliştirmelidir (Schwarz, Hall ve Shibli, 2010, s.182).

2.1. Spor Yönetimi

Günümüz dünyasında yönetim kavramı modern toplumların gelişiminde önemli roller oynamaktadır. Kamu yönetiminde, iş dünyasında, spor ve kültürel alanlarda başarının ve gelişimin en etkin temel anahtarlarından birisi de yönetimin etkinliğidir. Spor yönetimi bir bilim dalı olarak sportif tesislerin, organizasyonların, kulüplerin ve insan kaynaklarının ekonomik ve sosyal verimliliğini çalıştırmaktadır (Donuk, 2005, s.15). Sporun temel amaçları, spor yönetiminin gerçekleştirmeye çalıştığı amaçlardır. Bu yüzden, spor teşkilatları ve onlarda görev alacak bütün personel ile kullanılacak maddi unsurlar, sporun amaçlarına uygun bir tarzda ele alınmalı ve yönetilmelidir. Yönetim süreçleri tüm diğer dallarda olduğu gibi işletme, kamu, eğitim ve spor yönetimi için de aynen gerekli ve geçerlidir (Yetim, 1992).

Spor yönetimi, sporcu-yönetici, sporcu-spor teşkilatı ve spor teşkilatları ile halk arasındaki ilişkileri düzenleyen bir mekanizma olarak ta değerlendirilebilir. (İmamoğlu, 1992, s.23).

Bütün kurum ve organizasyonlarda en önemli rolü ve sorumluluğu taşıyan kişiler kuşkusuz yöneticilerdir. Spor kurum ve organizasyonlarında da spor hizmet ve faaliyetlerinin belirlenen amaçlar doğrultusunda yerine getirilmesini sağlayan kişiler spor yöneticileridir. Spor politikalarının milli ve milletlerarası düzeyde uygulanması ve çağdaş spor anlayışına uygun olarak yürütülmesinde spor yöneticileri çok önemli rol oynamaktadır (Donuk, 2005, s.25). Spor yöneticisi, kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesi için bütün unsurları harekete geçiren örgüt içi ve dışı insan ilişkilerini düzenleyen ve geliştiren onları sevk ve idare eden, belirli yönde onlara liderlik ve rehberlik eden ve onları etkileyen kişidir (Yetim, 1996, s.88).

Spor yöneticileri toplumun her kesiminden ve meslek gruplarından olabilirler. Karşılıksız olarak sporun gelişmesi ve yaygınlaştırılması için toplumsal bir görev üstlenen spor yöneticileri insanlar ile ilişkilerindeki sağlıklı iletişim sonunda toplum içerisinde farklı, saygın bir yer edinmektedirler (Cankalp, 2005, s.152).

Ülkemizde birçok sektörde profesyonel yöneticilik ön plana çıkarırken spor yönetiminin var olduğu kamu kurum ve kuruluşları ile kulüplerimizde uzman spor yöneticilerinin yeterince görevlendirildiğini ifade etmek mümkün değildir. Spor yöneticiliğinin ülkemizde bir meslek olduğunun ön plana çıkması için eğitilmiş insan faktöründeki eksikliklerin giderilmesi şarttır. Spora hizmet veren her kişiyi de spor yöneticisi olarak kabul edemeyiz, ancak bu tür kişilerin de spor hizmetlerinin yürütülmesindeki katkıları da inkâr edilmemelidir. Ülkemizde spor olgusu ekonomik bir sektör haline gelmiş ve yönetsel çeşitlenmesi ile spor sektörü, spor yöneticileri tarafından idare edilen bir alan haline gelmiştir. Eğitilmiş insan unsuru, her alanda olduğu gibi spor alanında da önemli bir yer tutmaktadır. İnsanın bulunmadığı bir ortamda yöneten ve yönetilenlerden bahsetmek zaten mümkün değildir. Bu nedenle eğitilmiş spor yöneticileri ile bilimsel bir spor yönetiminden söz etmek mümkündür (Yılmaz ve Akay, 2008, s.1).

2.2.Sporda Risk Yönetimi

Sporda risk yönetimi, bir spor programındaki güvenlik denetiminden doğabilecek risk faktörlerinin değerlendirilmesidir (Appenzeller ve Lewis, 2000, s.314). Temelde, spor ve rekreasyon program ve hizmetlerinin içeriğinden ortaya çıkan sakatlık, ölüm ve sonradan çıkabilecek olası yükümlülük risklerini azaltma risk yönetimini gerektirir (Spengler, Connaughton ve Pittman, 2006, s.3).

Her spor ve rekreasyonel arayış risklidir. Bunun içinde olan sporcular, antrenörler ve ya taraftarlar malzeme, zemin, ışıklandırma gibi birçok tehlike nedeniyle yaralanabilirler. Risk yönetimi, yaralanmalar, zararlar ve bunların spor organizasyonu, aktive ve ya tesise etkilerini en aza indirmek için yapılan ve uygulanan bir karar sürecidir. Bir sporcu, antrenör, taraftar, ya da yönetici olarak risk yönetimi programı geliştirmek ilgili riskleri azaltacaktır (Nohr, 2009, s.3).

Çoğu spor aktivitesi, uygun önlemler alınmış olsa bile, belirli düzeyde riskleri içerir. Bu nedenle, kendi sporlarının içindeki potansiyel riskleri ve bunları kontrol etmek için uygun ölçümleri uygulamak yönetici organlar için gerekliliktir. Bu normalde risk yönetimi süreci doğrultusunda sağlanır. Bununla birlikte, risk değerlendirmesi, birçok sektörde en iyi uygulanan risk yönetimi sistemlerinin en önemli bileşeni olarak kabul edilmiştir. Risk değerlendirme süreci yüksek riskli aktiviteleri belirlemek için kullanılabilir. Sakatlık düzeylerinin azalması sonucunu tek başına doğurmaz; bu sadece uygun risk azaltma ölçümlerinin belirlenmesi ve uygulanmasıyla sağlanabilir (Fuller ve Drawer, 2004, s.349).

Risk yönetimi ilkelerini ele alırken, kullanılan terimleri açıklamak gereklidir. “Tehlike” ya da “Risk Faktörü” kişilere zarar verebilecek potansiyel kaynak olan bir koşul, nesne ya da durumdur ve risk bir tehlikenin bu kişiler üzerinde etkisi olabileceği olasılığı ya da ihtimalidir. Risk değerlendirme, bu riskleri tahmin etmeyi, belirlemeyi ve değerlendirmeyi içerir. Risk tahmini, risk faktörlerinin olası sonuçlarını belirlemeyi içerir ve miktarının ve bu sonuçların meydana gelme olasılığının bir tahminidir. Risk değerlendirme, bütün paydaşların risklerinin önemini ve kabul edilebilirliğini içerir. Risk azaltma, zarara maruz kalma ve risklerden doğan sonuçların düzeyini kontrol etmek için ölçümleri belirleme ve uygulama sürecidir (Fuller ve Drawer, 2004, s.349).

Risk yönetimi kavramı, aynı zamanda zararları önlemek için spor kuruluşu tarafından inisiyatifin ele alınmasıdır. Zarar terimi, finansal zarar, pazar payındaki zararlar ve gelirlerin düşmesi gibi bütün potansiyel zararları içerir. Risk yönetimi son zamanlarda üç önemli sebepten dolayı spor işletmeciliğinin tamamlayıcı bir boyutu olmuştur:

-Risk yönetimi, maliyeti elde tutmak ve ürün kalitesini daha iyi yönetmek için tutarlı bir yol sunar.

-Sporla ilgili davalar giderek artmaktadır ve spor işletmeciliğine olan etkisi de artacaktır.

-Sigorta kapsamı birçok spor işletmesi için koruyucu hale gelmiştir (Miller, 1997, s.257).

Risk yaklaşımının, sporcular ve spor yöneticileri için çok önemi vardır (Beech ve Chadwick, 2004, s.414).

Risk yönetiminin etkili olabilmesi için birkaç adım gereklidir:

1. Tehlike ve tehditleri belirlemek
2. Bazı tehlikelerin aktiviteler üzerindeki etkilerini değerlendirmek
3. Riski ölçmek, ihtimalleri değerlendirmek ve öncelikler üzerinde karar vermek
4. Alternatif seçenekleri dikkate almak (Beech ve Chadwick, 2004, s.417).

Kapsamlı bir risk yönetimi planı,

-Yönetimsel konuları

-Risklerin belirlenmesini

-Belirlenen risklerin yönetimine olan yaklaşımları

-Devamlı bir değerlendirme ve risk yönetimi uygulamalarının gözden geçirilmesini içermelidir (Miller, 1997, s.257).

Sporda risk yönetimi programının temel bileşenleri altı temel ilke olarak listelenebilir:

1. Talimatlar ve prosedürler: yetkililer bütün aktiviteleri düzenleyen ve yöneten talimat ve prosedürler hazırlamalıdır. Bu talimat ve prosedürler, risk yönetimi sürecinin her aşamasında geliştirilmeli, yaygınlaştırılmalı ve uygun belgelerle yürütülmelidir.

2. Eğitim: bazı resmi eğitimler bütün çalışanlara, özellikle de kurumun talimat ve prosedürleri ile ilgili olanlara verilmelidir. Sürekli olarak verilecek eğitimler periyodik olarak güncellenmelidir.

3. Denetleme: denetimin her evresi bağı olunan işlerde aktif olarak hâkimiyetten öte incelemeyi içermelidir. Denetimin uygun olmaması ciddi bir kusur olarak görülmelidir.
4. Düzeltilici önlemler: denetimciler talimatların uygulanmadığını fark ederlerse düzeltici önlemler zamanında, uygun ve aşamalı olmalıdır.
5. Gözden geçirme ve düzenleme: yöneticiler kendilerine uygun yönetim bilgilerini kullanmalıdırlar. Gözden geçirme önemle uygulanmalıdır.
6. Yasal danışman ve destek: dava olasılıklarını azaltmak için, kurum danışmanı yol göstermede, talimatların gözden geçirilmesinde ve çalışanlara inisiyatif vermede aktif olarak ilgili olmalıdır (Appenzeller ve Lewis, 2000, s.318).

Uluslararası bir spor organizasyonunda uluslararası bir prestij söz konusu iken, ulusal spor organizasyonları ile halka en iyiyi sunup, özendirici yoldan spor alanlarına daha çok kişiyi çekebilmek amaç ve gayesi mevcuttur. Her spor organizasyonun da, emniyet, sağlık, ulaşım, teknik hizmetler, haberleşme, basın vb. temel unsurlarda tedbirler alınmalıdır (Devecioğlu, 2003, s. 5).

Gereksiz riskleri almak çoğunlukla mantıksız, anlamsız ve hatta umursamaz bir tavır olarak görülebilir. Burada bazen riskin kabul edilebilirliğinin arttığı yönünde bir eğilim görünür. Spor alanlarında risk, atlatılmasından daha çok birçok spor deneyimini oluşturan önemli bir kavram olarak görülür. Sınırdan ya da en üst düzeyde oynamak, aktivitede giderek artan daha büyük riskleri almayı içerir (Martha ve Laurendeau, 2010, s.130).

Spor, özellikle performans sporu, mücadele gerektirdiğinden bazen küçük, bazen de büyük oranda risk taşımakta, bu risk zaman zaman yaralanmalara hatta ölümlere dahi yol açabilmektedir. Zarara uğrama tehlikesi olarak tanımlanan risk, sporun doğasından kaynaklanabileceği gibi insanların davranışlarından da kaynaklanabilir. Riske sakatlanma boyutuyla bakıldığında, önceki sakatlıklar ve antrenman programındaki hızlı değişiklikler risk elementleri olabilir (Demirhan ve diğerleri, 2004, s.66).

Lindsey and Sessom'un (2006) yaptığı rekreasyon programları değerlendirmesinde ulusal rekreasyonel sporlar anketine katılanların %83'ü her hangi bir rekreasyonel spor aktivitesine her hafta katıldığını belirtmişlerdir. Bu katılımlar olası bir sakatlanma riskini de beraberinde getirmektedir. Bu katılımların her yıl artmasından

dolayı yeteneklerle doğru orantılı olarak sakatlanma riskleri de artmaktadır. Risklerin meydana gelmesini azaltmak için ilk olarak uygun risk yönetimi stratejileri uygulamak en iyi yöntemdir. Spor ve rekreasyon uzmanları risk yönetiminin gerekliliği belirlemişler ve rekreasyonel ve spor aktivitelerindeki olası riskleri yönetmek için metotlar geliştirmişlerdir. Risk yönetiminin temel amacı katılımcıların olası sakatlanmaları ve olası davaları en aza indirmektir (Lee ve diğerleri, 2010, s.60).

2.3. Sporda Risk Faktörleri

Gerek profesyonel, gerek amatör, gerekse sağlık amaçlı olarak yapılsın, spor artık çağdaş dünyanın vazgeçilmez parçalarından birisidir. Sporun önemi kadar, spor yapan insan sayısı da hızla artmaktadır. Ancak spordan beklenen en yüksek verimi alabilmek için birçok koşulun sağlanması şarttır (<http://www.sportsuniverse.com.tr>).

Spor dünyasında her gün sporcular çeşitli risklerin altında aktivitelerine devam etmektedir. Bu risklerin bir bölümü sporcuların performansını olumsuz yönde etkilerken, bir bölümü de sportif yaralanmalara yol açmaktadır. Ayrıca ülkemiz özelinde, sporda çok önemli olduğuna inandığımız, “sporda risk” konusu çok çalışılmamış bir konudur. Özellikle antrenman sırasında yaşanan veya yaşanması gündeme gelen ama bir performans düşüklüğüne ve yaralanmaya yol açtığına fark edilen riskler çok çeşitlidir. Bu ve buna benzer risklerin, risk olduğu fark edildiğinde işi şten geçmiş olmakta, sporcu ya performans düşüklüğü, ya da yaralanma ile karşılaşmaktadır. Yapılan bilimsel çalışmalarda istatistikler toplam kazalardaki spor yaralanmalarının oranını değişik yüzdelerle vermektedir. Atik ve arkadaşlarının bir çalışmada bu oran yüzde 10-15 olarak belirlenirken, Rogmans (1982) bu oranın yüzde 21 olduğuna işaret etmektedir (<http://antrenmanbilimi.com/>).

2.3.1. Sakatlanma Riski

2.3.1.1. Genel Sağlık ve Fiziki Durum

Sporcunun yapacağı antrenman veya yarışma öncesi sağlık durumunda ortaya çıkabilecek akut sorunlar veya genel sağlık durumundaki kronik sorunlar onun performansını olumsuz etkiler. Ayrıca yaralanmalar karşısında bir risk faktörü doğurur. Yeterli kondüsyonel özelliklere sahip olmamak ve sezon öncesi kondisyon çalışmalarının yeterli derecede yapılmaması önemli bir yaralanma riskini de beraberinde getirir. Antrenman programlarının planlanmasında ve uygulanmasında psikomotor gelişim sürecinin seyri dikkate alınmalıdır. Özellikle çocukların olgunluk düzeyi

bilinmeden öğretilmeye çalışılacak becerilerin öğrenilmesi mümkün olmayacağı gibi yetenekli çocukların spordan uzaklaşmasına veya yaralanmalarına yol açabilir. Kişinin sahip olduğu boy, kilo, yaş, vücut yağ yüzdesi cinsiyet gibi özellikleri, ona yapacağı spor dalında, o spor dalının gereksinim duyduğu fiziksel özelliklere göre zaman zaman dezavantaj, zaman zaman da avantaj getirebilir (<http://www.sporbilim.com/?s=icerik&katid=85>).

2.3.1.2. Psikolojik Faktörler

Günümüzde genel olarak bireyin sağlıklı ve verimli olmasını etkileyen nedenler arasında psikolojik faktörlerin giderek önem kazandığı görülmektedir. Ruhsal ve fiziksel işlevler ile performans kapasitesi arasındaki yakın ilişki göz önüne alınmadan yapılan antrenmanlar ve yarışmalar, sporda performansı sınırlar ve yaralanmalara yol açan nedenlerin başında gelmektedir. Spor yaralanmalarının meydana gelme olasılığını artıran ve sporcunun performansını olumsuz yönde etkileyen kişilikle ilgili psikolojik durumlar; duygusal nedenler, zihinsel nedenler ve sensomotrik (duyu-hareket) nedenler olarak ele alınabilir (<http://www.sporbilim.com/?s=icerik&katid=85>).

2.3.1.3. Sahanın Fiziki Koşulları

Yarışma veya antrenmanın yapılacağı saha, zaman zaman fiziki koşullarından kaynaklanan risklere sahiptir. ABD’de yapılan bir araştırmada bir profesyonel takımın yarışma sezonu boyunca oyuncularının maruz kaldığı 60 yaralanma olayındaki dört temel nedenden birinin zemin olduğu bulunmuştur. Bu nedenle zemin başlı başına bir risk faktörüdür.

Yetersiz aydınlatma sporcunun performansını olumsuz yönde etkileyeceği gibi, kendisi ve çevresi için yaralanma riski oluşturabilecek faktörleri de tam olarak görememesine neden olur. Ayrıca, gündüz yapılan yarışma veya antrenmanlarda da zaman zaman güneş ışığı bir risk faktörü oluşturur, sporcuların görmelerini ve görme açılarını kısıtlayabilmektedir (<http://www.sporbilim.com/?s=icerik&katid=85>).

2.3.1.4. Koruyucu giyim, malzeme

Spor katılımcılarının güvenliği koruyucu giyim ve malzemelere bağlıdır. Çoğu sporun bu konuda kuralları ve prosedürleri vardır. Bu koruyucu giysi ya da malzemeler bakımlı ve kişiye uygun olmalıdır. Ayrıca katılımcıların kural ve prosedürleri iyi anladığından ve benimsediğinden emin olunmalıdır (Nohr, 2009, s.51).

2.3.2. Antrenman İle İlgili Riskler

Antrenman dört koşulda yaralanma riski doğurur. Bu koşullardan ilki yeterli ısınma yapılmaması, ikincisi yanlış antrenman yapılması ve üçüncüsü sporcunun sürantrene hale geldiği koşullarda ona yüklenmesidir. Dördüncü ve başlı başına bir risk taşıyan konu ise bilinçsiz ve sistemsiz bir şekilde yapılan ağırlık antrenmanlarıdır.

Sporcunun yapacağı antrenman veya yarışma öncesi gerekli olan ısınmayı yapması gerekmektedir. Yetersiz ve sağlıklı ısınma hem büyük bir yaralanma riskini, hem de yetersiz bir performans ortaya konulmasını beraberinde getirir. Sporcuya yanlış antrenman yaptırılması onun bir yaralanma riski altına girmesini sağlar. Yoğun olan bölgelerin, aşırı zorlanması laktik asit ile yorgunluğun sınırlarını zorlayan kaslarda çeşitli riskler doğurur. Sür antrenman daha ziyade psişik olarak, antrenman periyodunun genelde sonlarında doğru oluşan kronik bir yorgunluğun ifadesidir. Ağırlık çalışmaları sırasında bazı noktalara dikkat edilmez ise sporcuların yaralanma risklerinin artması söz konusudur. Bunların ilki ağırlık çalışması öncesi mutlaka iyi bir ısınma çalışması yapılmalıdır. Genel ısınmanın dışında eğer özel bölgelere yönelik bir ağırlık çalışması yapılacak ise o bölgeler de özel olarak ısıtılmalıdır (<http://www.sporbilim.com/?s=icerik&katid=85>).

2.3.3. Tesis İle İlgili Riskler

Bir kişinin güvenliği başkasının ellerinde olduğu zaman, bir aktiviteyi ya da kişileri denetleme görevi büyüktür. Ayrıca tesis çalışanlarının profesyonel eğitim almış olmaları ve iş deneyimleri çok önemlidir. Tesisin bakımı yapılarak ve katılımcıları risk yönetimi standartları ve güvenlik konusunda bilgilendirerek risk azaltılabilir (Shneider ve diğerleri, 2008, s.117).

Soyunma odaları: Soyunma odaları sakatlıkların oluşabileceği ortak alanlardır. Kaygan zemin ve elektrikli aletlerin kullanılması çeşitli tehlikelere yol açabilir.

Tuvaletler: Tuvaletlerin çeşitli tehlikelere yol açmaması için düzenli olarak temizliği ve denetimi yapılmalıdır.

Tribün: Taraftar güvenliği oturma yerlerinin güvenliğine bağlıdır. Bu yerler güvenli tutulursa taraftar sakatlıkları ve davalara büyük ölçüde engellenebilir.

Giriş ve çıkışlar: Bir spor tesisinin risk değerlendirmesinde giriş ve çıkışlar gözden kaçırılabilir. Ancak düzgün temizlenmezse ve iyi işaretleme yapılmazsa çabuk tahliye gerektiren durumlarda ciddi yaralanmalara sebebiyet verebilir (Nohr, 2009, s.50).

Otopark: Otoparklar düşük hızlı kazaların, araba hırsızlığının meydana gelebileceği ortak yerlerdir. Bu nedenle düzenli bir şekilde denetlenmelidir.

Yeme-içme alanları: Bu alanlarda zehirlenme ya da yangın gibi bazı riskler vardır. Özellikle bu alanlarda denetimler iyi yapılmalı ve ciddi önlemler alınmalıdır (Nohr, 2009, s.51).

Tesis kontrolleri düzenli aralıklarla, belirli bir spor ya da aktivite için hangisi en uygun olacaksa, günlük, haftalık ya da alıştırma ve etkinliklerin öncesinde, sırasında ve sonrasında gibi yapılmalıdır (Nohr, 2009, s.79).

Tesisin her alanının yazılı bir bakım ve temizlik zaman çizelgesi olmalıdır. Önceden tasarlanan düzenli kontroller, belirli bir zaman içerisinde tamamlanması gereken bir temizlik, bakım ve onarım ihtiyacı olup olmadığını ortaya çıkarır.

Temizlik, kullanıma engel olmayacak şekilde, etkinliklerden önce ve sonra düzenli olarak belirlenen aralıklarla yapılmalıdır. Temizliğin, bakımın ve onarımın yazılı olması, davalara karşı kesin olarak bir savunmanızdır. Temizlik kayıtları günlük olarak tutulmalıdır. Bakım kayıtları detaylı olarak yazılmalıdır ve onarım kayıtları, onarımın içeriği detaylı olarak anlatılmalıdır. Eğer belgelemede bir eksiklik olursa, ileride temizlik, bakım ve onarımın yapıldığını kanıtlamak zor olur. Belgelemede:

-Temizlik, bakım ve onarımı kimin yaptığı

-Temizlik, bakım ve onarımın ne zaman yapıldığı

-Temizlik, bakım ve onarımın tanımı olmalıdır (Nohr, 2009, s.80).

2.3.4. Güvenlik ve Çevresel Faktörler

Bazı organizasyonlar yaptıkları iş sebebiyle önemli çevresel faktörlerden kaynaklanan zarar olasılıklarına sahiptir. Spor işletmeleri ve tesislerinin mekana özgü çevre ve güvenlik talimatları vardır. Ancak bazı güvenlik talimatları her tesis veya spor alanı için göz önünde bulundurulmalıdır. Spor mekanı veya tesisin risk değerlendirmesini yaparken sorulması gereken bazı sorular vardır:

1. Fiziksel yapı ve çevreye bağlı kaza ve sakatlıkların geçmişi nedir?
2. Son 5-10 yıl arasındaki kaza ve sakatlıkların bilgisi gözden geçirildi mi?
3. Sahada, mekânda veya tesiste meydana gelen sakatlıklara bağlı olarak her hangi bir dava açıldı mı?
4. Eğer geçmişte sahada, mekânda veya tesiste bir sakatlık olmuşsa gelecekteki benzer sakatlıkları engellemek için düzeltmeler yapıldı mı?
5. Mekânın tıbbi tesislere yakınlığı ya da uzaklığı nedir? (Nohr, 2009, s.49).

Trafik, diğer spor oyunları, hava durumu ve kirlilik tehlikeli olabilir. Spor tesisini seçme şansınız varsa en az dış tehlikelere sahip olanı tercih edilmelidir (Nohr, 2009, s.51). Sporun yapıldığı alanlar sıcak, soğuk, yağmur gibi hava koşullarına karşı koruyucu olmalıdır.

Zararları azalmak ve önlemek için, bütün tesis ve organizasyonlarının güvenlik planları, güvenlik kuralları ve acil durum prosedürleri olmalıdır. Bu planlar, kurallar ve prosedürler doğru aktarılmalı, yazılı olmalı ve güvenlik hakkında olmalıdır. Güvenlik kurallarının, planlarının ve prosedürlerinin içeriği bazı spor ve rekreasyonel uğraşlara göre değişebilir (Nohr, 2009, s.78).

Güvenlik kuralları, planları ve prosedürler birbirleri ile bağlantılı olmazsa, anlaşılır olmazsa ve uygulanabilir olmazsa bir anlam ifade etmez. Spor organizasyonları ve etkinlikleri birçok yönden bu bilgilere bağlı olduğunda güvenlik, etkinlik ya da tesisin bir geleneklerinin bir parçası haline gelecektir. Organizasyon ya da tesis iletişimin birçok anlamda kullanıldığını dikkate alınmalıdır. Prosedür ve planlar düzenli olarak uygulanmalıdır. Uygulama olmadan insanlar yapılacak eylemleri, problemleri anlamayacaklardır ve plandaki zayıf noktalar giderilemeyecektir. Eğer güvenlik önlemleri geri dönüş olmadan ihlal edilirse, güvenlik kurallarının hiçbir anlamı ve değeri yoktur. (Nohr, 2009, s.78).

2.3.5. Alışkanlıklar İle İlgili Riskler

Sporcu, spor yaşamı boyunca belirli alışkanlıklar kazanır. Bu alışkanlıkların büyük bölümü ona olumlu katkılarda bulunurken, bazı alışkanlıklar sporcuyu olumsuz olarak etkilemektedir.

1.Alkol: Sporcunun konsantrasyonunu bozar. Alkol alındığı miktara bağlı olarak gerek uyarıcı, gerekse uyuşturucu etki yapan bir maddedir.

2.Sigara: Özellikle aerobik gücün etkin olduğu sportif aktivitelerde, sigaranın zararı ve performansa olumsuz etkisi daha belirgindir.

3.Beslenme: Genel beslenme alışkanlığının dışında, yarışma veya antrenman öncesi yenilen son öğünün içeriği ve de yarışma sırasında alınan içecekler de sporcunun performansını etkiler.

4.Kilo kaybı: Süratli kilo kaybı sporcunun sergileyeceği performansı düşürür ve yaralanma riskini arttırır.

5.Ergojenik yardım: Bu maddelerin bir uzman denetiminin dışında kullanılması, bazı sağlık sorunlarına yol açacağı gibi performansı da olumsuz yönde etkileyebilir.

6.Doping: Doping başlı başına sporcuların karşısındaki en büyük tehlikedir. Spor sahalarında yaratacağı etik kurallarındaki eşit koşullarda yarışma ortamını bozmasının dışında, insan sağlığı üzerine olumsuz etkileri tartışmasıdır.

7.Uyku düzeni: Bazı sporcuların uyku düzenleri ile ilgili alışkanlıklarındaki değişiklikler doğal olarak onların performansını etkiler.

8.Rutindeki değişiklikler: Sporcunun alışkın olduğu rutin düzendeki değişiklikler, onu yapısına göre olumsuz etkileyebilir (<http://www.sporbilim.com/?s=icerik&katid=85>).

2.3.6. Şiddet İçeren Davranışlar

Bir spor etkinliğinde şiddet olması beklenebilir, özellikle de karşıt takımların geçmişte yaptıkları çekişmeli maçlar varsa ya da geleneksel olarak rakip görülüyorlarsa şiddet oyunun her aşamasında yer alır. Çoğunlukla karşıt iki takım arasında şiddetin ne zaman doğacağını tahmin etmek zordur. Genellikle geçmişte birbirlerine karşı oynadıkları zamanlardaki davranışları kullanılır tek bilgidir. Eğer takımlar ve oyunlar

arasında şiddetin serbest olduğu fakat güvenli bir çevre sürdürmek istiyorsanız, güvenlik kurallarını sıkı ve tutarlı bir şekilde uygulamalısınız.

2.3.6.1. Kitle Yönetimi

Organizasyon ve ya etkinliğin kitle yönetimi ile hiçbir zaman ilgisi olmayabilir. Fakat, organizasyon büyük kitlelerin toplandığı etkinliklere ev sahipliği yaparsa, risk kontrolünün en önemli bölümü bir kitle yönetimi planı geliştirmek ve uygulamaktır. Büyük spor tesislerinde, izdihamdan dolayı binlerce engellenebilir ölüm ve yaralanma meydana gelebilir. Kitle yönetimi planında aşağıdaki öğeler olmalıdır: (Nohr, 2009, s.81)

- Kitle yönetiminde eğitimli ve yetkili eleman
- Acil durum ve afet planlaması ve uygulaması
- Rahatsızlık veren kişilerin tahliye prosedürleri
- Etkili iletişim ağının uygulanması
- Kitle yönetimini geliştirmek için işaret kullanımı

Kitle yöneticisinin görevlerinin tümü ya da bazıları aşağıdaki gibidir:

- Etkinlikleri koordine etmek ve tesisi yönetmek
- Kitle yönetimini anlamak ve uygulamak, risk yönetimi ve afet planları
- Kitlesele davranışı değerlendirme ve yönetme
- Tesis kullananlara iyi hizmet sağlamak
- Şikayet ve endişelere cevap vermek
- Kullanılabilir politikalar ve prosedürler uygulamak
- Kullanıcıların istenmeyen davranışlarını değerlendirmek ve karşılık vermek
- İstenmeyen davranışlara uygun tepki vermek
- Engelli kişileri ilgilendiren kuralların uygulanması (Nohr, 2009, s.81).

2.3.7. Finansal Riskler

Bugün sağlıklı yaşamın vazgeçilmezlerinden biri olan spor, profesyonel anlamda para kazanma amacı ile de yapılmakta ve spor olgusunda, spor ortamı, eğiticiler ve yöneticiler birincil derecede önem taşımaktadır. Bunlara ek olarak örgütsel bir yapı olan ve sporu, sporcuyu, hatta izleyiciyi önemli ölçüde etkileyen spor kulüpleri de eklenmektedir (Yılmaz ve Akay, 2008, s. 1).

Spor, medya, taraftarlar, organizasyonlar ve hükümetler tarafından benzersiz bir seviyede inceleme ile karşı karşıyadır. Doping, suç, şike, şiddet gibi her ne sebeple olursa olsun spor gözetim altındadır ve ekonomik ve sosyal geleceğini tehlikeye atmaktadır. Bunun birçok sporda olabileceği kadar üzücü olan, etkilerinin kendiliğinden önemli finansal destek sağlayan şirket ortakları ve spor organizasyonlarını, faaliyetleri ve sporcuları destekleyen aynı kaynaklar gibi sporun ötesine ulaşmasıdır (Foster, 2008, s.46).

Günümüzde spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikleriyle önemli bir hizmet sektörü olarak kabul görmektedir. Ayrıca, günümüzün kitle iletişim araçları ve özellikle medyanın etkisiyle karlı bir reklam ve tanıtım aracı haline gelen spor, bir taraftan geniş kitlelerin yoğun ilgisini çeken bir gösteri ve eğlence faaliyeti olarak tüketim sektörüne dönüşürken, diğer taraftan müteşebbisler için önemli miktarlarda finans hareketlerinin yaşandığı cazip bir ekonomik faaliyet alanı haline gelmektedir (Devecioğlu, 2004, s.4).

Spor kulüpleri karşılaşma gelirleri, transferler, aidatlar, bağışlar, isim hakkı gelirleri, yayın hakları, reklam, sponsorluk, tesis gelirleri, mal varlıkları, faiz, repo gibi birçok farklı yönlerden gelir elde etmektedir (Aydın, 2005, s.17).

Finansal riskler, diğer risklerinin sebep olduğu zararların kulübün net gelirlerinde azalmaya yol açması sonucu oluşur. Bu, gelirlerin düşmesiyle oluşan zayıf ekonomik zamanlarda olur. Ayrıca yıkım ya da bir tehlike sonucu mülkün yok olması ihtimallerini ortaya çıkarır. Örneğin, stadyumların bilet satışlarının azalması, spor salonlarının üyelerinin azalması gibi (Nohr, 2009, s.44).

Risk algılaması ya da değeriendirilmesi, sağlık davranışını belirleyen sosyal-bilişsel davranışlar arasında yer almaktadır. Sağlık inançları modeline göre, belli bir olaya maruz kalma veya belli bir durumun ortaya çıkma olasılığını algılama, risk değeriendirmesinin ilk etkenidir. Bu bağlamda, farklı spor etkinliklerindeki riskler ve riskin hangi düzeyde algılandığı belirlendiği zaman, oluş derecesi ve olası nedenlerini analiz etmek daha da kolaylaşabilir (Demirhan ve diğerleri, 2004, s.67)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OKÇULUK

Okçuluk ilk kez Osmanlı padişahı 2. Mehmet döneminde yarışma olarak düzenlenmiştir. 1451-1481 yılları arasında Osmanlı padişahı olan 2. Mehmet ilk kez okçuluk yarışma kurallarını hazırlamış ve okçuluk yarışma sahalarını yaptırmıştır. İstanbul'un fethinden sonra sultan 2. Mehmet ok meydanı diye adlandırılan okçuluk alanını genişletmiş ve yeni düzenlemelerle daha güzel bir hale getirmiştir ve bunun la birlikte tüm Osmanlı şehirlerinde ok meydanından daha küçük okçuluk sahaları yaptırmıştır (Aktepe, 2003, s.5). Okçuluk ilk kez 1900 yılında olimpiyatlarda yer almış ve 1972 yılından itibaren de değişmez bir olimpik spor dalı olmuştur. Dünya da ise okçuluğun spor olarak kabul edilmesi 1931 yılında uluslar arası okçuluk Federasyonu'nun (FITA) kurulması ile olmuştur. 7 ülkenin katılımıyla gerçekleşen toplantı Polonya'nın Lwow kentinde düzenlenerek dünya okçuluğunun temelleri atılmıştır. Merkezi İsviçre'nin Lozan kentinde olan Uluslar arası Okçuluk federasyonun bugün 142 üyesi vardır. Türkiye de ise okçuluk 1920'li yıllarda Türkiye idman Cemiyetleri ittifakı (TiCi) bünyesinde faaliyetlerini kısıtlı imkânlarla yürütmeye çalıştı. Türkiye 1955 yılında 16. üye olarak uluslar arası okçuluk federasyonuna katılmıştır.

Cumhuriyet dönemiyle birlikte eski Türk okçularının ailelerinden gelen birkaç kişi, aralarına gençleri de alarak, İstanbul'da bu geleneksel sporumuzu devam ettirdiler. Türk okçuluk tarihinin önemli isimlerinin torunları, bu spora yakın ilgi duyanlarla birlikte, 1937 yılında Ulu Önder Atatürk'ün direktifleri ile İstanbul'da "Ok Spor Kurumu" nu kurdu. Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatıyla, okçuluğu canlandırmak amacıyla kurulan bu kurum, Atatürk'ün ölümünden sonra himayesiz kalarak dağıldı. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulduktan sonra da okçuluk, adından fazla söz ettiremedi (<http://www.izmirokculuk.org/userfiles/file/TAR%C4%B0H.pdf>).

Fazıl Özok'un 1953 yılındaki girişimleri sonucu, okçulukla ilgili çalışmalar yoğunluk kazandı. 1955 yılında okçuluk branşı Atıcılık Federasyonuna bağlandı. Okçuluk, Atıcılık Federasyonu'na bağlı olarak ve uzun süre bu çatı altında çalışmalarını sürdürdü. (Türk Hava Yolları aylık Dergisi, 1999, "Geleneksel Türk Sporu")

08 Mayıs 1961 tarihinde Atıcılık Federasyonu'ndan ayrılarak, bağımsız bir federasyon olan okçuluğun başkanlığına da Fazıl Özok getirildi. Prof. Dr. Uğur Erdener, 1983 yılında devraldığı başkanlık görevini, 23 yıl aralıksız sürdürdü. Erdener'in, 19 Haziran 2005 tarihinde, Uluslar arası Okçuluk Federasyonu Başkanlığı'na seçilerek, Türk spor tarihinde bir ilki gerçekleştirmesinden sonra, Türkiye Okçuluk Federasyonu Başkanı Abdullah Topaloğlu oldu. Okçuluk Federasyonu, 31 Mayıs 2006 tarihinde idari ve mali özerklik kazandı. Federasyon, 04 Kasım 2006 tarihinde Ankara'da yapılan 1. Genel Kurul'unda, Abdullah Topaloğlu, Türkiye Okçuluk Federasyonu Başkanlığı'na seçildi. 2008 yılında 2. si düzenlen mali ve genel kurul sonunda Abdullah Topaloğlu tekrar başkan seçilerek görevini sürdürmektedir. 2005 yılında yapılan seçimler sonucunda Türkiye Okçuluk federasyonu eski başkanı Prof. Dr. Uğur Erdener başkan seçilerek Dünya Okçuluğunu yönetmeye başlamıştır. 2009 yılında yapılan genel kurul sonucunda 2. kez başkanlığa seçilen Prof. Dr. Uğur Erdener, halen bu görevi sürdürmektedir.

Bugün sporcu kalitesi yükseltilecek önemli tüm Uluslar arası yarışmalarda Türkiye imajının en üst noktalar çıkarılması mümkün olmuştur (Türk Hava Yolları aylık Dergisi, 1999, "Geleneksel Türk Sporü").

Okçuluk yarışmaları salon ve açık hava yarışmaları olarak mevsimler doğrultusunda farklılık gösteren alanlarda gerçekleştirilir. Okçuluk yarışmalarında "makaralı yay" ve "olimpik yay" olmak üzere iki çeşit yay kullanılır. Sporcular kullandıkları yay çeşitlerine göre kategorilere ayrılırlar. Okçuluk temelleri güç, koordinasyon, konsantrasyon ve sabır olan, zor olduğu kadar zevkli bir spor dalıdır. Her spor dalında olduğu gibi okçulukta da sporcunun çalışkanlık ve hırs düzeyi kazanabileceği başarılarla doğru orantılıdır. Okçuluk sporuna başlama yaşı 10-11 yaşlarıdır. Bu yaşlarda alınan okçuluk temel eğitimi sporcuların zihinsel gelişimlerdeki olumlu etkisinin yanı sıra vücut formları açısından da günlük yaşamda oluşan deformasyonların ortadan kalkmasında yardımcı olur.

Okçuluk kişinin yetenekleri ile doğru orantılı olarak başarıya ulaşma süresi farklılık gösteren bir spor dalıdır. Ancak ulaşılan bu başarı bağımlılık yapar. Attığınız okun hedefin ortasına gidişini yay pencerenizden izlemek size müthiş bir haz verir, bu muhteşem manzarayı defalarca izleyebilmek için elinizden geleni yapmaya başlıyorsunuz. İşte o zaman okçuluk sizi tamamen sarmaya başlamış demektir. Okçuluk yarışmalarında sıralama atışlarının ardından yapılan birebir elemelerde rakiplerinizi geride

bıraktığınızda yaşadığınız haklı gurur ve kendi başınıza elde ettiğiniz başarı sizi kişisel olarak takım sporlarından daha fazla tatmin edecektir. Bireysel yarışmaların yanı sıra ayrıca yapılan takım yarışmaları da sporcuların yardımlaşma ve başkalarına karşı sorumluluk alma özelliklerini geliştiren farklı bir etkidir (<http://www.tof.gov.tr/>).

Okçulukta sporcular açık hava yarışmalarında rakipleriyle olduğu kadar hava şartlarıyla da mücadele etmek zorundadırlar. Bu özellikle, gelişim çağındaki sporcuların çevreye karşı duyarlılıklarını artıran ve onları her zaman etrafında olup biteni farkında olmaya iten bir ayrıcalıktır. Salon yarışmalarında ise farklı hedef merkezlerine atış yapabilmek ve her seferinde farklı bir noktada yoğunlaşmak sporcuların odak değiştirme ve konsantrasyon hızlarını geliştirmelerini sağlar (Yücel, 1999, s.36).

Ok atışının aşamaları, yayın tutulması, çekiş, tam çekiş, nişan alma, bırakış ve atışı devam ettirme olarak stabil bir sıradan oluşmaktadır (Ertan, Açıkada ve Aşçı, 1996).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM ve BULGULAR

4.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

4.1.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de okçuluk sporu ile ilgilenen spor kulüplerindeki sporcu ve antrenörleri değerlendirerek sahip oldukları riskleri, bu risklerin düzeyi belirlemek ve risk yönetiminin önemini vurgulamaktır.

4.1.2 Araştırmanın Kapsamı

Araştırma 2010-2011 döneminde Türkiye Okçuluk Federasyonu faaliyet programında yer alan 2-4 Nisan 2011 tarihlerinde Antalya’da yapılan 2. Kahraman Bagatır İlkbahar Okları Türkiye Şampiyonası’nda yer alan sporcular ve antrenörlere yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

4.1.3. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın temel varsayımları, kaynaklardan elde edilen bilgilerin doğru olduğu, veri toplama aracının amacına uygun olduğu ve katılımcıların içten ve samimi yanıtlar verdiği şeklindedir.

4.1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Anket 2-4 Nisan 2011 tarihlerinde Antalya’da yapılan 2. Kahraman Bagatır İlkbahar Okları Türkiye Şampiyonası’nda yer alan sporcular ve antrenörlerle sınırlıdır. Araştırmada özellikle antrenörlerin popülasyonunun az olmasından dolayı örneklem de düşük bir sayıda kalmıştır.

4.2 Araştırmanın Yöntemi

4.2.1. Yöntem ve Model

Bu çalışma amacına göre tanımlayıcı, verilerin toplanış yöntemine göre anket çalışması, verilerin toplanma zamanına göre ise kesitsel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Ayrıca sporculara ve antrenörlere uygulanan anket sonucunda risk içeren

ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları alınmış antrenör ve sporculara göre risk içeren durumlar ve düzeyleri belirlenmiştir. Elde edilen veriler risk derecelendirme matrisine yerleştirilmiştir. Araştırma tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir.

4.2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de faal olarak okçuluk sporuyla ilgilenen 1688 sporcu ve 48 antrenör oluşturmaktadır. 2-4 Nisan 2011 tarihlerinde Antalya’da yapılan 2. Kahraman Bagatır İlbahar Okları Türkiye Şampiyonası’nda yer alan sporcular ve antrenörler araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Toplam 280 sporcudan 175’ine ulaşılmış (geri dönüş oranı %62) ve toplam 34 antrenörden ise 28’ine ulaşılmıştır (geri dönüş oranı %82).

4.2.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı oluşturulurken daha önce diğer branşlarda risk algılaması ile ilgili olarak sporculara ve antrenörlere yapılan çalışmalar ve uygulanan anketler incelenmiştir. Gök (2006) ve Çobanoğlu (2008) tarafından voleybol ve futbol branşlarında yapılan çalışmalarda kullanılan Risk Değerlendirme Anketi incelenmiş ve bireysel sporun doğasına uygun bir biçimde düzenlenerek geliştirilmiştir. Daha sonra alanında uzman kişilere danışılarak anket sorularına son şekli verilmiş. 20 sporcuya pilot çalışma uygulanarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve saha çalışmasına başlanmıştır.

4.2.4. İstatistiksel Analiz

İstatistiksel analizde frekans dağılımları ve ki kare analizlerinden yararlanılmış, SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır.

4.3. Bulgular

Bulgular demografik bulgular ve risk yönetimi ile ilgili bulgular olarak iki bölümde incelenmiştir.

Sporcuların Demografik Bulguları

Tablo 4.1. : Çalışmaya katılan sporcuların demografik özellikleri

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	f	%
Cinsiyet	<i>Kadın</i>	85	% 48,6
	<i>Erkek</i>	90	% 51,4
Medeni	<i>Evlü</i>	46	% 26,3
	<i>Bekar</i>	129	% 73,7
Eğitim	<i>İlköğretim</i>	5	% 2,9
	<i>Lise</i>	84	% 48
	<i>Lisans</i>	75	% 42,9
	<i>Yüksek lisans</i>	11	% 6,3
Sporcuların Algıladıkları Sosyo-Ekonomik Düzeyleri	<i>Ortanın Altı</i>	12	% 6,9
	<i>Orta</i>	103	% 58,9
	<i>Ortanın Üstü</i>	57	% 32,6
	<i>Üst</i>	3	% 1,7

Çalışmaya katılan sporcuların yaş ortalamaları $24,53 \pm 8,5$ 'tir. Tablo 'de görüldüğü gibi katılımcıların %51,4'ü erkek, %48,6'sı kadındır. Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında %26,3'ü evli, %73,7'si bekarıdır. Eğitim durumları olarak %2,9'u ilköğretim, %48'i lise, %42,9'u lisans ve %6,3'ü yüksek lisans mezunudur. Sporcular algıladıkları sosyo-ekonomik düzeylerini ise %6,9'u ortanın altı, %58,9'u orta, %32,6'sı ortanın üstü e %1,7'si üst olarak belirtmişlerdir.

Tablo 4.2. : Çalışmaya katılan sporcuların okçuluk sporunu yapma sürelerinin ortalaması

DEĞİŞKEN	n	EN AZ	EN ÇOK	$\bar{X}$	S.S.
Çalışmaya katılan sporcuların okçuluk sporunu yapma sürelerinin ortalaması	175	1	27	8,09	6,206

Çalışmaya katılan sporcuların okçuluk sporunu yapma sürelerinin ortalaması $8,09 \pm 6,2$ 'dir.

Tablo 4.3. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların Milli takımda yer alma durumları

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	n	%
Çalışma grubunda yer alan sporcuların Milli takımda yer alma durumları	<i>Evet milli takımda yer aldım</i>	75	% 42,9
	<i>Hayır yer almadım</i>	100	% 57,1

Çalışma grubunda yer alan sporcuların %42,9'u daha önce milli takımda yer almış, %57,1'i ise hiç milli takımda yer almamıştır.

Tablo 4.4.: Çalışma grubunda yer alan sporcuların milli takımda yer alma sayıları

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	n	%
Çalışma grubunda yer alan sporcuların Milli takımda yer alma sayıları	<i>1-4 kez</i>	22	% 12,6
	<i>5-10 kez</i>	11	% 6,3
	<i>11 ve üzeri</i>	42	% 24

Daha önce milli takımda yer almış olan sporcuların % 12,6'sı 1-4 kez, %6,3'ü 5-10 kez ve % 24'ü ise 11 ve daha fazla kere milli takımda yer almışlardır.

Tablo 4.5. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların BESYO mezunu olup olmamaları

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	n	%
Çalışma grubunda yer alan sporcuların BESYO mezunu olup olmamaları	<i>Evet, BESYO mezunuyum</i>	45	%25,7
	<i>Hayır, BESYO mezunu değilim</i>	130	%74,3

Çalışma grubunda yer alan sporcuların %25,7'si BESYO mezunu, %74,3'ü ise BESYO mezunu değildir.

Tablo 4.6. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların meslekleri

DEĞİŞKEN	KATEGORİ	n	%
Çalışma grubunda yer alan sporcuların meslekleri	<i>Antrenör</i>	6	% 3,4
	<i>Çalışmıyor</i>	3	% 1,7
	<i>Doktor</i>	3	% 1,7
	<i>Emekli</i>	2	% 1,1
	<i>İşçi</i>	5	% 2,9
	<i>Memur</i>	8	% 4,6
	<i>Mühendis</i>	9	% 5,1
	<i>öğr. elm.</i>	8	% 4,6
	<i>Öğrenci</i>	89	% 50,9
	<i>Öğretmen</i>	37	% 21,1
	<i>Serbest</i>	1	% 0,6
	<i>Sporcu</i>	1	% 0,6
	<i>Yönetici</i>	3	% 1,7

Çalışma grubunda yer alan sporcuların %50,9'u öğrenci, %21,1'i öğretmen, %4,6'sı memur, % 4,6'sı öğretim elemanıdır. Sporcuların %1,7'si herhangi bir işte çalışmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.7. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların antrenör belgeleri olup olmaması

DEĞİŞKEN	KATEGORİ	n	%
Çalışma grubunda yer alan sporcuların antrenör belgeleri olup olmaması	<i>Evet, belgem var</i>	56	% 32
	<i>Hayır, belgem yok</i>	119	% 68

Çalışma grubunda yer alan sporcuların %32'sinin okçuluk antrenör belgeleri vardır. %68'inin ise okçuluk antrenör belgeleri bulunmamaktadır.

Tablo 4.8. : Çalışma grubunda yer alan sporcuların antrenörlük yapmayı düşünüp düşünmedikleri

DEĞİŞKEN	KATEGORİ	n	%
Çalışma grubunda yer alan sporcuların antrenörlük yapmayı düşünüp düşünmedikleri	<i>Evet düşünüyorum</i>	93	% 53,1
	<i>Hayır düşünmüyorum</i>	82	% 46,9

Çalışma grubunda yer alan sporcuların %53,1'i antrenörlük yapmayı düşünmekte, %46,9'u ise düşünmemektedir.

Tablo 4.9. : Sporcuların risk içeren durumlarla ilgili ifadeleri

Risk İçeren Durumlarla İlgili İfadeler	Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	$\bar{X}$	S.S.
1- Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması	%3,4	%8,6	%26,9	$\frac{\%34}{9}$	%26,3	3,7 2	1,05
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması	% 5,1	% 6,9	% 19,4	$\frac{\%34}{3}$	$\frac{\%34,3}{3}$	3,8 6	1,12
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması.	%9,1	%6,3	$\frac{\%47,4}{6}$	%28, 6	%8,6	3,2 1	1,009
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması.	%10,9	%12, 6	%25,7	%21, 7	$\frac{\%29,1}{6}$	3,4 6	1,31
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	%6,9	%6,3	%32	$\frac{\%41}{1}$	%13,7	3,4 9	1,03
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	%11,4	%21, 1	$\frac{\%28,6}{3}$	%26, 3	%12,6	3,0 7	1,19
7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	%12,6	%15, 4	$\frac{\%44,6}{4}$	%19, 4	%8	2,9 5	1,08
8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	%4,6	%11, 4	%22,3	$\frac{\%38}{9}$	%22,9	3,6 4	1,09
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	%7,4	%27, 4	$\frac{\%30,9}{3}$	%26, 3	%8	3	1,07
10. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi	%12,6	%17, 1	$\frac{\%32}{4}$	%19, 4	%18,9	3,1 5	1,26
11. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	%9,7	%17, 7	$\frac{\%37,7}{9}$	%22, 9	%12	3,1 0	1,12
12. Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	%8,6	%12	%18,3	$\frac{\%30}{9}$	%30,3	3,6 3	1,27
13. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	%8,6	%5,1	%16,0	$\frac{\%32}{6}$	$\frac{\%37,7}{6}$	3,8 1	1,19
14. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	%8,6	%5,7	%12	$\frac{\%45}{7}$	%28	3,9 7	1,25
15. Müsabakalar esnasında yarışma kurallarının tam olarak uygulanmaması	%6,3	%12	%18,9	$\frac{\%25}{1}$	$\frac{\%37,7}{6}$	3,7 6	1,25
16. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	%6,3	%17, 1	%24,6	$\frac{\%41}{1}$	%10,9	3,3 3	1,25
17. Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi	%2,3	%13, 1	%32	$\frac{\%38}{3}$	%14,3	3,4 9	0,97
18. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması	%6,3	%16, 6	$\frac{\%42,9}{6}$	%28	%6,3	3,1 1	0,97
19. Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	%5,1	%6,3	$\frac{\%37,1}{4}$	%27, 4	%24	3,6 2	1,10
20. Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi	%11,4	%17, 1	$\frac{\%33,7}{4}$	%15, 4	%22,3	3,1 3	1,20
21. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	%8	%14, 3	$\frac{\%29,1}{3}$	%24	%24,6	3,4 2	1,22
22. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	%12,6	%20	$\frac{\%29,7}{3}$	%26, 3	%11,4	3,0 4	1,19
23. Antrenman ya da müsabakalarda sahadaki olumsuzluklara anında çözüm bulunmaması	%6,3	%9,7	%27,4	$\frac{\%32}{6}$	%24,6	3,5 9	1,14
24. Sporunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması	%9,1	%4	%17,1	$\frac{\%24}{6}$	$\frac{\%45,1}{3}$	3,9 3	1,26
25. Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması	%15,4	%8	%18,3	$\frac{\%33}{1}$	%25,1	3,4 5	1,35

Çok fazla riskli yanıtının en yüksek oranda verildiği sorular %45,1 ile “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması”; %37,7 ile “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ve %37,7 ile “Müsabakalar esnasında yarışma kurallarının tam olarak uygulanmaması” dır.

Çok az riskli ve az riskli yanıtının yüksek oranda işaretlendiği soru bulunmamıştır. Orta riskli olarak düşünülenlerin içinde en yüksek oranda işaretlenen sorular sırasıyla %47,4 ile “Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması”, %44,6 ile “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması” ve %42,9 ile “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” dır.

Ortalamaların en yüksek olduğu ifadeler ise sırasıyla $3,97 \pm 1,25$ ile “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması”, $3,93 \pm 1,26$ ile “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ve $3,86 \pm 1,12$ ile “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” dır.

Ortalamaların en düşük olduğu ifadeler ise sırasıyla $2,95 \pm 1,08$ ile “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması”, $3 \pm 1,07$ ile “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ve $3,04 \pm 1,19$ ile “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” dır.

Antrenörlerin Demografik Bulguları

Tablo 4.10. : Çalışmaya katılan antrenörlerin yaş ortalaması

DEĞİŞKEN	n	EN AZ	EN ÇOK	$\bar{X}$	S.S.
Çalışmaya katılan antrenörlerin yaş ortalaması	28	20	62	40,75	12,25

Çalışmaya katılan antrenörlerin yaş ortalaması $40,75 \pm 12,25$ 'tir.

Tablo 4.11. : Çalışmaya katılan antrenörlerin demografik özellikleri

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	f	%
Cinsiyet	<i>Kadın</i>	12	% 42,9
	<i>Erkek</i>	16	% 57,1
Medeni	<i>Evli</i>	14	% 50
	<i>Bekar</i>	14	% 50
Eğitim	<i>İlköğretim</i>		
	<i>Lise</i>	14	% 50
	<i>Lisans</i>	12	% 42,9
	<i>Yüksek lisans</i>	2	% 7,1
Antrenörlerin Algıladıkları Sosyo-Ekonomik Düzeyleri	<i>Ortanın Altı</i>	2	% 7,1
	<i>Orta</i>	14	% 50
	<i>Ortanın Üstü</i>	12	% 42,9
	<i>Üst</i>		

Tablo 11'de görüldüğü gibi antrenörlerin %42,9'u kadın, %57,1'i ise erkektir. Antrenörlerin %50'si evli, %50'si bekadır. Antrenörlerin en son mezun oldukları okullara göre eğitim durumlarına bakıldığında %50'si lise, %42,9'u lisans ve %7,1'i ise yüksek lisans mezunudur. Antrenörlerin %7,1'i sosyo-ekonomik durumlarını ortanın altı, %50'si orta ve %42,9'u ortanın üstü olarak algıladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.12. : Çalışma grubunda yer antrenörlerin daha önce okçuluk yapmış olma durumları

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	f	%
Çalışma grubunda yer antrenörlerin daha önce okçuluk yapmış olma durumları	<i>Evet, daha önce okçuluk yaptım</i>	24	% 85,7
	<i>Hayır, daha önce okçuluk yapmadım</i>	4	% 14,3

Çalışma grubunda yer antrenörlerin %85,7'si daha önce okçuluk sporu ile uğraşmış, %14,3 okçuluk sporu ile hiç uğraşmamıştır.

Tablo 4.13. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin Milli takımda yer alma durumları

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	f	%
Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin Milli takımda yer alma durumları	<i>Evet, milli takımda yer aldım</i>	18	% 64,3
	<i>Hayır, milli takımda yer almadım</i>	10	% 35,7

Çalışma grubunda yer alan antrenörlerden okçuluk sporu ile uğraşmış olanların %64,3'ü milli takımda yer almışken, %35,7'si milli takımda yer almamıştır.

Tablo 4.14. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin Milli takımda yer alma sayıları

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	f	%
Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin Milli takımda yer alma sayıları	<i>1-4 kez</i>	6	% 21,4
	<i>5-10 kez</i>	2	% 7,1
	<i>11 ve üzeri</i>	10	% 35,7

Mili takımda yer almış olan antrenörlerin %21,4'ü 1-4 kez, %7,1'i 5-10 kez ve %35,7'si ise 11 ve daha fazla kez milli takımda yer almışlardır.

Tablo 4.15. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin BESYO mezunu olup olmamaları

DEĞİŞKEN	KATEGORİLER	f	%
Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin BESYO mezunu olup olmamaları	<i>Evet, BESYO mezunuyum</i>	7	%25
	<i>Hayır, BESYO mezunu değilim</i>	21	%75

Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin %25'i BESYO mezunu, %75'i BESYO mezunu değildir.

Tablo 4.16. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin meslekleri

DEĞİŞKEN	KATEGORİ	f	%
Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin meslekleri	<i>Antrenör</i>	16	% 57,1
	<i>Kimya</i>	1	% 3,6
	<i>Memur</i>	3	% 10,7
	<i>Öğrenci</i>	2	% 7,1
	<i>Öğretmen</i>	4	% 14,3
	<i>Teknisyen</i>	1	% 3,6
	<i>Veteriner</i>	1	% 3,6

Tablo 4.17. : Çalışma grubunda yer alan antrenörlerin risk içeren durumlarla ilgili ifadeleri

Risk İçeren Durumlarla İlgili İfadeler	Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	$\bar{X}$	S.S.
1- Yıllık antrenman programının hazır olmaması	%7,1		%7,1	<u>%50</u>	%35,7	4,07	1,052
2. Antrenman planı yapılırken olanakların göz önünde bulundurulmaması		%7,1	%7,1	<u>%42,9</u>	<u>%42,9</u>	4,21	,876
3. Antrenman planının sporcuların ve antrenörlerin gereksinimlerini kapsamaması		%7,1	%7,1	%35,7	<u>%50</u>	4,29	,897
4. Plan uygulanırken çıkabilecek sorunlara karşı uygun yönetim kullanılmaması.			%35,7	%28,6	<u>%35,7</u>	4,00	,861
5. Uygulanan planın amaçlara ulaşip ulaşmadığının kontrol edilmemesi	%7,1		%7,1	%35,7	<u>%50</u>	4,21	1,101
6. İhtiyaçların objektif olarak belirlenmemesi		%14,3	%7,1	%28,6	<u>%50</u>	4,14	1,079
7. Antrenman ve yarışmalarda herhangi bir tehlikeye karşı tedbir alınmaması	%7,1		%14,3	%14,3	<u>%64,3</u>	4,29	1,182
8. Antrenörlük alanındaki gelişmelerin takip edilmemesi	%7,1	%7,1	%14,3	<u>%35,7</u>	<u>%35,7</u>	3,86	1,208
9. Antrenman saatleri ayarlanırken yarışma saatlerinin dikkate alınmaması			%21,4	<u>%42,9</u>	%35,7	4,14	,756
10. Antrenman ve yarışmalarda sporculara eşit davranılmaması	%14,3		%7,1	<u>%50</u>	%28,6	4,00	1,388
11. Antrenman yada yarışma için güvenli çevrenin hazırlanmaması		%14,3		%14,3	<u>%71,4</u>	<u>4,43</u>	1,069
12. Antrenman yada yarışma öncesinde, sırasında veya sonrasında oluşabilecek bazı risklerle ilgili sporcuların uyarılmaması	%7,1	%7,1	%21,4	%14,3	<u>%50</u>	3,93	1,303
13. Meydana gelen sakatlıkların kaydının tutulmaması		%14,3	<u>%35,7</u>	%21,4	%28,6	3,64	1,062
14. Sporcuların bazı koruyucu malzemeleri (bandaj, medikal malzemeler vb) kullanmadan önce uzmanların görüşünün alınmaması	%7,1	%14,3	%21,4	%14,3	<u>%42,9</u>	3,71	1,357
15. Herhangi bir sakatlık durumunda yapılacak ilk yardım müdahalesi için gerekli bilgiye sahip olunmaması		%14,3	%7,1	%21,4	<u>%57,1</u>	4,21	1,101
16. Maddi veya manevi ödüllerin sporcunun performansını olumsuz etkilemesi	%7,1	%7,1	%7,1	<u>%50</u>	%28,6	3,86	1,145
17. Yöneticilerin olumsuz tavır ve davranış sergilemesi	%7,1			%35,7	<u>%57,1</u>	<u>4,36</u>	1,062
18. Antrenman yada yarışma sırasında hata yapıldığında karar vermede duygusal-zihinsel çatışma yaşanması		%7,1	%7,1	%35,7	<u>%50</u>	4,29	,897
19. Bireysel ya da takım olarak yaşanan başarısızlıklarda kendi sorumluluklarınızı yerine getirip getirmediğinizi analiz etmemek		%7,1	<u>%42,9</u>	%14,3	%35,7	3,79	1,031
20. Sporcular için gerekli ve uygun malzeme bulunmaması				%28,6	<u>%71,4</u>	<u>4,71</u>	,460

Çok fazla riskli yanıtının en yüksek oranda verildiği sorular %71,4 ile “Sporcular için gerekli ve uygun malzeme bulunmaması” ve “Antrenman ya da yarışma için güvenli çevrenin hazırlanmaması”, %64,3 ile “Antrenman ve yarışmalarda herhangi bir tehlikeye karşı tedbir alınmaması” dır.

Çok az riskli ve az riskli yanıtının yüksek oranda işaretlendiği soru bulunmamıştır. Orta riskli olarak düşünülenlerin içinde en yüksek oranda işaretlenen sorular sırasıyla %42,9 ile “Bireysel ya da takım olarak yaşanan başarısızlıklarda kendi sorumluluklarınızı yerine getirip getirmediğinizi analiz etmemek” ve %35,7 ile “Meydana gelen sakatlıkların kaydının tutulmaması” dır.

Ortalamaların en yüksek olduğu ifadeler ise sırasıyla $4,71 \pm 0,46$ ile “Sporcular için gerekli ve uygun malzeme bulunmaması”, $4,43 \pm 1,06$ ile “Antrenman yada yarışma için güvenli çevrenin hazırlanmaması” ve $4,36 \pm 1,06$ ile “Yöneticilerin olumsuz tavır ve davranış sergilemesi” dır.

Ortalamaların en düşük olduğu ifadeler ise sırasıyla $3,64 \pm 1,06$ ile “Meydana gelen sakatlıkların kaydının tutulmaması”, $3,71 \pm 1,35$ ile “Sporcuların bazı koruyucu malzemeleri (bandaj, medikal malzemeler vb) kullanmadan önce uzmanların görüşünün alınmaması” ve $3,79 \pm 1,03$ ile “Bireysel ya da takım olarak yaşanan başarısızlıklarda kendi sorumluluklarınızı yerine getirip getirmediğinizi analiz etmemek” dır.

Sporcuların Algıladığı Risk Düzeyinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.18. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 2					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYET	Kadın	Frekans	8	7	12	22	36	85
		%	9,4	8,2	14,1	25,9	42,4	100,0
	Erkek	Frekans	1	5	22	38	24	90
		%	1,1	5,6	24,4	42,2	26,7	100,0
TOPLAM		Frekans	9	12	34	60	60	175
		%	5,1	6,9	19,4	34,3	34,3	100,0

Bayan sporcular “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” durumunu daha çok çok fazla riskli düzeyde (%42,4) olarak düşünürken, erkek sporcuların bu durumu çoğunlukla fazla riskli (%42,2) olarak düşündüğü görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,255$, $p < 0,05$).

Tablo 4.19. : “Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 3					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYET	Kadın	Frekans	13	8	32	28	4	85
		%	15,3	9,4	37,6	32,9	4,7	100,0
	Erkek	Frekans	3	3	51	22	11	90
		%	3,3	3,3	56,7	24,4	12,2	100,0
TOPLAM		Frekans	16	11	83	50	15	175
		%	9,1	6,3	47,4	28,6	8,6	100,0

“Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması” durumunu hem bayan hem de erkek sporcular çoğunluk

olarak orta riskli düzeyde görmektedirler. Fakat bayanlarda oran %37,6 iken erkeklerde bu oran %56,7'dir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 16,730$, $p < 0,05$)

Tablo 4.20. : “Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 4					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYET	Kadın	Frekans	15	1	25	14	30	85
		%	17,6	1,2	29,4	16,5	35,3	100,0
	Erkek	Frekans	4	21	20	24	21	90
		%	4,4	23,3	22,2	26,7	23,3	100,0
TOPLAM		Frekans	19	22	45	38	51	175
		%	10,9	12,6	25,7	21,7	29,1	100,0

Bayan sporcular “Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” durumunu daha çok çok fazla riskli düzeyde (%35,3) olarak düşünürken, erkek sporcuların bu durumu çoğunlukla fazla riskli (%26,7) olarak düşündüğü görülmektedir. Ayrıca bayan sporcuların %17,6’sı bu durumu çok az riskli düzeyde olarak düşünmekteyken erkek sporcuların %4,4’ü çok az riskli düzeyde görmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 29,207$, $p < 0,05$)

Tablo 4.21. : “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 6					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYET	Kadın	Frekans	11	28	24	13	9	85
		%	12,9	32,9	28,2	15,3	10,6	100,0
	Erkek	Frekans	9	9	26	33	13	90
		%	10,0	10,0	28,9	36,7	14,4	100,0
TOPLAM		Frekans	20	37	50	46	22	175
		%	11,4	21,1	28,6	26,3	12,6	100,0

Bayan sporcuların %32,9’u bu durumu az riskli olarak görmektedir. Erkek sporcuların ise %36,7’si bu durumu fazla riskli olarak düşünmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 19,333$, $p < 0,05$).

Tablo 4.22. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 9					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYET	Kadın	Frekans	10	20	23	30	2	85
		%	11,8	23,5	27,1	35,3	2,4	100,0
	Erkek	Frekans	3	28	31	16	12	90
		%	3,3	31,1	34,4	17,8	13,3	100,0
TOPLAM		Frekans	13	48	54	46	14	175
		%	7,4	27,4	30,9	26,3	8,0	100,0

Bayan sporcuların çoğunluğu “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” durumunu fazla riskli olarak düşünürken (%35,3), erkek sporcuların çoğunluğu bu durumu orta riskli olarak düşünmektedir (%34,4). Bayan sporcularda bu durum %37,7 oranında fazla ve çok fazla riskli olarak görülürken erkek sporcularda % 65,5 oranında orta ve az riskli olarak görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 17,563$, $p < 0,05$).

Tablo 4.23. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 10					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYET	Kadın	Frekans	12	4	31	18	20	85
		%	14,1	4,7	36,5	21,2	23,5	100,0
	Erkek	Frekans	10	26	25	16	13	90
		%	11,1	28,9	27,8	17,8	14,4	100,0
TOPLAM		Frekans	22	30	56	34	33	175
		%	12,6	17,1	32,0	19,4	18,9	100,0

Bayan sporcular çoğunluk olarak “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” durumunu %36,5 oranında orta riskli olarak görmekte, erkek sporcular ise çoğunluk olarak bu durumu %28,9

oranında az riskli olarak düşünmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,433, p<0,05$)

Tablo 4.24. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 14					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYE T	Kadın	Frekans	11	2	10	14	48	85
		%	12,9	2,4	11,8	16,5	56,5	100,0
	Erkek	Frekans	4	8	11	35	32	90
		%	4,4	8,9	12,2	38,9	35,6	100,0
TOPLAM		Frekans	15	10	21	49	80	175
		%	8,6	5,7	12,0	28,0	45,7	100,0

Bayan sporcuların %56,5’i bu durumu çok fazla riskli olarak düşünmektedir. Erkek sporcuların ise %38,9’u fazla riskli olarak düşünmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,987, p<0,05$).

Tablo 4.25. : “Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 16					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYE T	Kadın	Frekans	8	13	12	44	8	85
		%	9,4	15,3	14,1	51,8	9,4	100,0
	Erkek	Frekans	3	17	31	28	11	90
		%	3,3	18,9	34,4	31,1	12,2	100,0
TOPLAM		Frekans	11	30	43	72	19	175
		%	6,3	17,1	24,6	41,1	10,9	100,0

Bayan sporcular “Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi” durumunu %51,8 oranında fazla riskli olduğunu düşünmekteyken erkek sporcular %34,4 oranında orta riskli olduğunu düşünmektedir. Bayan sporculardan fazla

ve çok fazla riskli olarak düşünenlerin toplamı %61,2, erkek sporcuların ise %43,3'tür. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,100$, $p < 0,05$).

Tablo 4.26. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 20					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYE T	Kadın	Frekans	13	9	30	28	5	85
		%	15,3	10,6	35,3	32,9	5,9	100,0
	Erkek	Frekans	7	21	29	11	22	90
		%	7,8	23,3	32,2	12,2	24,4	100,0
TOPLAM		Frekans	20	30	59	39	27	175
		%	11,4	17,1	33,7	22,3	15,4	100,0

“Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” durumunu bayan sporcular %35,3, erkek sporcular ise %32,2 oranında orta riskli düzeyde olarak düşünmektedirler. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 24,608$, $p < 0,05$).

Tablo 4.27. : “Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin cinsiyete göre karşılaştırılması

			SORU 21					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
CİNSİYE T	Kadın	Frekans	7	12	24	31	11	85
		%	8,2	14,1	28,2	36,5	12,9	100,0
	Erkek	Frekans	7	13	27	12	31	90
		%	7,8	14,4	30,0	13,3	34,4	100,0
TOPLAM		Frekans	14	25	51	43	42	175
		%	8,0	14,3	29,1	24,6	24,0	100,0

“Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması” durumunu bayan sporcular çoğunluk olarak (%36,5) fazla riskli düzeyde olduğunu

düşünmekte, erkek sporcular ise çoğunluk olarak (%34,4) çok fazla riskli düzeyde düşünmektedirler. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,007$, $p < 0,05$).

Sporcuların Algıladığı Risk Düzeyinin Okçuluk Yaptıkları Süreye Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.28. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 1					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	6	6	27	17	17	73
		%	8,2	8,2	37,0	23,3	23,3	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	0	9	20	44	29	102
		%	,0	8,8	19,6	43,1	28,4	100,0
TOPLAM		Frekans	6	15	47	61	46	175
		%	3,4	8,6	26,9	34,9	26,3	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk sporu yapan sporcular “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” durumunu daha çok orta riskli düzeyde (%37,0) olarak düşünürken, 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk sporu yapanların bu durumu çoğunlukla fazla riskli (%43,1) olarak düşündüğü görülmektedir. 5 yıl ve daha az süredir okçuluk sporu yapan sporculardan fazla ve çok fazla riskli olarak tanımlayanların oranı toplam %46,6 iken bu oran 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk sporu yapanlarda %71,5 olarak görülmüştür. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,424$, $p < 0,05$).

Tablo 4.29. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 2					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	5	8	21	17	22	73
		%	6,8	11,0	28,8	23,3	30,1	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	4	4	13	43	38	102
		%	3,9	3,9	12,7	42,2	37,3	100,0
TOPLAM		Frekans	9	12	34	60	60	175
		%	5,1	6,9	19,4	34,3	34,3	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk sporu yapan sporcular “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” durumunu çoğunluk olarak çok fazla riskli düzeyde (%30,1) olarak düşünürken, 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk sporu yapanların bu durumu çoğunlukla fazla riskli (%42,2) olarak düşündüğü görülmektedir. Ancak, 5 yıl ve daha az süredir okçuluk sporu yapan sporculardan fazla ve çok fazla riskli olarak tanımlayanların oranı toplam %53,4 iken bu oran 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk sporu yapanlarda %78,5 olarak görülmüştür. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 14,451, p<0,05$)

Tablo 4.30. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 5					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	5	4	29	21	14	73
		%	6,8	5,5	39,7	28,8	19,2	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	7	7	27	51	10	102
		%	6,9	6,9	26,5	50,0	9,8	100,0
TOPLAM		Frekans	12	11	56	72	24	175
		%	6,9	6,3	32,0	41,1	13,7	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk sporu yapan sporcular “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” durumunu daha çok orta riskli düzeyde (%39,7) olarak düşünürken, 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk sporu yapanların bu durumu çoğunlukla fazla riskli (%50,0) olarak düşündüğü görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 9,855, p<0,05$).

Tablo 4.31. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 9					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	8	18	22	13	12	73
		%	11,0	24,7	30,1	17,8	16,4	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	5	30	32	33	2	102
		%	4,9	29,4	31,4	32,4	2,0	100,0
TOPLAM		Frekans	13	48	54	46	14	175
		%	7,4	27,4	30,9	26,3	8,0	100,0

“Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” durumunu 5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanlardan fazla riskli olarak düşünenlerin oranı % 17,8 iken 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk yapanlardan fazla riskli olarak düşünenlerin oranı %32,4’tür. Aynı durumu 5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanların %16,4’ü çok fazla riskli olarak düşünürken, 6 yıl ve daha fazla okçuluk yapanlarda bu oran sadece %2,0’dır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 17,045$, $p < 0,05$).

Tablo 4.32. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 12					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	6	15	21	15	16	73
		%	8,2	20,5	28,8	20,5	21,9	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	9	6	11	38	38	102
		%	8,8	5,9	10,8	37,3	37,3	100,0
TOPLAM		Frekans	15	21	32	53	54	175
		%	8,6	12,0	18,3	30,3	30,9	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanlar “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” durumunu %28,8 oranında orta riskli düzeyde düşünürken, 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk yapanlar bu durumu %37,3 oranında çok fazla riskli olarak görmektedir. 5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanlardan bu durumu fazla ve çok fazla riskli olarak tanımlayanların toplam oranı %42,4 iken 6 yıl ve daha uzun süredir okçuluk yapanlarda bu toplam oran %74,6’dır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 22,334$, $p < 0,05$).

Tablo 4.33. : “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 13					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	8	5	20	24	16	73
		%	11,0	6,8	27,4	32,9	21,9	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	7	4	8	42	41	102
		%	6,9	3,9	7,8	41,2	40,2	100,0
TOPLAM		Frekans	15	9	28	66	57	175

	%	8,6	5,1	16,0	37,7	32,6	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk sporu yapanlar “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” durumunu %32,9 oranında fazla riskli olarak düşünmekteyken 6 yıl ve daha uzun süredir okçuluk yapanlarda bu durumu fazla riskli olarak düşünenler %41,2 oranındadır. Ancak aynı durumu 6 yıl ve daha uzun süredir okçuluk yapanlar %40,2 oranında çok fazla riskli olarak görmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 16,852$, $p < 0,05$)

Tablo 4.34. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 14					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	8	6	15	19	25	73
		%	11,0	8,2	20,5	26,0	34,2	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	7	4	6	30	55	102
		%	6,9	3,9	5,9	29,4	53,9	100,0
TOPLAM		Frekans	15	10	21	49	80	175
		%	8,6	5,7	12,0	28,0	45,7	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanlardan “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” durumunu çok fazla riskli olarak tanımlayanların oranı %34,2, 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk yapanlardan bu durumu çok fazla riskli olarak tanımlayanların oranı %53,9 olarak görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 13,611$, $p < 0,05$).

Tablo 4.35. : “Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 17					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	4	13	12	29	15	73
		%	5,5	17,8	16,4	39,7	20,5	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	0	10	44	38	10	102
		%	,0	9,8	43,1	37,3	9,8	100,0
TOPLAM		Frekans	4	23	56	67	25	175

	%	2,3	13,1	32,0	38,3	14,3	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapan sporcuların “Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi” durumunu %39,7 oranında fazla riskli olarak tanımladığı, 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk yapanların bu durumu %43,1 oranında orta riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 20,647$, $p < 0,05$).

Tablo 4.36. : “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 18					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	3	19	29	14	8	73
		%	4,1	26,0	39,7	19,2	11,0	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	8	10	46	35	3	102
		%	7,8	9,8	45,1	34,3	2,9	100,0
TOPLAM		Frekans	11	29	75	49	11	175
		%	6,3	16,6	42,9	28,0	6,3	100,0

“Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” durumunu her gurup da orta riskli düzeyde düşünmektedir. 5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanlarda oran %39,7 iken 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk yapanlarda oran %45,1’dir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,821$, $p < 0,05$).

Tablo 4.37. : “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 24					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YIL	5 ve altı	Frekans	4	5	21	19	24	73
		%	5,5	6,8	28,8	26,0	32,9	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	12	2	9	24	55	102
		%	11,8	2,0	8,8	23,5	53,9	100,0
TOPLAM		Frekans	16	7	30	43	79	175
		%	9,1	4,0	17,1	24,6	45,1	100,0

5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanların “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” durumunu %32,9 oranında çok fazla riskli gördüğü, aynı durumu 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk yapanların %53,9 oranında çok fazla riskli olarak düşündüğü görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,535$, $p < 0,05$).

Tablo 4.38. : “Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin okçuluk yaptıkları süreye göre karşılaştırılması

			SORU 25					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
YI L	5 ve altı	Frekans	6	13	16	21	17	73
		%	8,2	17,8	21,9	28,8	23,3	100,0
	6 ve üzeri	Frekans	21	1	16	37	27	102
		%	20,6	1,0	15,7	36,3	26,5	100,0
TOPLAM		Frekans	27	14	33	58	44	175
		%	15,4	8,0	18,3	33,1	25,1	100,0

Her iki grupta da bu durumun fazla riskli olarak düşünüldüğü fakat 5 yıl ve daha az süredir okçuluk yapanlarda oranın %28,8, 6 yıl ve daha fazla süredir okçuluk yapanlarda ise oranın %36,3 olduğu görülmektedir. Aynı durumu 5 yıl ve az süredir yapanlar %8,2 oranında çok az riskli olarak düşünmekte, 6 yıl ve fazla süredir okçuluk yapanlar aynı zamanda %20,6 oranında çok az riskli olarak düşünmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 21,079$, $p < 0,05$).

Sporcuların Algıladığı Risk Düzeyinin BESYO Mezunu Olup Olmamlarına Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.39. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamlarına göre karşılaştırılması

			SORU 1					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	1	4	20	20	45
		%	,0	2,2	8,9	44,4	44,4	100,0
	Hayır	Frekans	6	14	43	41	26	130
		%	4,6	10,8	33,1	31,5	20,0	100,0
TOPLAM		Frekans	6	15	47	61	46	175
		%	3,4	20,0	26,9	34,9	26,3	100,0

BESYO mezunu olan sporcular durumu %44,4 oranlarında fazla ve çok fazla riskli olarak, BESYO mezunu olmayan sporcular ise çoğunluk olarak %33,1 oranında orta riskli olarak tanımlamışlardır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 21,404$, $p<0,05$).

Tablo 4.40. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 2					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	1	7	13	24	45
		%	,0	2,2	15,6	28,9	53,3	100,0
	Hayır	Frekans	9	11	27	47	36	130
		%	6,9	8,5	20,8	36,2	27,7	100,0
TOPLAM		Frekans	9	12	34	60	60	175
		%	5,1	6,9	19,4	34,3	34,3	100,0

BESYO mezunu olan sporcuların bu durumu çoğunluk olarak %53,3 oranında çok fazla riskli, BESYO mezunu olmayan sporcuların ise çoğunluk olarak %36,2 oranında fazla riskli olarak tanımladıkları görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 12,406$, $p<0,05$).

Tablo 4.41. : “Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 4					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	2	16	8	19	45
		%	,0	4,4	35,6	17,8	42,2	100,0
	Hayır	Frekans	19	20	29	30	32	130
		%	14,6	15,4	22,3	23,1	24,6	100,0
TOPLAM		Frekans	19	22	45	38	51	175
		%	10,9	12,6	25,7	21,7	29,1	100,0

Her iki gruptaki sporcular da bu durumu çok fazla riskli olarak tanımlamışlardır. Ancak BESYO mezunu olan sporcuların oranı %42,2 iken BESYO mezunu olmayan sporcuların oranı %24,6'dır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 16,029$, $p<0,05$).

Tablo 4.42. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 5					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	0	11	29	5	45
		%	,0	,0	24,4	64,4	11,1	100,0
	Hayır	Frekans	12	11	45	43	19	130
		%	9,2	8,5	34,6	33,1	14,6	100,0
TOPLAM		Frekans	12	11	56	72	24	175
		%	6,9	6,3	32,0	41,1	13,7	100,0

BESYO mezunu olan sporcuların durumu %64,4 oranında fazla riskli olarak, BESYO mezunu olmayan sporcuların ise %34,6 oranında orta riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 17,336$, $p < 0,05$).

Tablo 4.43. : “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 6					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	1	8	13	19	4	45
		%	2,2	17,8	28,9	42,2	8,9	100,0
	Hayır	Frekans	19	29	37	27	18	130
		%	14,6	22,3	28,5	20,8	13,8	100,0
TOPLAM		Frekans	20	37	50	46	22	175
		%	11,4	21,1	28,6	26,3	12,6	100,0

BESYO mezunu olan sporcuların durumu çoğunluk olarak %42,2 oranında fazla riskli olarak, BESYO mezunu olmayan sporcuların ise aynı durumu çoğunluk olarak %28,5 oranında orta riskli olarak düşündüğü görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 11,325$, $p < 0,05$).

Tablo 4.44. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 7					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	5	0	24	15	1	45
		%	11,1	,0	53,3	33,3	2,2	100,0
	Hayır	Frekans	17	27	54	19	13	130
		%	13,1	20,8	41,5	14,6	10,0	100,0
TOPLAM		Frekans	22	27	78	34	14	175
		%	12,6	15,4	44,6	19,4	8,0	100,0

Her iki gruptaki sporcular da bu durumu orta riskli olarak tanımlamışlardır. Ancak BESYO mezunu olan sporcuların oranı %53,3 iken BESYO mezunu olmayan sporcuların oranı %42,5'dir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 19,048$, $p < 0,05$).

Tablo 4.45. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 10					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	12	16	12	5	45
		%	,0	26,7	35,6	26,7	11,1	100,0
	Hayır	Frekans	22	18	40	22	28	130
		%	16,9	13,8	30,8	16,9	21,5	100,0
TOPLAM		Frekans	22	30	56	34	33	175
		%	12,6	17,1	32,0	19,4	18,9	100,0

BESYO mezunu olmayan sporcuların %16,9'u bu durumu çok az riskli olarak düşünürken BESYO olan sporculardan durumu çok az riskli olarak tanımlayan yoktur. Ayrıca her gruptaki sporcularda durumu orta riskli olarak tanımlamışlardır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 14,621$, $p < 0,05$).

Tablo 4.46. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 12					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	4	5	24	12	45
		%	,0	8,9	11,1	53,3	26,7	100,0
	Hayır	Frekans	15	17	27	29	42	130
		%	11,5	13,1	20,8	22,3	32,3	100,0
TOPLAM		Frekans	15	21	32	53	54	175
		%	8,6	12,0	18,3	30,3	30,9	100,0

BESYO mezunu olan sporcuların %53,3’ü durumu fazla riskli olarak, BESYO mezunu olmayan sporcuların %32,3’ü ise çok fazla riskli olarak tanımlamışlardır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,356$, $p < 0,05$).

Tablo 4.47. : “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 13					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	1	3	22	19	45
		%	,0	2,2	6,7	48,9	42,2	100,0
	Hayır	Frekans	15	8	25	44	38	130
		%	11,5	6,2	19,2	33,8	29,2	100,0
TOPLAM		Frekans	15	9	28	66	57	175
		%	8,6	5,1	16,0	37,7	32,6	100,0

Her iki gruptaki sporcular da durumu çoğunluk olarak fazla ve çok fazla riskli olarak tanımlamışlardır. BESYO mezunu olan sporculardan fazla ve çok fazla olarak

değerlendiren sporcuların toplam oranı %91,1, BESYO mezunu olmayanların toplam oranı ise %63,0'tür. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 13,233$, $p < 0,05$).

Tablo 4.48. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 14					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	1	1	17	26	45
		%	,0	2,2	2,2	37,8	57,8	100,0
MEZUNU	Hayır	Frekans	15	9	20	32	54	130
		%	11,5	6,2	15,4	24,6	41,5	100,0
TOPLAM		Frekans	15	10	21	49	80	175
		%	8,6	5,7	12,0	28,0	45,7	100,0

BESYO mezunu olan sporcuların %57,8'i, BESYO mezunu olmayan sporcuların ise %41,5'i durumu çok fazla riskli olarak değerlendirmişlerdir. Ancak BESYO mezunu olmayan sporcuların %11,5'i durumu aynı zamanda çok az riskli olarak değerlendirirken, BESYO mezunu olan sporcularda durumu çok az riskli olarak değerlendiren yoktur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,308$, $p < 0,05$).

Tablo 4.49. : “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 18					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	5	3	18	19	0	45
		%	11,1	6,7	40,0	42,2	,0	100,0
MEZUNU	Hayır	Frekans	6	26	57	30	11	130
		%	4,6	20,0	43,8	23,1	8,5	100,0
TOPLAM		Frekans	11	29	75	49	11	175
		%	6,3	16,6	42,9	28,0	6,3	100,0

BESYO mezunu olan sporcular durumu çoğunluk olarak %42,2 oranında fazla riskli bulurken, BESYO mezunu olmayan sporcular çoğunluk olarak %43,8 oranında

orta riskli olarak değerlendirmişlerdir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 14,129$, $p < 0,05$).

Tablo 4.50. : “Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 19					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO	Evet	Frekans	0	1	12	14	18	45
		%	,0	2,2	26,7	31,1	40,0	100,0
MEZUNU	Hayır	Frekans	9	10	53	28	30	130
		%	6,9	7,7	40,8	21,5	23,1	100,0
TOPLAM		Frekans	9	11	65	42	48	175
		%	5,1	6,3	37,1	24,0	27,4	100,0

BESYO mezunu olan sporcular durumu çoğunluk olarak %40,0 oranında çok fazla riskli bulurken, BESYO mezunu olmayan sporcular çoğunluk olarak %40,8 oranında orta riskli olarak değerlendirmişlerdir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 11,263$, $p < 0,05$).

Tablo 4.51. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 20					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO	Evet	Frekans	1	10	19	15	0	45
		%	2,2	22,2	42,2	33,3	,0	100,0
MEZUNU	Hayır	Frekans	19	20	40	24	27	130
		%	14,6	15,4	30,8	18,5	20,8	100,0
TOPLAM		Frekans	20	30	59	39	27	175
		%	11,4	17,1	33,7	22,3	15,4	100,0

BESYO mezunu olan sporcular çoğunluk olarak %42,2, BESYO mezunu olmayan sporcular ise çoğunluk olarak %30,8 oranında orta riskli olarak

değerlendirmişlerdir. Ancak BESYO mezunu olmayan sporcuların %20,8'i durumu aynı zamanda çok fazla riskli olarak değerlendirirken, BESYO mezunu olan sporcularda durumu çok fazla riskli olarak değerlendiren yoktur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 19,369$, $p < 0,05$).

Tablo 4.52. : “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 22					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	9	10	21	5	45
		%	,0	20,0	22,2	46,7	11,1	100,0
	Hayır	Frekans	22	26	42	25	15	130
		%	16,9	20,0	32,3	19,2	11,5	100,0
TOPLAM		Frekans	22	35	52	46	20	175
		%	12,6	20,0	29,7	26,3	11,4	100,0

BESYO mezunu olan sporcular durumu çoğunluk olarak %46,7 oranında fazla riskli bulurken, BESYO mezunu olmayan sporcular çoğunluk olarak %32,3 oranında orta riskli olarak değerlendirmişlerdir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,338$, $p < 0,05$).

Tablo 4.53. : “Antrenman ya da müsabakalarda sahadaki olumsuzluklara anında çözüm bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 23					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	1	16	14	14	45
		%	,0	2,2	35,6	31,1	31,1	100,0
	Hayır	Frekans	11	16	32	42	29	130
		%	8,5	12,3	24,6	32,3	22,3	100,0
TOPLAM		Frekans	11	17	48	56	43	175
		%	6,3	9,7	27,4	32,0	24,6	100,0

BESYO mezunu olan sporcular durumu çoğunluk olarak %35,6 oranında orta riskli bulurken, BESYO mezunu olmayan sporcular çoğunluk olarak %32,3 oranında fazla riskli olarak değerlendirmişlerdir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 9,836$, $p < 0,05$).

Tablo 4.54. : “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 24					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	1	6	10	28	45
		%	,0	2,2	13,3	22,2	62,2	100,0
	Hayır	Frekans	16	6	24	33	51	130
		%	12,3	4,6	18,5	25,4	39,2	100,0
TOPLAM		Frekans	16	7	30	43	79	175
		%	9,1	4,0	17,1	24,6	45,1	100,0

BESYO mezunu olan sporcuların %62,2’si durumu çok fazla riskli olarak değerlendirirken, BESYO mezunu olmayan sporcuların %39,2’si çok fazla riskli olarak tanımlamışlardır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 10,580$, $p < 0,05$).

Tablo 4.55. : “Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin BESYO mezunu olup olmamalarına göre karşılaştırılması

			SORU 25					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
BESYO MEZUNU	Evet	Frekans	0	1	10	21	13	45
		%	,0	2,2	22,2	46,7	28,9	100,0
	Hayır	Frekans	27	13	22	37	31	130
		%	20,8	10,0	16,9	28,5	23,8	100,0
TOPLAM		Frekans	27	14	32	58	44	175
		%	15,4	8,0	18,3	33,1	25,1	100,0

BESYO mezunu olan sporcuların %46,7’si durumu fazla riskli olarak değerlendirirken, BESYO mezunu olmayan sporcuların %28,5’i fazla riskli olarak tanımlamışlardır. BESYO mezunu olmayan sporcular aynı zamanda bu durumu %20,8 oranında çok az riskli olarak tanımlamaktayken, BESYO mezunu olan sporcularda

durumu çok az riskli olarak tanımlayan yoktur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 16,068$, $p < 0,05$).

Sporcuların Algıladığı Risk Düzeyinin Milli Takımda Yer Alma Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.56. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin milli takımda yer almış olmalarına göre karşılaştırılması

			SORU 1					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YER ALMA	Evet	Frekans	0	7	13	29	26	75
		%	,0	9,3	17,30	38,7	34,7	100,0
	Hayır	Frekans	6	8	34	32	20	100
		%	6,0	8,0	34,0	32,0	20,0	100,0
TOPLAM		Frekans	6	15	47	61	46	175
		%	3,4	8,6	26,9	34,9	26,3	100,0

Daha önce Milli Takımda yer almış olan sporcular “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” durumunu %38,7 oranında fazla riskli olarak tanımlarken Milli Takımda yer almamış olan sporcular %34,0 oranında orta riskli olarak tanımlamışlardır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 13,075$, $p < 0,05$).

Tablo 4.57. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması

			SORU 5					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YER ALMA	Evet	Frekans	4	1	20	43	7	75
		%	5,3	1,3	26,7	57,3	9,3	100,0
	Hayır	Frekans	8	10	36	29	17	100
		%	8,0	10,0	36,0	29,0	17,0	100,0
TOPLAM		Frekans	12	11	56	72	24	175
		%	6,9	6,3	32,0	41,1	13,7	100,0

“Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” durumunu milli takımda yarışmış olan sporcular %57,3 oranında fazla riskli olarak

tanımlarken, milli takımda yarışmamış olan sporcular %36,0 oranında orta riskli olarak tanımlamışlardır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 16,931$, $p < 0,05$).

Tablo 4.58. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması

			SORU 9					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA	Evet	Frekans	5	26	21	22	1	75
		%	6,7	34,7	28,0	29,3	1,3	100,0
YER ALMA	Hayır	Frekans	8	22	33	24	13	100
		%	8,0	22,0	33,0	24,0	13,0	100,0
TOPLAM		Frekans	13	48	54	46	14	175
		%	7,4	27,4	30,9	26,3	8,0	100,0

Milli takımda yer almış olan sporcuların “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” durumunu %34,7 oranında az riskli, milli takımda yarışmamış olan sporcuların ise bu durumu %33,0 oranında orta riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 10,712$, $p < 0,05$).

Tablo 4.59. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması

			SORU 10					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA	Evet	Frekans	3	10	28	18	16	75
		%	4,0	13,3	37,3	24,0	21,3	100,0
YER ALMA	Hayır	Frekans	19	20	28	16	17	100
		%	19,0	20,0	28,0	16,0	17,0	100,0
TOPLAM		Frekans	22	30	56	34	33	175
		%	12,6	17,1	32,0	19,4	18,9	100,0

Her iki gurubun da “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” durumunu orta riskli düzeyde tanımladığı görülmektedir. Ancak aynı durumu milli takımda yarışmış olan sporculardan az ve çok az riskli olarak tanımlayanların toplam oranı %17,3 iken milli takımda yarışmamış

olanlardan az ve çok az riskli olarak tanımlayanların oranı %39,0'dur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 11,787$, $p < 0,05$).

Tablo 4.60. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması

			SORU 12					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YER ALMA	Evet	Frekans	8	8	9	35	15	75
		%	10,7	10,7	12,0	46,7	20,0	100,0
	Hayır	Frekans	7	13	23	18	39	100
		%	7,0	13,0	23,0	18,0	39,0	100,0
TOPLAM		Frekans	15	21	32	53	54	175
		%	8,6	12,0	18,3	30,3	30,9	100,0

Milli takımda yarışmış olan sporcular tarafından “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” durumu %46,7 oranında fazla riskli olarak tanımlanmış, milli takımda yarışmamış olanlar tarafından aynı durum %39,0 oranında çok fazla riskli olarak tanımlanmıştır. Milli takımda yarışmış olan sporcuların bu durumu fazla ve çok fazla riskli olarak tanımlayanların toplam oranı %67,7 iken milli takımda yarışmamış olan sporcuların toplam oranı %57,0'dir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 20,345$, $p < 0,05$).

Tablo 4.61. : “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması

			SORU 18					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YER ALMA	Evet	Frekans	7	4	35	29	0	75
		%	9,3	5,3	46,7	38,7	,0	100,0
	Hayır	Frekans	4	25	40	20	11	100
		%	4,0	25,0	40,0	20,0	11,0	100,0
TOPLAM		Frekans	11	29	75	49	11	175
		%	6,3	16,6	42,9	28,0	6,3	100,0

Daha önce milli takımda yarışmış olan sporcular “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması” durumunu %46,7 oranında, milli takımda yer almamış olan sporcuların ise %40,0 oranında orta riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Aynı durumu milli takımda yer almış sporcuların %5,3 az riskli bulurken milli takımda yer almamış sporcuların %25,0'i az riskli olarak görmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 25,970$, $p < 0,05$).

Tablo 4.62. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması

			SORU 20					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA	Evet	Frekans	11	15	30	19	0	75
		%	14,7	20,0	40,0	25,3	,0	100,0
YER ALMA	Hayır	Frekans	9	15	29	20	27	100
		%	9,0	15,0	29,0	20,0	27,0	100,0
TOPLAM		Frekans	20	30	59	39	27	175
		%	11,4	17,1	33,7	22,3	15,4	100,0

Daha önce milli takımda yarışmış olan sporcular “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” durumunu %40,0 oranında, milli takımda yer almamış olan sporcuların ise %29,0 oranında orta riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Ancak aynı durumu milli takımda yer almış sporculardan çok fazla riskli bulan olmazken milli takımda yer almamış sporcuların %27,0’si çok fazla riskli olarak görmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 24,160$, $p < 0,05$).

Tablo 4.63. : “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin yaşa göre karşılaştırılması

			SORU 22					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA	Evet	Frekans	7	13	23	29	3	75
		%	9,3	17,3	30,7	38,7	4,0	100,0
YER ALMA	Hayır	Frekans	15	22	29	17	17	100
		%	15,0	22,0	29,0	17,0	17,0	100,0
TOPLAM		Frekans	22	35	52	46	20	175
		%	12,6	20,0	29,7	26,3	11,4	100,0

Milli takımda yer almış olan sporcuların %38,7’si “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” durumunu fazla riskli bulurken, milli takımda yarışmamış olan sporcuların %29’u orta riskli düzeyde görmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,593$, $p < 0,05$).

Sporcuların Algıladığı Risk Düzeyinin Milli Takımda Yer Alma Sayılarına Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.64. : “Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 1					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	0	6	9	11	7	33
		%	,0	18,2	27,3	33,3	21,2	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	1	4	18	19	42
		%	,0	2,4	9,5	42,9	45,2	100,0
TOPLAM		Frekans	0	7	13	29	26	75
		%	,0	9,3	17,3	38,7	34,7	100,0

“Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” durumunu 10'dan daha az kez milli takımda yer almış olan sporcular %33,3 oranında fazla riskli düşünürken, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış olan sporcular %45,2 oranında çok fazla riskli olarak düşünmektedirler. 10'dan daha az kez milli takımda yer almış olan sporcuların bu durumu fazla ve çok fazla riskli olarak değerlendirenlerin toplam oranı %44,5 iken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış olan sporcularda bu toplam oran %88,1'dir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 11,813$, $p < 0,05$).

Tablo 4.65. : “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 2					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	2	5	9	6	11	33
		%	6,1	15,2	27,3	18,2	33,3	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	1	3	17	21	42
		%	,0	2,4	7,1	40,5	50,0	100,0
TOPLAM		Frekans	2	6	12	23	32	75
		%	2,7	8,0	16,0	30,7	42,7	100,0

“Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” durumunu 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış olan sporcular %90,5 oranında fazla ve çok fazla riskli olarak değerlendirirken, 10’dan daha az kez milli takımda yer almış olan sporcularda bu oran %51,5’tir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,191$, $p < 0,05$).

Tablo 4.66. : “Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 3					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10’un altı	Frekans	6	4	13	9	1	33
		%	18,2	12,1	39,4	27,3	3,0	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	3	15	18	6	42
		%	,0	7,1	35,7	42,9	14,3	100,0
TOPLAM		Frekans	6	7	28	27	7	75
		%	8,0	9,3	37,3	36,0	9,3	100,0

“Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması” durumunu 10’dan daha az kez milli takımda yer almış olan sporcuların %39,4’ünün orta riskli, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış olan sporcuların ise %42,9’unun fazla riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 11,949$, $p < 0,05$).

Tablo 4.67. : “Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 4					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10’un altı	Frekans	7	4	11	5	6	33
		%	21,2	12,1	33,3	15,2	18,2	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	1	11	8	22	42
		%	,0	2,4	26,2	19,0	52,4	100,0
TOPLAM		Frekans	7	5	22	13	28	75
		%	9,3	6,7	29,3	17,3	37,3	100,0

“Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” durumunu 10’dan daha az kez milli takımda yer almış olan sporcuların %33,3’ünün orta riskli, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış olan sporcuların ise %52,4’ünün çok fazla riskli olarak tanımladığı görülmektedir. 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış olan sporculardan bu durumu çok az riskli olarak düşünen hiç yokken, 10’dan daha az kez milli takımda yer almış olan sporcuların %21,2’si çok az riskli olarak değerlendirmiştir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 17,812$, $p < 0,05$).

Tablo 4.68. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 5					Toplam
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10’un altı	Frekans	4	1	11	16	1	33
		%	12,1	3,0	33,3	48,5	3,0	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	0	9	27	6	42
		%	,0	,0	21,4	64,3	14,3	100,0
TOPLAM		Frekans	4	1	20	43	7	75
		%	5,3	1,3	26,7	57,3	9,3	100,0

10’dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %48,5, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %63,3 oranında olmak üzere her iki grupta da “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi” durumunun fazla riskli olarak tanımlandığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 10,659$, $p < 0,05$).

Tablo 4.69. : “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 6					Toplam
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10’un altı	Frekans	3	11	12	7	0	33
		%	9,1	33,3	36,4	21,2	,0	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	1	7	10	15	9	42
		%	2,4	16,7	23,8	35,7	21,4	100,0
TOPLAM		Frekans	4	18	22	22	9	75

	%	5,3	24,0	29,3	29,3	12,0	100,0

“Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması” durumu 10’dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %36,4 oranında orta riskli, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %35,7 oranında fazla riskli olarak tanımlanmıştır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 13,088$, $p < 0,05$).

Tablo 4.70. : “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 7					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10’dan az	Frekans	5	11	13	4	0	33
		%	15,2	33,3	39,4	12,1	,0	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	5	3	20	9	5	42
		%	11,9	7,1	47,6	21,4	11,9	100,0
TOPLAM		Frekans	10	14	33	13	5	75
		%	13,3	18,7	44,0	17,3	6,7	100,0

10’dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %39,4, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %47,6 oranında olmak üzere her iki grupta da “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması” durumunun fazla riskli olarak tanımlandığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 12,073$, $p < 0,05$).

Tablo 4.71. : “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 9					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10’dan az	Frekans	2	18	9	4	0	33
		%	6,1	54,5	27,3	12,1	,0	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	3	8	12	18	1	42
		%	7,1	19,0	28,6	42,9	2,4	100,0
TOPLAM		Frekans	5	26	21	22	1	75
		%	6,7	34,7	28,0	29,3	1,3	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %54,5 oranında az riskli, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda ise %42,9 oranında fazla riskli olarak tanımlandığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 13,498$, $p < 0,05$).

Tablo 4.72. : “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 10					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	3	2	18	4	6	33
		%	9,1	6,1	54,5	12,1	18,2	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	8	10	14	10	42
		%	,0	19,0	23,8	33,3	23,8	100,0
TOPLAM		Frekans	3	10	28	18	16	75
		%	4,0	13,3	37,3	24,0	21,3	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %54,5 oranında orta riskli, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda ise %33,3 oranında fazla riskli olarak tanımlandığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 14,571$, $p < 0,05$).

Tablo 4.73. : “Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 11					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	7	7	11	6	2	33
		%	21,2	21,2	33,3	18,2	6,1	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	1	3	19	12	7	42
		%	2,4	7,1	45,2	28,6	16,7	100,0
TOPLAM		Frekans	8	10	30	18	9	75
		%	10,7	13,3	40,0	24,0	12,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %33,3, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %45,2 oranında olmak üzere her iki grupta da çoğunluk olarak orta riskli olarak değerlendirilmiştir. Aynı durumu 10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcuların %21,2'sinin çok az riskli, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların ise %2,4'ünün çok az riskli olarak değerlendirdiği görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 12,105$, $p < 0,05$).

Tablo 4.74. : “Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 12					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	8	5	6	9	5	33
		%	24,2	15,2	18,2	27,3	15,2	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	3	3	26	10	42
		%	,0	7,1	7,1	61,9	23,8	100,0
TOPLAM		Frekans	8	8	9	35	15	75
		%	10,7	10,7	12,0	46,7	20,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %33,3, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %45,2 oranında olmak üzere her iki grupta da çoğunluk olarak orta riskli olarak değerlendirilmiştir. Ancak aynı durum 10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %24,2 oranında çok az riskli olarak tanımlanırken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda bu durumu çok az riskli olarak tanımlayan yoktur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 18,612$, $p < 0,05$).

Tablo 4.75. : “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

		SORU 13					
		Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam

MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	5	4	6	12	6	33
		%	15,2	12,1	18,2	36,4	18,2	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	1	3	21	17	42
		%	,0	2,4	7,1	50,0	40,5	100,0
TOPLAM		Frekans	5	5	9	33	23	75
		%	6,7	6,7	12,0	44,0	30,7	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda toplam %54,6 oranında fazla ve çok fazla riskli olarak düşünülmekte, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda bu toplam oran %90,5'tir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 14,646$, $p < 0,05$).

Tablo 4.76. : “Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 14					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	5	3	4	11	10	33
		%	15,2	9,1	12,1	33,3	30,3	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	1	1	14	26	42
		%	,0	2,4	2,4	33,3	61,9	100,0
TOPLAM		Frekans	5	4	5	25	36	75
		%	6,7	5,3	6,7	33,3	48,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yer almış sporcuların %33,3'ü fazla riskli olarak tanımlarken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların %61,9'u çok fazla riskli olarak tanımlamaktadır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 14,398$, $p < 0,05$).

Tablo 4.77. : “Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

		SORU 16				
		Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli

MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	2	10	12	7	2	33
		%	6,1	30,3	36,4	21,2	6,1	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	6	5	25	6	42
		%	,0	14,3	11,9	59,5	14,3	100,0
TOPLAM		Frekans	2	16	17	32	8	75
		%	2,7	21,3	22,7	42,7	10,7	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yer almış sporcuların %36,4'ü orta riskli olarak tanımlarken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların %59,5'i çok fazla riskli olarak tanımlamaktadır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 17,175, p < 0,05$).

Tablo 4.78. : “Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 17					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	0	8	15	8	2	33
		%	,0	24,2	45,5	24,2	6,1	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	2	14	20	6	42
		%	,0	4,8	33,3	47,6	14,3	100,0
TOPLAM		Frekans	0	10	29	28	8	75
		%	,0	13,3	38,7	37,3	10,7	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yer almış sporcuların %45,5'i orta riskli olarak tanımlarken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların %47,6'sı fazla riskli olarak tanımlamaktadır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 9,839, p < 0,05$).

Tablo 4.79. : “Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

SORU 19	

			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	5	3	13	6	6	33
		%	15,2	9,1	39,4	18,2	18,2	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	1	13	10	18	42
		%	,0	2,4	31,0	23,8	42,9	100,0
TOPLAM		Frekans	5	4	26	16	24	75
		%	6,7	5,3	34,7	21,3	32,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yer almış sporcuların %39,4'ü orta riskli olarak tanımlarken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların %42,9'u çok fazla riskli olarak tanımlamaktadır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 12,094$, $p < 0,05$).

Tablo 4.80. : “Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 20					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	10	8	11	4	0	33
		%	30,3	24,2	33,3	12,2	,0	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	1	7	19	15	0	42
		%	2,4	16,7	45,2	35,7	,0	100,0
TOPLAM		Frekans	11	15	30	19	0	75
		%	14,7	20,0	40,0	25,3	,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %33,3, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %45,2 oranında olmak üzere her iki grupta da çoğunluk olarak orta riskli olarak değerlendirilmiştir. 10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcular bu durumu %30,3 oranında çok az riskli olarak tanımlarken, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların %2,4'ü çok az riskli olarak tanımlamaktadır. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,069$, $p < 0,05$).

Tablo 4.81. : “Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 21					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	7	3	13	7	3	33
		%	21,2	9,1	39,4	21,2	9,1	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	6	9	15	12	42
		%	,0	14,3	21,4	35,7	28,6	100,0
TOPLAM		Frekans	7	9	22	22	15	75
		%	9,3	12,0	29,3	29,3	20,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yer almış sporcuların %39,4'ü orta riskli olarak tanımlarken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların %35,7'sinin fazla riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 16,189$, $p < 0,05$).

Tablo 4.82. : “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 22					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	7	6	12	8	0	33
		%	21,2	18,2	36,4	24,2	,0	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	7	11	21	3	42
		%	,0	16,7	26,2	50,0	7,1	100,0
TOPLAM		Frekans	7	13	23	29	3	75
		%	9,3	17,3	30,7	38,7	4,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yer almış sporcuların %36,4'ü orta riskli olarak tanımlarken 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcuların %50,0'sinin fazla riskli olarak tanımladığı görülmektedir. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,085$, $p < 0,05$).

Tablo 4.83. : “Antrenman ya da müsabakalarda sahadaki olumsuzluklara anında çözüm bulunmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 23					
			Çok az	Az	Orta	Fazla	Çok	Toplam

			riskli	riskli	riskli	riskli	fazla riskli	
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	<i>Frekans</i>	5	2	9	13	4	33
		<i>%</i>	15,2	6,1	27,3	39,4	12,1	100,0
	10 ve üzeri	<i>Frekans</i>	0	1	10	18	13	42
		<i>%</i>	,0	2,4	23,8	42,9	31,0	100,0
TOPLAM		<i>Frekans</i>	5	3	19	31	17	75
		<i>%</i>	6,7	4,0	25,3	41,3	22,7	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %39,4, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %42,9 oranında olmak üzere her iki grupta da çoğunluk olarak fazla riskli olarak değerlendirilmiştir. 10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcular bu durumu %15,2 oranında çok az riskli olarak tanımlarken, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda bu durumu çok az riskli olarak tanımlayan yoktur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 10,021$, $p < 0,05$).

Tablo 4.84. : “Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 24					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	<i>Frekans</i>	7	1	6	9	10	33
		<i>%</i>	21,2	3,0	18,2	27,3	30,3	100,0
	10 ve üzeri	<i>Frekans</i>	0	1	4	8	29	42
		<i>%</i>	,0	2,4	9,5	19,0	69,0	100,0
TOPLAM		<i>Frekans</i>	7	2	10	17	39	75
		<i>%</i>	9,3	2,7	13,3	22,7	52,0	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %30,3, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %69,0 oranında olmak üzere her iki grupta da çoğunluk olarak çok fazla riskli olarak değerlendirilmiştir. 10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcular bu durumu %21,2 oranında çok az riskli olarak tanımlarken, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda bu durumu çok az riskli olarak tanımlayan yoktur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,864$, $p < 0,05$).

Tablo 4.85. : “Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması” ifadesine ilişkin sporcuların algıladığı risk düzeyinin Milli Takımda yer alma sayılarına göre karşılaştırılması

			SORU 25					
			Çok az riskli	Az riskli	Orta riskli	Fazla riskli	Çok fazla riskli	Toplam
MİLLİ TAKIMDA YERALMA SAYISI	10'un altı	Frekans	10	0	7	9	7	33
		%	30,3	,0	21,2	27,3	21,2	100,0
	10 ve üzeri	Frekans	0	1	10	18	13	42
		%	,0	2,4	23,8	42,9	31,0	100,0
TOPLAM		Frekans	10	1	17	27	20	75
		%	13,3	1,3	22,7	36,0	26,7	100,0

10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcularda %27,3, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda %42,9 oranında olmak üzere her iki grupta da çoğunluk olarak fazla riskli olarak değerlendirilmiştir. 10'dan daha az kez milli takımda yarışmış olan sporcular bu durumu %30,3 oranında çok az riskli olarak tanımlarken, 10 ve daha çok kez milli takımda yer almış sporcularda bu durumu çok az riskli olarak tanımlayan yoktur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2 = 15,472$, $p < 0,05$).

Tablo 4.86. : Sporcuların Risk Derecelendirme Matrisi

ETKİ KATEGORİLERİ	İFADELER
ÇOK FAZLA (Kritik)	2.Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması 4.Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması 13.Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması 15.Müsabakalar esnasında yarışma kurallarının tam olarak uygulanmaması 24.Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması
FAZLA (Ciddi)	1- Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması 5.Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi 8.Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi 12.Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması 14.Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması 16.Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi 17.Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi 23.Antrenman ya da müsabakalarda sahadaki olumsuzluklara anında çözüm bulunmaması 25.Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması

ORTA	22.Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması 6.Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması 7.Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması 9.Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması 11.Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması 18.Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması 19.Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması 20.Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi 21.Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması 3.Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması.
AZ	-
ÇOK AZ	-

Tablo 4.87. : Antrenörlerin Risk Derecelendirme Matrisi

ETKİ KATEGORİLERİ	İFADELER
ÇOK FAZLA (Kritik)	2. Antrenman planı yapılırken olanakların göz önünde bulundurulmaması 3. Antrenman planının sporcuların ve antrenörlerin gereksinimlerini kapsamaması 4. Plan uygulanırken çıkabilecek sorunlara karşı uygun yönetim kullanılmaması 5. Uygulanan planın amaçlara ulaşip ulaşmadığının kontrol edilmemesi 6. İhtiyaçların objektif olarak belirlenmemesi 7. Antrenman ve yarışmalarda herhangi bir tehlikeye karşı tedbir alınmaması 8. Antrenörlük alanındaki gelişmelerin takip edilmemesi 11. Antrenman ya da yarışma için güvenli çevrenin hazırlanmaması 14. Sporcuların bazı koruyucu malzemeleri (bandaj, medikal malzemeler vb) kullanmadan önce uzmanların görüşünün alınmaması 15. Herhangi bir sakatlık durumunda yapılacak ilk yardım müdahalesi için gerekli bilgiye sahip olunmaması 17. Yöneticilerin olumsuz tavır ve davranış sergilemesi 20. Sporcular için gerekli ve uygun malzeme bulunmaması 18. Antrenman ya da yarışma sırasında hata yapıldığında karar vermede duygusal-zihinsel çatışma yaşanması

FAZLA (Ciddi)	1- Yıllık antrenman programının hazır olmaması 9. Antrenman saatleri ayarlanırken yarışma saatlerinin dikkate alınmaması 10. Antrenman ve yarışmalarda sporculara eşit davranılmaması 16. Maddi veya manevi ödüllerin sporcunun performansını olumsuz etkilemesi
ORTA	13. Meydana gelen sakatlıkların kaydının tutulmaması 19. Bireysel ya da takım olarak yaşanan başarısızlıklarda kendi sorumluluklarınızı yerine getirip getirmediğinizi analiz etmemek
AZ	-
ÇOK AZ	-

TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkiye'deki okçuluk spor kulüplerinde antrenör ve sporcu olarak görev yapan kişilerin risk yönetimi açısından değerlendirilmesi konusunda araştırma yapılmış ve elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir. Araştırmaya 85 kadın (% 48,6) ve 90 erkek (% 51,4) olmak üzere 175 sporcu katılmıştır. Araştırmada antrenör ve sporcuların risk değerlendirme anketine verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir.

Sporcuların eğitim düzeyleri ele alındığında, büyük çoğunluğunun (% 50,9) öğrenci olması sebebiyle % 48'inin lise ve % 42,9'unun lisans mezunu olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan sporcuların yaş ortalamaları $24,53 \pm 8,5$ 'tir. Sporcular düşük yaş ortalamasına sahip olduğundan % 73,7'si bekar, % 26,3'ü evlidir. Sporcuların % 58,9'u kendini orta sosyo-ekonomik düzeyde algılamaktadır.

Kadın ve erkeklerin risk algılarının farklı olduğu kabul gören bir yaklaşımdır. Kadın ve erkekler yaşamlarında farklı risklere maruz kalırlar, riskleri farklı algırlar ve

farklı yollarla kendilerini risklerin içinde bulurlar. Yapılan araştırmalarda erkeklerin kadınlara oranla daha düşük risk algıladıkları dikkat çekicidir. Buna temel olarak biyolojik ve sosyal faktörler önemlidir (Yıldırım, 2007, s.15).

Sporcuların algıladığı risk düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırması yapıldığında,

“Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması”,

“Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması”,

“Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması”,

“Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması”, ifadelerini kadın sporcular çoğunluk olarak çok fazla riskli olarak değerlendirdikleri görülmektedir.. Buna göre sağlık ve güvenlik ile ilgili konulara bayan sporcuların daha çok önem verdiğini ve riskli olarak algıladığını söyleyebiliriz. Erkek sporcular ise sadece “Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması” ifadesini çok fazla riskli olarak algılamışlardır.

Schrader ve Wann (1999)'a göre, yapılan araştırmaların birçoğunda erkeklerin yüksek risk taşıyan etkinliklere katılma olasılığı yüksek, risk alıcıların çoğunun genç ve orta sınıfa mensup oldukları belirtilmiştir (Demirhan ve diğeri, 2004, s.67)

Çobanoğlu'na (2008) göre genç sporcular için deneyimsizlik başlı başına bir risk faktörü oluşturmaktadır. Bu yaş grupları gelecek yaşantılarını düşünmeden risk almaktan çekinmezler. Özellikle gençliğin verdiği dinamizm ile deneyimsiz sporcular kendilerini antrenman veya yarışma içinde fark etmeden riske atarlar. Bu risk zaman zaman onların veya arkadaşlarının sakatlanmasına yol açabilir. Ayrıca, deneyimsiz davranış tarzı, gereksiz enerji harcanışını ve performans düşüklüğünü de beraberinde getirebilir. Bu da takımın genel performansını riske sokacaktır.

Sporcuların okçuluk yaptıkları sürelerle göre karşılaştırma yapıldığında,

“Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi”

“Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması”

“Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması

“Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadelerini 6 yıl ve daha uzun süredir okçuluk sporu yapanlar çok fazla riskli olarak tanımlamışlardır. Sporda tecrübeli olan kişilerin karşı karşıya kalabilecekleri risklerle ilgili farkındalıkları daha yüksektir ve başarı bu sporcular için daha ön plandadır. Bu nedenle başarıyı ilk olarak etkileyebilecek olan finansal ve teknik konuların daha uzun süredir spor yapanlar için çok fazla riskli olarak algılandığı söylenebilir.

Sporcunun eğitim ve kültür düzeyi, onun yaptığı işi kavrama oranını, kendisinin yaptığı işten beklentilerinin ne olacağını e kendinden ailesi, çevresi ve takımının neler beklediğinin farkına varma oranını etkiler. Bu da doğal olarak onun ortaya koyacağı performansı ve bu performansı ortaya koyarken aldığı riskleri minimize veya maksimize eder.

Sporcuların BESYO mezunu olup olmamalarına göre yapılan karşılaştırmada,

“Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması”,

“Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması”,

“Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması”,

“Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi”,

“Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması”,

“Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması”,

“Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması”,

“Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması”,

“Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması” gibi daha çok sporcu sağlığını etkileyebilecek konuları BESYO mezunu olan sporcular BESYO mezunu olmayan sporculara göre çok fazla riskli olarak tanımlamışlardır. BESYO mezunu olan

sporcuların bu konuları daha riskli olarak algulamalarını aldıkları eğitim ile bu konularda daha çok bilgi sahibi olmalarından dolayı olarak yorumlayabiliriz. Daha fazla ve doğru bilgiye sahip olmak, risklerin farkına varılmasını veya algılanan risklerinin düzeyinin artmasına sebep olur. Aynı anlamda sahip olunan bilgi ve becerilerle bu risklerin önlenmesi ve azaltılması kolaylaşır. Bu nedenle sporcuların BESYO mezunu olması algılanan risklerde ve bu risklerin düzeyinde önemli bir etkidir.

Sporcuların Milli Takımda yer alıp almamalarına göre yapılan karşılaştırmada,

“Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması”,

“Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi”,

“Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması”,

“Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadelerini Milli Takımda yer almamış olan sporculara göre daha fazla riskli olarak algıladıkları görülmektedir. Milli Takımda yer almış olmak sporculara deneyim kazandırmakta ve diğer ülke sporcularını, tesisleri ve ya yarışma koşullarını görmelerini sağlamaktadır. Bu durumda sporcular kendi ortamları ve koşulları ile karşılaştırma yapabilirler, risklerin farkına varabilirler ve bazı konuları daha fazla riskli olarak algılayabilirler.

Aynı zamanda sporcuların Milli Takımda yer alma sayılarına göre yapılan karşılaştırmada da sporcuların algıladığı risk düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre 10 ve daha çok kez Milli Takımda yer almış olan sporcuların 10'dan daha az Milli Takımda yer almış sporculara göre daha fazla risk algıladığı görülmüştür.

“Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması”

“Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması”

“Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması”,

“Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması”,

“Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması”,

“Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması”

“Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması”,

“Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması” ifadelerini 10 ve daha fazla kez Milli Takımda yer almış olan sporcular çok fazla riskli olarak algıladıkları, 10’dan daha az kez Milli Takımda yer almış olan sporcular fazla veya orta düzeyde riskli olarak tanımlamışlardır.

Değerlendirme yönetimin en önemli fonksiyonlarından biri olarak kabul edilmektedir (Donuk, 2005, s.25). Değerlendirme, hedeflere ulaşıldığını garanti altına almak için bir kabul ettirme ve uygulama sürecidir. Değerlendirmenin önemli kısmı ilerlemeyi ölçme ve gerektiğinde düzeltici önlemleri alma sürecidir. Etkili bir değerlendirme teknik becerileri gerektirir (Lussier ve Kimball, 2004, s.10). Risklerin belirlenmesi ve düzeylerinin değerlendirilmesi risklerin önlenmesinde ve etkilerinin en aza indirilmesinde önemli yer tutmaktadır.

Sporculara uygulanan risk değerlendirme anketi sonucunda algıladıkları riskler ve düzeyleri değerlendirilmiş, frekans ve yüzde dağılımları alınmıştır.

Sporcular “Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması” ifadesini %34,3 oranında “çok fazla riskli” düzeyde değerlendirmişlerdir.

Sporcular için risk oluşturan etkenlerden biri de yanlış antrenmanlardır. Sporcunun fiziksel özelliklerine uygun olmayan aşırı antrenmanlar sakatlanma riskini arttırır. Antrenman düzeyleri ve sıklıkları sporcuların yarışma takvimlerine göre planlanmalıdır. Yarışma düzeylerine uygun olmayan antrenmanlar, sporcunun en üst performansı yarışma sırasında sergilemesine engel olur. Bu anlamda yapılan antrenmanların hem sporcunun fiziksel düzeyine hem de yarışmaların düzeyine uygun olmalıdır.

“Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması” ifadesi sporcular tarafından %45,1 oranında “çok fazla riskli” olarak değerlendirilmiştir. Okçuluk sporundaki başarı kullanılan malzeme ile doğru orantılıdır. Sporculara gerektiğinde yeterli malzeme sağlanmalıdır. Sağlanan malzemeler de sporcuya uygun

olmalıdır. Sporcunun fiziksel özelliklerine uygun olmayan malzemeler sakatlanmalara veya yaralanmalara yol açabilir.

“Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesi sporcuların %37,7 oranında “çok fazla riskli” olarak algıladıkları görülmektedir. Sporcuların, sporu yapmalarına engel olacak bir kaza, yaralanma ya da sakatlık durumunda spora geri dönmelerini hızlandıracak ve kolaylaştıracak tedaviler için finansal açıdan risk algıladıkları belirlenmiştir.

“Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması” ifadesi %29,1 oranında “çok fazla riskli” düzeyde değerlendirilmiştir. Özellikle okçuluk sporunda kullanılan malzemelerin yapısı dolayısıyla yeterli güvenlik önlemi alınmaması durumunda ciddi yaralanmalar hatta ölümler meydana gelebilir. Bu ihtimaller çerçevesinde güvenlik önlemlerinin yanı sıra sağlık önlemleri de tam olarak alınmalıdır.

“Müsabakalar esnasında yarışma kurallarının tam olarak uygulanmaması” ifadesini sporcuların %37,7’si oranında “çok fazla riskli” olarak değerlendirmişlerdir. Yarışmalar sırasında yanlış verilen kararlar neticesinde rakip olan diğer bütün sporular bu durumdan kazanç sağlayabilmekte, sporcunun başarısını etkileyebilmektedir. Bu durumlar sporcunun güvenini zedelemekte ve psikolojik açıdan da olumsuz etkileyebilmektedir. Sporcuların bu konuda yaşadıkları tecrübelerle dayanarak bu durumu çok fazla riskli buldukları söylenebilir.

Çobanoğlu’nun (2008) ve Gök’ün (2006) futbol ve voleybol branşlarında yaptığı çalışmalar sporda risk yönetiminin önemini vurgulamakta, sporcuların değişik durumları farklı düzeylerde riskli olarak algıladıklarını açıklamaktadır.

Araştırmaya 12 kadın (%42,9) ve 16 erkek (%57,1) olmak üzere 28 antrenör katılmıştır. Araştırmaya katılan antrenörlerin yaş ortalaması $40,75 \pm 12,25$ ’tir. Antrenörlerin eğitim durumlarına bakıldığında % 50’sinin lise mezunu, % 42,9’unun lisans ve % 7,1’inin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Antrenörlerin %7,1’i ortanın altı, %50’si orta ve %42,9’u ise sosyo-ekonomik durumunu ortanın üstü olarak tanımlamaktadırlar.

Antrenörlere uygulanan risk değerlendirme anketi sonucunda, antrenörlerin algıladıkları riskler ve düzeyleri belirlenmiş, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 6.17.’de verilmiştir.

Spor antrenmanı, sporda gelişimi sağlamak için bilimsel, özellikle de pedagojik ilkelere göre yönlendirilen bir süreçtir. Bu süreç planlı ve sistemli bir biçimde etkilenecek, sporcuların bir veya daha çok spor dalında üstün başarıya ulaşmasını amaçlar. Antrenmandan beklenen en üst düzeyde yararın sağlanabilmesi için, mantıksal, sistematik, pedagojik vb. açılardan birçok ilkeye bağlı olarak planlanması gerekmektedir (<http://besyo.ege.edu.tr/fatih/antogr.pdf>).

Planlama, en iyi sporsal verim sınırlarında uluslararası bir gelişmeye yönelik olmalıdır. Aynı zamanda sporcunun gelişme düzeyine uygun yapılmalıdır. Yaş ve cinse özgü özellikler, genel koşulların iyileştirilmesi, müsabaka ve antrenman araçları ile antrenman metotları hep dikkate alınmalıdır. Planlama esnasında, antrenörün oldukça geniş ve seviyeli bir antrenman bilgisine sahip olması, bunu sürekli geliştirmesi olumlu bir etkidir (Yorulmaz, 2005, s.5). Araştırma katılan antrenörler “Antrenman planı yapılırken olanakların göz önünde bulundurulmaması” ifadesini %42,9 oranında “çok fazla riskli” olarak değerlendirmişlerdir. Hazırlanan antrenman planları aynı zamanda sporcuların ve antrenörlerin gereksinimlerini kapsamalıdır. Stres, yılmılık, motivasyon eksikliğini ortadan kaldıracak alternatifler yaratılmalıdır.

Araştırma katılan antrenörlerin %50’si “Antrenman planının sporcuların ve antrenörlerin gereksinimlerini kapsamaması” ifadesini “çok fazla riskli” ve %35,7’si de “fazla riskli” olarak değerlendirmişlerdir.

“Plan uygulanırken çıkabilecek sorunlara karşı uygun yönetim kullanılmaması” ifadesi antrenörler tarafından %35,7 oranında “çok fazla riskli” düzeyde bulunmuştur. Olası sorunlar düşünülerek, planlamada esneklik sağlanması, değişen hedeflere göre antrenmanların içeriklerinin yeniden düzenlenmesi, planın başarıya ulaşmasında önemli bir noktadır. Uygulanan planın başarılı olup olmadığı değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme ile eksiklikler tespit edilebilir ve önlemler alınarak gerekli düzeltmeler yapılabilir. Başarıya ulaşmak için amaçların belirlenmesi ve amaca ulaşıp ulaşılamadığı kontrol edilmelidir. Bu konu antrenörler için önemli bir risk faktörü olarak görülmektedir. “Uygulanan planın amaçlara ulaşıp ulaşmadığının kontrol edilmemesi” ifadesini araştırmaya katılan antrenörlerin %50’si “çok fazla riskli”, %35,7’si de “fazla riskli” olarak değerlendirmişlerdir.

“İhtiyaçların objektif olarak belirlenmemesi” ifadesini antrenörlerin %50’si “çok fazla riskli” olarak değerlendirmiştir. Antrenmanlar bireye özgü düzenlenebildiği

ölçüde başarılı olunacaktır. Bu nedenle sporcuların ihtiyaçları belirlenirken objektif olunmalıdır.

“Antrenman ve yarışmalarda herhangi bir tehlikeye karşı tedbir alınmaması” ifadesi antrenörler tarafından %64,3 oranında “çok fazla riskli” ve “Antrenman yada yarışma için güvenli çevrenin hazırlanmaması” ifadesi %71,4 oranında “çok fazla riskli” olarak tanımlanmıştır. Spordaki en büyük risk faktörü her hangi bir sebepten dolayı yaralanma veya sakatlanmadır. Bu nedenle spor etkinliklerinde güvenlik tedbirlerinin alınması en önemli prensiptir. Okçuluk sporunda meydana gelebilecek kazalar ciddi yaralanmalara ve ölümlere yol açmaktadır. Ayrıca okçuluk bir açık hava sporu olduğundan sporcuların sağlığı ve performansı açısından değişik hava koşulları da tehlike unsuru olarak görülmektedir. Bu nedenle antrenörlerin ilk yardım bilgisinin olması bir gerekliliktir. “Herhangi bir sakatlık durumunda yapılacak ilk yardım müdahalesi için gerekli bilgiye sahip olunmaması” ifadesinin antrenörler tarafından %57,1 oranında “çok fazla riskli” olarak algılandığı görülmektedir. Sporda güvenlik konusunun önemli bir risk kaynağı olarak görüldüğü söylenebilir.

“Antrenörlük alanındaki gelişmelerin takip edilmemesi” ifadesi %35,7 oranında “çok fazla riskli” düzeyde tanımlanmıştır. Antrenmanlarda teknolojinin sunduğu yardımcı araçlardan olabildiğince yararlanılması sporcu performansının yükseltilmesinde bir etkidir. Antrenman bilimi konularındaki gelişme ve yenilikleri takip etmek doğru antrenmanı uygulamak ve dolayısıyla sporcu performansı yükseltme ve sakatlıklardan korunma açısından büyük önem taşımaktadır.

Antrenörlerin “Sporcular için gerekli ve uygun malzeme bulunmaması” ifadesini %71,4 oranında “çok fazla riskli” buldukları görülmektedir. Kullanılan malzeme birçok spor dalında sporcu performansına doğrudan etki eden bir faktördür. Teknolojinin gelişimiyle okçuluk sporunda da kullanılan malzemeler her geçen gün çeşitlilik göstermektedir. Hangi sporcuya hangi malzemenin daha uygun olacağını bilmek gerekmektedir. Sporcu için en uygun malzeme kullanımı sakatlanma riskini azaltır ve performansını yükseltir.

Araştırmaya katılan antrenörler “Sporcuların bazı koruyucu malzemeleri (bandaj, medikal malzemeler vb) kullanmadan önce uzmanların görüşünün alınmaması”

ifadesini %42,9 oranında “çok fazla riskli” olarak değerlendirmişlerdir. Sporcuların spor yaralanmalarını en aza indirmek amacıyla branşa uygun koruyucu kullanmaları gerekir.

“Antrenman ya da yarışma sırasında hata yapıldığında karar vermede duygusal-zihinsel çatışma yaşanması” ifadesi antrenörler tarafından %50 oranında “çok fazla riskli” olarak değerlendirilmiştir. Her sporcuya kişisel olarak, kendi yeteneklerine, potansiyeline, öğrenebilme karakterine ve sporun özelliklerine göre davranılmalıdır. Bu nedenle antrenör yarışmada yaşanan durumları, antrenman planlaması sırasında benzer şekilde yaratarak, sporcunun deneyimlerini artırmalı ve olumlu duygular, doğru algılama, mücadele isteği uyandırmayı sağlayarak, olumsuz tepkileri başından engellemelidir. Bunun içinde öncelikle yapılacak olan antrenörün anlayışlı ve güven verici davranarak sporcunun duygularını rahatlıkla açıklayabileceği bir iletişim kurmasıdır. (<http://www.sporbilim.com>)

SONUÇ ve ÖNERİLER

Spor kulüplerindeki sporcu ve antrenörler içinde yer aldıkları spor faaliyetleri içersinde birçok risk ile karşılaşmaktadırlar. Bu risklerin önlenmesi ve etkilerinin en aza indirilebilmesi için ilk olarak algılanan risklerin neler olduğu ve düzeylerinin belirlenmesi gerekmektedir. Başarıyı sürdürmek ve arttırmak için belirlenen bu risklerin yönetilmesi önemlidir.

Bu amaçla yapılan çalışma sonucunda sporcu ve antrenörlerin algıladıkları riskler ve düzeyleri incelenmiştir. Sporcuların risk değerlendirme düzeyleri cinsiyete, okçuluk yaptıkları süreye, BESYO mezunu olup olmamalarına, Milli Takımda yer alıp almamalarına ve Milli Takımda yer alma sayılarına göre farklılık göstermiştir.

Ayrıca sporculara ve antrenörlere uygulanan anket sonucunda risk içeren ifadelerin frekans ve yüzde dağılımları alınmış antrenör ve sporculara göre risk içeren

durumlar ve düzeyleri belirlenmiştir. Elde edilen veriler risk derecelendirme matrisine yerleştirilmiştir.

Elde edilen verilere göre sporcular için sakatlık ve yaralanmaların önlenmesi açısından güvenlik önlemlerinin alınmaması ve antrenman planlamalarının yanlış veya yetersiz olması, finansal destek olmaması, malzeme yetersizliği ve yarışma kurallarında bilgi yetersizliği önemli risk unsurlarıdır.

Her sporcunun fiziksel özellikleri farklı olduğundan sakatlıkların önüne geçilebilmesi için özellikle bireysel sporlarda her sporcuya göre, özel antrenman programları uygulanmalıdır. Sporcular yarışmalarda başarılı olabilmek amacıyla yüksek performans sergilerler. Yetersiz yapılan antrenmanlar nedeniyle yarışmalarda zorlanmalar yaşanabilir ve sakatlıklar ortaya çıkabilir. Yüksek düzeyde yapılan antrenmanlar ise aşırı yüklenme sebebiyle sakatlıkları doğurabilir. Bu nedenle antrenman programları yarışma düzeyine uygun olmalıdır. Hazırlanan antrenman planları yarışma saatleri ile uyumlu olmalıdır.

Meydana gelen sakatlıklarda sporcunun bu durumu daha kolay ve çabuk atlatabilmesi için finansal destek sağlanmalıdır.

Sakatlıklara yol açan bir diğer yetersiz ısınmadır. Yarışmalarda ısınma sürelerinin daha uzun tutulması ve bu ısınmaların yeterli ve doğru olması amacıyla uzman kişiler tarafından yaptırılması sakatlıkları önlemede önemli bir unsur olacağı söylenebilir.

Sporun yapıldığı her ortamda güvenlik tedbirleri tam olarak alınmalıdır. Özellikle okçuluk sporunda kullanılan malzemelerin yapısı dolayısıyla ciddi yaralanmalar gerçekleşebilir. Bu konuda sporcular ve o ortamdaki kişiler uyarılmalıdır. Özellikle spora yeni başlayanlara ve küçük yaştaki sporculara eğitimler verilebilir.

Meydana gelebilecek bir sakatlanma veya yaralanma durumu için kulüp içerisinde ilk yardım konusunda uzman kişilere yer verilmelidir ya da kulüp içerisinde görevli kişilere bu konuda eğitim verilebilir. Yarışmalar sırasında ambulans bulundurulmalıdır.

Haksız rekabet sağlanmaması amacıyla yarışma kuralları herkes için eşit olarak uygulanmalı ve kuralları tam olarak bilinmelidir. Bu amaçla yarışmalarda görevli olan kişilere ve federasyona bağlı hakemlere düzenli eğitimler verilebilir.

Son yıllarda sporda ani ölümlerin sayısı artmıştır. Sporcuların sağlık kontrollerinin düzenli ve tam olarak yapılması sağlanmalıdır.

Doping kullanımının önüne geçmek için düzenli olarak doping kontrolleri yapılmalıdır. Doping kullanımının zararları konusunda sporcular bilgilendirilmelidir.

Tesislerdeki araç gereçlerin bakımı ve tesis temizliği düzenli olarak yapılmalıdır.

Antrenörler için uygulanan anketteki birçok ifadenin çok fazla risk içerdiği görülmektedir. Antrenörlerin algıladıkları riskler sporcu sağlığını ve başarısını da doğrudan etkileyeceğinden bu riskler önlenmeli veya yönetilmelidir.

Güvenlik ve malzeme konularındaki yetersizlik antrenörler için de önemli risk unsurlarıdır. Sporcuların ihtiyaçları karşılanırken antrenörler objektif olmamalıdır. Her sporcu için uygun ve yeterli malzeme sağlanmalıdır. Sporcunun başarısızlığından antrenörlerde sorumlu olduklarından bir başarısızlık durumunda sorumlulukların yerine getirilip getirilmediğini analiz etmelidir. Antrenörler ilk yardım konusunda bilgiye sahip olmalıdırlar.

Gelişen teknoloji sayesinde hem teknik anlamda malzemelerde hem de antrenman bilimleri konusunda birçok yenilik olmaktadır. Bu yenilikler takip edilmelidir ve gerektiğinde eğitim ve ya seminerlerle antrenörlerin alanlarındaki gelişimleri sağlanmalıdır.

Sporcunun koruyucu malzeme kullanması sağlanmalıdır. Gerektiğinde kullanılan malzemelerin yarar sağlaması amacıyla uzmanlardan görüş alınmalıdır.

Amaçsız yapılan çalışmalar sonuç vermez. Başarıya ulaşmak için hedef belirlenmelidir ve belirlenen hedeflere ulaşmak için amaca uygun yıllık antrenman planları hazırlanmalıdır. Planlarda tesisin olanakları göz önünde bulundurulmalıdır ve özellikle sporcuların ihtiyaçlarına yer verilmelidir. Amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı kontrol edilmelidir ve eksiklikler belirlenmelidir. İleride yapılacak planlarda bu eksiklikler göz önünde bulundurulmalı ve mümkün olduğunca giderilmelidir.

Antrenörler yarışmalarda yapılan hatalarda karar verme süreçlerinde ve sporcuya davranışlarında kendi duygularını değil sporcunun o andaki duygusal

durumlarını göz önünde bulundurmalıdır. Bunun için antrenörler sporcuları iyi tanımalıdır. Tavrı ve davranışlarında çatışmalar yaşamamalıdır.

Türkiye’de sporda risk yönetimi açısından yapılan çalışmalar oldukça azdır. Bu konuda yapılacak çalışmaların sayısı arttırılmalıdır. Bu sayede değişik spor branşlarında da aslında sahip olunan ve karşı karşıya kalınabilecek riskler ortaya konulabilir.

Risklerin belirlenmesi ile önlemek ve ya azaltmak kolaylaşır. Bu anlamda spor kulüpleri risk yönetim faaliyetlerine yer verebilirler.

KAYNAKÇA

Aktepe, K. (2003). *Okçuluk*. Ankara: Nobel Yayın.

Appenzeller, H. ve G. Lewis. (2000). *Successful Sport Management*, North Carolina: Carolina Academic Press.

Arman, T. (1997). *Risk Analizine Giriş*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.

Attila İ. (2010). *Gayrimenkul Geliştirme Projelerinde Risk Yönetimi*. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi 29/2, İstanbul

AUSTURIAN SPORTS COMMISSION. (1999). *Risk Management for Directors and Board Members of National Sports Organizations*.

Aydın, A.D. (2005). *Spor Kulüplerinin Halka Açılmasının Finansal Yapıları Üzerine*

Etkileri. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara

Aydemir, M. (2001). **Proje Risk Yönetimi ve Savunma Sanayinde Uygulanması**, Yüksek Lisans Tezi, Başkent üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Bahtiyar H. (2008). **Ticari Bankalarda Operasyonel Risk Yönetimi Örnek Bir Uygulama.** Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi

Beech, J. ve C. Simon. (2004). **The Business of Sport Management.** London: Pearson Education Limited.

Bolak, M. (2004). **Risk ve Yönetimi.** İstanbul: Birsen Yayınevi.

Brealey, R.A., S.C. Myers. (2003). **Financing and Risk Management.** NY: McGraw-Hill.

Cankalp, M. (2005). **Sporda Yönetim ve Organizasyon.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Demirhan, G., Güven, B., Açıkada, C.(2004). **Spor Dallarına İlişkin Riskin Algılanması.** Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 15/2, s.65-75

Devecioğlu, S. (2003). Spor Organizasyonlarında Kriz Yönetimi. **Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi.** Ankara

Devecioğlu, S. (2004). **Sporun Ekonomik Boyutu.** Standart Ekonomik ve Teknik Dergi T.S.E. 43/511, s.1-11

Donuk, B. (2005). **Spor Yöneticiliği ve İstihdam Alanları,** İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Donuk, B. (2009). **Özel ve Kamu Sektöründe Görev Yapan Spor Yöneticilerin İş Tatminlerinin Karşılaştırılması.** Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 21 / 2009, s.179-185

Dorfman, M.S. (1998). **Introduction to Risk Management and Insurance.** N.J.: Prentice Hall.

Ertan H., C. Açıkada ve A. Aşçı. (1996). **Türk Okçularının Clicker Reaksiyon Zamanlarının Atılan Puanlara Etkisi.**

- Fıkırkoca, M. (2003). *Bütünsel Risk Yönetimi*. Ankara, Kalder-Pozitif Yayıncılık.
- Foster, G. (2008). *Risk management in sports sponsorship: Application to human mortality risk*. International Journal of Sports Marketing & Sponsorship. s. 45-62
- Fuller, C. ve D.,Scott. (2004). The Application of Risk Management in Sport. *Sport Medicine*. 34/6, s. 349-356.
- Geleneksel Türk Sporü. *Türk Hava Yolları Aylık Dergisi*. (1999).
- Giulianotti, R. (2009). *Risk and Sport: An Analysis of Sociological Theories and Research Agendas*. Sociology of Sport Journal, Human Kinetics, Inc. s.540-556
- Gök, Y. (2006). *Türkiye Voleybol Birinci Liginde Yer Alan Spor Kulüplerinin Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Gray, G.R. (1996). Risk Management Planning: Conducting a Sport Risk Assessment to Enhance Program Safety. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. 62:6, 29-32
- Harmankaya, D. (2011). *Risk Yönetimi ve İşletmelerde Uygulanabilirliği*.
- İmamoğlu, A. F. (1992). Fonksiyonel Açıdan Spor yönetiminin Anlam ve Önemi. *G.Ü Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. cilt: 8, sayı: 1. Ankara. s. 21-34.
- İmamoğlu, A.F. (1992). İkibinli Yıllara Doğru Türk Sporü Üzerine Bazı Gözlemler. *G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 8, s. 9-19.
- İnal, A.N. *Spor Kulüplerinde Spor Yöneticiliği*. (t.y.)
- Lee, S., Farley, A.L., Kwon, O.(2010). *The Effectiveness of Risk Management Plans in Recreational Sport Programs of Division I-A Universities*. Recreational Sports Journal, Human Kinetics, Inc. s. 34, 58-68
- Lussier, R.N. ve D. Kimball. (2004). *Sport Management, Principles, Applications, Skill Development*. Ohio: South-Western.

- Marta, C. ve Laurendeau, J. (2010). *Are Perceived Comparative Risks Realistic Among High Risk Sports Participants?*. International Journal of Sport & Exercise Psychology. s. 129-146
- Masteralexis, L.P.ve C.A.Barr. (2009). *Principles and Practise of Sport Management*. London: Jones and Bartlett Publishers.
- Meulbroek, L. *The Promise and Challenge of Integrated Risk Management*. Risk Management & Insurance Review. Vol.5, pp. 9, 2002.
- Miller, L.K. (1997). *Sport Business Management*. Gaithersburg: Apsen.
- Nohr, K.M. (2009). *Managing Risk in Sport and Recreation*. IL: Human Kinetics.
- Peterson, J., A. Hronek ve B. Bruce. (1997). *Risk Management: Park, Recreation and Leisure Services*, LLC: Sagamore Publishing.
- Schwarz E. C., S. A. Hall ve S. Shibli. (2010). *Sport Facility*. USA: Elsevier.
- Schneider, R.C., W.F. Stier Jr, S. Kampf, S. Haines ve B. Gaskins. (2008). Factors Affecting Risk Management of Indoor Campus Recreation Facilities. *Recreational Sports Journal*. 32, s. 114-133.
- Spengler, J.O., D.P.Connaughton ve A.T.Pittman. (2006). *Risk Management in Sport and Recreation*, IL: Human Kinetics.
- Tekin, M. ve M. Zerenler. (2005). *Krizi Yönetebilmenin Sırları*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Üzümcü, Z. (2007). *Risk Yönetiminin Kurumsal Yönetimdeki Rolü ve Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul
- Yetim, A. (1996). Spor Yönetiminde Liderlik. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Ankara, s.88.
- Yetim, A. (1992). Başarılı Bir Spor Yöneticisinin Özellikleri. *G.Ü. Gazi Eğitim*

Fakültesi Dergisi. cilt 8, sayı 1, s.14.

- Yıldırım, F. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Yaşamdaki Riskleri Algulamaları Üzerinde Toplumsal Cinsiyet Etkisinin İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Yılmaz, S. ve A.Ş. Akay. (2008). *Antalya İlinde Bulunan Spor Yöneticilerinin Toplam Kalite Yönetimine Bakış Açularına İlişkin Bir Araştırma*. KMU İİBF Dergisi. 10/14 Haziran 2008, s.1-21
- Yorulmaz, H. (2005). *Trakya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Bazı Fiziksel ve Biyomotorik Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Trakya Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Edirne
- Yücel, Ü. (1999). *Türk Okçuluğu*. Ankara: Gün Ofset.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://iibfdergi.kmu.edu.tr/userfiles/file/haziran2008/Cilt8/Say14/302-322.pdf>.

(Erişim Tarihi: 29.05.2011)

<http://www.sportsuniverse.com.tr> (Erişim Tarihi: 23.08.2011)

www.tdk.gov.tr. (Erişim Tarihi: 08.03.2011)

<http://www.izmirokculuk.org/userfiles/file/TAR%C4%B0H.pdf>

(Erişim Tarihi: 06.06.2011)

<http://www.sargemteknik.com/risk.php> (Erişim Tarihi: 06.06.2011)

<http://www.wisegeek.com/what-is-risk-financing.htm>(Erişim Tarihi: 10.04.2011)

<http://www.sporbilim.com/?s=icerik&katid=85>(Erişim Tarihi: 12.04.2011)

<http://notoku.com/finansal-yonetimin-amaci/#ixzz1RPGPWmT6>.

(Erişim Tarihi: 30.05.2011)

<http://antrenmanbilimi.com/> (Erişim Tarihi: 30.05.2011)

<http://www.sineragroup.com/tr/blog.asp?ID=4&TID=risk%20y%F6netimi&do=tag>
(Erişim Tarihi: 27.05.2011)

<http://www.yenimakale.com/pdf/spor-kuluplerinde-spor-yoneticiligi.pdf>
(Erişim Tarihi: 06.06.2011)

<http://besyo.ege.edu.tr/fatih/antogr.pdf> (Erişim Tarihi: 23.08.2011)

<http://www.tof.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 23.08.2011)

<http://fulltext.ausport.gov.au/fulltext/2002/ascpub/riskmanage.pdf>
(Erişim Tarihi: 05.04.2011)

[http://www.mpm.org.tr/makaleler/Sayfalar/Risk-Y%C3%B6netimi-ve-
%C4%B0%C5%9Fletmelerde-Uygulanabilirli%C4%9Fi.aspx](http://www.mpm.org.tr/makaleler/Sayfalar/Risk-Y%C3%B6netimi-ve-%C4%B0%C5%9Fletmelerde-Uygulanabilirli%C4%9Fi.aspx)
(Erişim Tarihi: 05.04.2011)

<http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/dergi/sayi21/DONUK,%20B%C4%B0LGE.pdf>
(Erişim Tarihi: 06.06.2011)

<http://www.ekospor.com/My-Articles/13.pdf> (Erişim Tarihi: 27.05.2011)

[http://www.belgeler.com/blg/1axz/ticari-bankalarda-operasyonel-risk-yonetimi-ornek-
bir-uygulama-operational-risk-management-in-commercial-banks-an-example-
application](http://www.belgeler.com/blg/1axz/ticari-bankalarda-operasyonel-risk-yonetimi-ornek-bir-uygulama-operational-risk-management-in-commercial-banks-an-example-application) (Erişim Tarihi: 05.04.2011)

EKLER

EK-1: Sporcular İçin Risk Değerlendirme Anketi

1. BÖLÜM

1.YAŞINIZ:.....

2.CİNSİYETİNİZ : Kadın ( ) Erkek ( )

3.MEDENİ DURUMUNUZ : Bekar ( ) Evli ( )

4.KAÇ YILDIR OKÇULUK YAPIYORSUNUZ :.....

5.MİLLİ TAKIMDA YER ALDINIZ MI? : Evet ( ) Hayır ( )

6.(cevabınız evet ise) KAÇ KEZ? : 1-5 ( ) 5-10 ( ) 10 ve üstü ( )

7.ANTRENÖRLÜK BELGENİZ VAR MI? : Evet ( ) Hayır ( )

8.ANTRENÖRLÜK YAPMAYI DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ? : Evet ( ) Hayır ( )

9.ÖĞRENİM DURUMUNUZ : İlköğretim ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )

10.B.E.S.Y.O MEZUNU MUSUNUZ? : Evet ( ) Hayır ( )

11.MESLEĞİNİZ : .....

12. KENDİNİZİ İÇİNDE BULUNDUĞUNUZ TOPLUMA GÖRE SOSYO-EKONOMİK OLARAK HANGİ DÜZEYDE GÖRÜYORSUNUZ? :

Alt ( ) Ortanın altı ( ) Orta ( ) Ortanın üstü ( ) Üst ( )

2. BÖLÜM

Risk: Belirli bir zaman aralığında, hedeflenen bir sonuca ulaşamama, kayba ya da zarara uğrama olasılığıdır. Yani *risk* gelecekte oluşabilecek potansiyel problemlere, tehdit ve tehlikelere işaret eder.

Aşağıdaki ifadeleri kendi açınızdan ne kadar riskli olup olmadığı bakımından değerlendiriniz.

	Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok Fazla
1.Antrenman plan ve programlarının genel ve özel amaçlara uygun olmaması.					
2.Antrenman düzeyinin ve sıklığının yarışma düzeyine uygun ve yeterli olmaması.					
3.Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması.					
4.Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması.					
5.Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi.					
6.Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması.					
7.Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması.					

8.Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi.					
9.Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması.					
10.Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi.					
11.Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması.					
12.Kulübe ya da sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması.					
13.Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması.					
14.Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması.					
15.Müsabakalar esnasında yarışma kurallarının tam olarak uygulanmaması.					
16.Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi.					
17.Tesislerin ve araç gereçlerin iyi kontrol edilmemesi.					
18.Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması.					
19.Gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması.					
20.Müsabakalardan önce doping kontrolünden geçilmemesi.					
21.Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması.					
22.Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması.					
23.Antrenman ya da müsabakalarda sahadaki olumsuzluklara anında çözüm bulunmaması.					
24.Sporcunun gerektiğinde uygun ve yeterli sayıda malzemeye sahip olmaması.					
25.Kulübün sağlık görevlilerinin olmaması.					

Teşekkürler...

EK-2: Antrenörler İçin Risk Değerlendirme Anketi

1. BÖLÜM

1.YAŞINIZ:.....

2.CİNSİYETİNİZ : Kadın ( ) Erkek ( )

3.MEDENİ DURUMUNUZ : Bekar ( ) Evli ( )

4.DAHA ÖNCE OKÇULUK YAPTINIZ MI? : Evet ( ) Hayır ( )

5.MİLLİ TAKIMDA YER ALDINIZ MI? : Evet ( ) Hayır ( )

6.(cevabınız evet ise) KAÇ KEZ? : 1-5 ( ) 5-10 ( ) 10 ve üstü ( )

7.ÖĞRENİM DURUMUNUZ : İlköğretim ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Lisansüstü ( )

8.B.E.S.Y.O MEZUNU MUSUNUZ? : Evet ( ) Hayır ( )

9.MESLEĞİNİZ : .....

10. KENDİNİZİ İÇİNDE BULUNDUĞUNUZ TOPLUMA GÖRE SOSYO-EKONOMİK OLARAK HANGİ DÜZEYDE GÖRÜYORSUNUZ? :

Alt ( ) Ortanın altı ( ) Orta ( ) Ortanın üstü ( ) Üst ( )

2. BÖLÜM

Risk: Belirli bir zaman aralığında, hedeflenen bir sonuca ulaşamama, kayba ya da zarara uğrama olasılığıdır. Yani *risk* gelecekte oluşabilecek potansiyel problemlere, tehdit ve tehlikelere işaret eder.

Aşağıdaki ifadeleri kendi açınızdan ne kadar riskli olup olmadığı bakımından değerlendiriniz.

		ÇOK AZ	AZ	ORTA	FAZLA	ÇOK FAZLA
1	Yıllık antrenman programının hazır olmaması					
2	Antrenman planı yapılırken olanakların göz önünde bulundurulmaması					
3	Antrenman planının sporcuların ve antrenörlerin gereksinimlerini kapsamaması					
4	Plan uygulanırken çıkabilecek sorunlara karşı uygun yönetim kullanılmaması					
5	Uygulanan planın amaçlara ulaşip ulaşmadığının kontrol edilmemesi					
6	İhtiyaçların objektif olarak belirlenmemesi					

7	Antrenman ve yarışmalarda herhangi bir tehlikeye karşı tedbir alınmaması					
8	Antrenörlük alanındaki gelişmelerin takip edilmemesi					
9	Antrenman saatleri ayarlanırken yarışma saatlerinin dikkate alınmaması					
10	Antrenman ve yarışmalarda sporculara eşit davranılmaması					
11	Antrenman yada yarışma için güvenli çevrenin hazırlanmaması					
12	Antrenman yada yarışma öncesinde,sırasında veya sonrasında oluşabilecek bazı risklerle ilgili sporcuların uyarılmaması					
13	Meydana gelen sakatlıkların kaydının tutulmaması					
14	Sporcuların bazı koruyucu malzemeleri (bandaj, medikal malzemeler vb) kullanmadan önce uzmanların görüşünün alınmaması					
15	Herhangi bir sakatlık durumunda yapılacak ilk yardım müdahalesi için gerekli bilgiye sahip olunmaması					
16	Maddi veya manevi ödüllerin sporcunun performansını olumsuz etkilemesi					
17	Yöneticilerin olumsuz tavır ve davranış sergilemesi					
18	Antrenman yada yarışma sırasında hata yapıldığında karar vermede duygusal-zihinsel çatışma yaşanması					
19	Bireysel ya da takım olarak yaşanan başarısızlıklarda kendi sorumluluklarınızı yerine getirip getirmediğinizi analiz etmemek					
20	Sporcular için gerekli ve uygun malzeme bulunmaması					

Teşekkürler...

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI: Çiğdem ÖKTEM (EGEMEN)

Doğum Tarihi ve Yeri: 13.09.1983 / ANTALYA

Medeni Durumu: Evli

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise: Antalya Lisesi (1998-2001)

Lisans Diploması: Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenli Bölümü (2001-2005)

Tez Konusu: Türkiye’de Okçuluk Spor Kulüplerinin Risk Yönetimi Açısından İncelenmesi

Yabancı Dil: İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Antalya Kepez Ahatlı İlköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmeni (2007-...)

E Mail: cigdem-oktem@hotmail.com